

ISSN 2346-7005

EYLÜL 2019 16 TL

ŞALOM

6-7
EYLÜL'ü
yaşadım

35
Yaş yolun
yarısı mı?

Naim Güteryüz
SOYADLARININ
Anlamı & Kökeni

CHE
Yaşlanmayan
, devrimci
GUEVARA

Kalıcı ve yaşsız
bir hayat mümkün
PERENNİALLER

Doğu'nun
incisi
VAN

ALEJANDRO

Sıra dışı bir dünya vatandaşı

JODOROWSKY

VAKKO

MODA VAKKO'DUR

Sevgili Okur,

Zihnimde yer edenler...

Geçmişte yaşadığım mekânlara her geri döndüğümde, orada - o geride bıraktığım yerde yeniden olamıyorum artık! Bu yüzdendir ki, geride kalana geri dönmeyi hep yadırgarım. Tüm yaşamlardan arta kalan sanırım sadece büyük anlardır... Hele-hele fotoğraflarıymışlar ise... Hiç ama hiç kimse alamaz elimizden o anın duygusunu, üstelik çoğu kez nesillerden nesillere taşına dururlar, siyah-beyaz da olsalar!

Geçmişin ayrıntılarının peşine düşmek, düş dünyasının ürünü mü acaba?

Belki de bir hazine avcısı gibi geçmişin gömülü öykülerine ulaşmayı arzulamak...

Ardına düşülen hep büyüklük anların yansımaları...

Bir dönem salonumun duvarlarının birinde bulunan anılar köşesinde, 19. yüzyıldan günümüze uzanan aile büyüklerimin fotoğraflarını asmıştım, onları onurlandırmak adına yerleştirdiğim varak çerçeveleri içinde. Evin tüm konuklarına, "kim-kimdir" anlatılarını tekrarlamaktan neredeyse haz duyduğumu anımsıyorum. Adeta zamana sahip çıkmışçasına... O fotoğraflardakilerin suretleri, zihnimde bir zamanların kültürünün yansıması - hatta öyküsü!

Kim olabilir zamanın efendisi?

Doğmadığım bir zamana ait, hiç tanımadan yitirilmiş aile yakınlarımı düşünüyorum.

Başında taşıdığı fesiyle babam sadece 6 yaşındayken yaşamı son bulan eczacı büyükbabamın sureti, her izleyenine göre kendi zamanının hakikatini yeni baştan üretiyor...

O ise öğretilmiş bir duruş, eğitimi alınmış yukarılara doğru bir bakış taşıyor iken.

Annem 3 yaşında öksüz kalmıştı. İşte onun bile anımsa-

Suzar Nara TARABLUS

yamadığı öz-annememin fotoğrafı da çerçevenin içinden bakıyor - neredeyse meydan okuyan, şıklığıyla kendinden emin "benim" diyen bakışıyla. Sanırım 'nişanlılık' görsellerinin ışıltı saçan pozlarından biriydi.

Lâkin o tek bir fotoğrafın bana yansıttığı, hüznü dolu bir ifade... Kısa yaşamı görüntüye hapsedilmiş bir kadermişçesine bakan yaşama doyamadan, gencecik ayrılmış iki küçük çocuk annesi.

Onların... Şimdiki zamanda yüzleri nasıl olurdu acaba?

Evvel zaman içinde, fotoğraf 'çekilmek' terimi vardı; çünkü kişiler kendi kararlarıyla giyinip kuşanıp stüdyoya (sayıları çok olmadığından sanırım çoğu kez herkes aynı stüdyoya) gelirler ve istedikleri pozlarla kendilerinin yarattığı bir du-

rumu ifade ederlerdi.

Şimdilere ise o-çok-akıllı cep telefonlarının kameralarının herkesi, her yeri, her durumu yansıtmaya özelliğiyle, geçmişteki görsellerin yansıttıkları anlamları taşımaları mümkün mü?

Çocukluk günlerimdeydi, o fotoğraflar sayesinde bambaşka hayatların varlığını fark etmiş oldum. Onlar için, yepyeni yaşam öyküleri yarattım, bölük pörçük duyduklarımdan, babamın - annemin anlattıklarından, aklımda kalanlardan. Pozlarına her odaklandığımda o duruşların, o bakışların, o giysilerin veya takıların tılsımları eşliğinde bilinmezlerdeki yolculuklarla hayallerin ufuklarında gezer durur, kendi yarattığım mitosların içinde sürüklenirim. Zaman her suretin, her büyüklük yansımanın gerçeğini yeni baştan üretiyor.

Şimdilerde ise, o fotoğraflar beni zaman ile karşı karşıya getiriyor.

Geçicilik bilincini - faniliği pekiştirirken ölümün varlığını elan anımsatıyor.

Sonuçta, fotoğraf geçmişti, gelecek ise sadece şimdidir. Dilerim ki...

Gülümsemeler - kahkaha dolu pozlar salt Instagram yansımaları için olmasın... Dopdolu yaşayalım nimet bilerek yegâne hayatımızı, "büyük anları" içimize sindirerek... Sevgiyle,

ÇOK HUYSUZ OLDUN...
ŞENİN İHTİYARLIĞINI
DÜŞÜNEMİYORUM.

KIRK SENEDİR
BUNU SÖYLER.
ARTIK İLTİFAT
EDİYOR HERHALDE?

ÇİZGİ DIŞI
IRVİN MANDEL

Bodrum'un En Özel Koyunda Size Özel Bir Dünya

VILLA | REZİDANS

mesa BODRUM
DEMİRBÜKÜ

Dergi

ŞALOM

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş.
adına

İmtiyaz Sahibi

Silven Silvyo Ovadya

Şalom Genel Yayın Yönetmeni

İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Verda Gümüşgerdan

Şalom Dergi Yayın Yönetmeni

Suzan Nana Tarablus

Şalom Dergi Editörü

Gila Erbeş

Reklam Koordinatörü

Edna Sarfati

Reklam Direktörü

Roza Kutiel

Reklam Pazarlama Uzmanları

Özgün Levi

Sam Halegua

Sayfa - Kapak Tasarımı

Bella Parlakşimşek - Önem Çerçel

Yönetim Yeri / Abonman

Meşrutiyet Mah. Halaskargazi Cad.

Maya Apt. No:94 D: 20-21-22

Osmanbey ŞİŞLİ / İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salomdergi.com

Basıldığı Yer

Kültür Sanat Basımevi

Litros Yolu 2.Matbaacılar Sit. ZB7-ZB11

Zeytinburnu / İstanbul

T: 0212 674 00 21 - 29 - 46

www.kulturbasim.com

Yayın Türü Yaygın - Süreli

Seçkin kitapçılarda satılmaktadır.

ŞALOM GAZETESİ ABONELERİNE ÜCRETSİZDİR

içindekiler

8 HABERLER Nelly Barokas

12 KAPAK HİKÂYESİ Suzan Nana Tarablus

Sıra dışı bir dünya vatandaşı Alejandro Jodorowsky

18 KÜLTÜR Tina Varon

Geçmişten bugüne ergenlik törenleri

22 YAŞAM Ester Almelek - Otuz Beş Yaş yolun yarısı mı?

24 GÜNCEL Avni Onur Sevinç

Perennialler: Kalıcı ve yaşsız bir hayat mümkün

28 GÜNCEL Prof. Dr. Hatice Kurtuluş

Kentsel Dönüşüm & Yaşlılar

36 EĞİTİM Vivian Kohen

Emeklilere yeni bir hayat tarzı

40 ANI Viktor Apalaçi - 6-7 Eylül'ü yaşadım

44 ANI Suzan Nana Tarablus

Fotoğraflanmış anlar & Belman

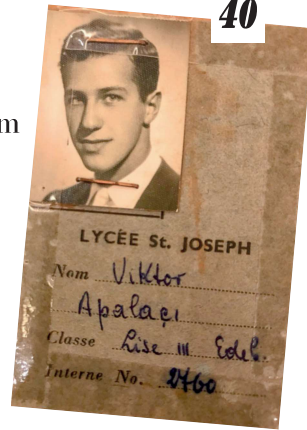
48 TARİHTE BU AY Metin Delevi

56 SÖYLEŞİ Gila Erbeş

Soyadlarının anlamı ve kökeni...

68 KÜLTÜR Elena Kovaçi Uygan

Hazırlayın suları, Vartavar geldi!

50 BİR İNSAN/BİR DÜNYA

Miryam Şulam - Mirey Nasi
ile Fondation Theodora
ve 'Sevgi Doktorları'

60 PORTRÉ

Sara Yanarocak
İzmirli Sami Sagol'dan
bilime 'yatırım'

64 GEZİ

Ester Almelek
Doğu'nun
incisi Van

32 MERCEK

Nermin Keřenci
Uzun yaşamak

70 İNCELEME Arda Eřberk
Tanrıçanın Kâhin Rahibeleri

74 OBJEKTİF Niso Maçoro
Kentin yaşlı adımları

76 YAŞAM Gila Erbeş
75 yıldır tarihi belgeliyor

78 SİNEMA Viktor Apalaçi -
Sinemada yılın trendleri - 1

82 PORTRE Fani Ender - Yaşlanmayan Devrimci

86 BİR ŞAİR Salih Bolat - Zafer Ekin Karabay

88 VEDA İzel Rozental - Kravatımdaki Mordillo

92 ARAŞTIRMA Önder Kaya
Kitapların koruyucusu: "Yâ Kebikeç"

100 FELSEFE Can Sabaner - Transandantalizm,
Thoreau ve Ege'de fasulye yetiştirme

108 HABER - Nobel ödüllü yazar Toni Morrison
hayatını kaybetti

110 SANAT AJANDASI Karen Hodara Kohen

112 MODA Melda Ennekavi

114 TREND Kler Kampeas

118 SAĞLIK Gila Erbeş
Sezaryendeki genel anestezi
otizm riskini artırıyor

88

24

44

76

70

96 PSIKOLOJİ

Layza Ovadya
Kökler ve
kanatlar

104 SANAT

Feride Petilon
Atık
malzemelerle
bir meydan
okuma:
Nirit Levay
Packer

84 HABER Galia Morhayim
105 yaşındaki Avustralyalı
Aborjin sanatçi

SPORCU VE CASUS

Yönetmen Aviva Kempner 'The Spy Behind Home Plate' adlı filminde bir zamanların ünlü Yahudi sporcusu Moe Berg'in casus yönünü gerçekçi bir açıdan beyaz perdeye aktardı. Major League Baseball'da Amerikalı avcı ve antrenör olan Moe Morris Berg, daha sonra II. Dünya Savaşı sırasında Stratejik Hizmetler Ofisi'nin casusu olarak görev yaptı. Casusluk girişimleri arasında Nazi nükleer programı hakkındaki sırları ortaya çıkarmak amacıyla İtalya ve İsviçre'ye istihbarat toplama gezilerine çıktı. Kempner'in belgesel türündeki filmi ABD'de gösterime girdi.

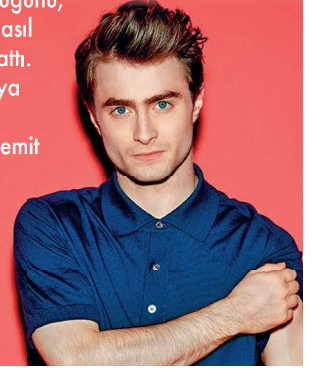

ETİYOPYA YAHUDİLERİNİN GÖÇÜ NETFLIX'DE

Netflix'de yayına giren 'The Red Sea Diving Resort' adlı film Etiyopyalı Yahudilerin İsrail'e göçünü konu edinmekte. Homeland dizisinden tanıdığımız İsraili Gideon Raff'ın yönetmenliğindeki filmde, Sudan'dan İsrail'e yapılan büyük göçe ve Mossad liderliğindeki tarihi kurtarma operasyonuna tanıklık ediyoruz. Filmde Ari Kidron karakterine Chris Evans hayat veriyor. Evans'a eşlik eden isimler arasında usta oyuncu Ben Kingsley, Haley Bennett, Alona Tal, Michiel Huisman, Michael Kenneth Williams, Alessandro Nivola, Greg Kinnear gibi oyuncular bulunuyor.

DANIEL RADCLIFFE BÜYÜK BÜYÜKBABASINI ANLATTI

Harry Potter filmlerinin unutulmaz oyuncusu Daniel Radcliffe, BBC'nin 'Who Do You Think You Are?' adlı dizinin çekimleri sırasında büyük büyükbabasının intiharı öncesinde bıraktığı mektubu okurken çok duygulandığı gözlemlendi. Annesi tarafından Yahudi olan Radcliffe çekimlerde, iş adamı büyük büyükbabası Samuel Gershon'un kurduğu kuyumcu dükkânını nasıl oluşturduğunu, bu iş yerinin 1936'da nasıl soyguna uğradığını anlattı. Radcliffe ayrıca sigortaya başvurmuş Samuel Gershon'un o dönemin antisemit ortamında soygunu düzenlemekle suçlandığını, yaşadığı hayal kırıklığı ile genç yaşta intiharı seçtiğini sözlerine ekledi.

YETENEKLİ BABANIN YETENEKLİ KIZI

Adam Sandler, ailesinin yetenekli tek ferdi değil... Sandler'in New Jersey'deki show programı sırasında sahneye çıkan 10 yaşındaki kızı Sunny Madeline, yaptığı vokal ile yeteneğini seyircilere kanıtladı. Sunny Madeline 'A Million Dreams' adlı şarkıyı seslendirirken seyirciler ona sevgi gösterilerinde bulundu.

SOTHEBY'S SATILDI

Telekom ve medya dünyasının önde gelen isimlerinden biri olan Patrick Drahi, İngiltere kaynaklı uluslararası müzayede kuruluşu Sotheby's şirketini 3,7 milyar dolara satın aldı. Fransız ve İsrail vatanı olan Drahi, inovasyon alanındaki girişimleri ve dünyanın en başarılı telekomünikasyon şirketini kurup yönetmesi ile tanınır. Forbes dergisine göre Patrick Drahi 9,3 milyar dolarlık serveti ile İsrail ve Fransa'nın en zengin kişileri listesinde yer alıyor.

MEHTA'NIN TAKİPÇİSİ SHANI

Zubin Mehta, İsrail Filarmoni Orkestrası'nı yönetmeye başladığı 1969 yılında Lahav Shani henüz doğmamıştı. Mehta, orkestranın şefliğini 50 yıl boyunca sürdürdü. 2019-2020 sezonundan itibaren İsrail Filarmoni artık 30 yaşındaki Lahav Shani'nin şefliğinde çalışmalarını devam ettirecek. Koro şefi Michael Shani'nin oğlu olan Lahav Shani, 6 yaşında piyano derslerine başladı. Genç şef Shani, Zubin Mehta'nın her zaman kendisine destek verdiğini, müzik eğitiminde önemli bir rolü olduğunu belirtiyor.

ÇOK KULLANILIR GELİNLİKLER

İngiltere'nin tanınmış moda tasarımcılarından olan Yahudi asıllı Lee Klabin'in müşterileri arasında Lily Cole ve Sarah Jessica Parker gibi ünlüler bulunuyor. Genellikle gelinlik ve gelin yakınlarının kıyafetleri alanında isim yapmış olan Klabin bu tür giysilerin sadece bir kez giyilip dolaba kapatılmalarının üzücü olduğunu düşünüyor. Bunu önlemek ve hatırı sayılır meblağlara mal olan bu tür giysilerin daha sık kullanılabilmesi için farklı tasarımlara imzasını atıyor. Lee Klabin'in tasarımlarını 'leeklabin.co.uk' sitesinden izleyebilirsiniz.

JAIME LORENTE BAŞARININ ŞOKUNDA

Netflix'in büyük ilgi gören dizisi 'La Casa del Papel'in üçüncü sezonu 19 Temmuz'da yayına girdi. Merakla beklenen dizinin kahramanlarından Denver lakaplı Jaime Lorente, 18 Temmuzta, Diesel şirketinin davetlisi olarak Tel Aviv'e bir ziyarette bulundu. Gerçekleştirilen bir söyleşide dizinin başarısıyla ilgili soruyu sanataç şöyle yanıtladı: "Yerel bir İspanyol dizisinin tüm dünyada böylesine ilgi görmesinin şokunu halen atlatmış değilim. Filme gelen tepkiler hepimizi duygulandırıyor."

ANTİSEMITİZM İLE MÜCADELEDE MİZAH

Antisemitizm var olalı beri antisemitizmi konu edinen mizah da her zaman var olmuştur. Filozof ve tarihçiler Yahudi karşıtı klişelerin neden yok olmadığını tartışırken, Yahudi komedyenler de mizah yolu ile Yahudi karşıtlığını engellemeye çalışmaktalar. Stand up show programlarında bu temayı kullanan ünlü komedyenlerden biri Elon Gold. Gold'un sahnede partneri olan Modi lakaplı Mordechai Rosenfeld de Montreal'in çok sevilen mizah ustalarından. İkilinin, 'Elon Gold and Modi: Two for One,' adlı show programı, uluslararası platformlarda ilgi görüyor.

ISAAC MIZRAHI ANILARINI YAYINLADI

TV sunucusu ve Xcel Brands için Isaac Mizrahi markasının baş tasarımcısı olan Isaac Mizrahi, New York'un en ünlü modacılarından biri olarak tanınır. Mizrahi bu yıl anılarını topladığı bir kitap yayınladı. 'I.M.' adlı kitabında, Brooklyn'li bir genç olarak başarı serüvenini, çocukluğunda Barbie bebeklerle oynamayı yeğlediğini, Suriyeli kökenli eşcinsel bir Yahudi olmanın güçlüklerini okurlarıyla paylaştı.

CAMPBELL'İN RABİ'YE SAYGISI

Süper model Naomi Campbell, ölümünün 25. yıldönümünde Lubavitch Rabi'si Menachem Schneerson'u anarak, bu din adamına büyük saygı duyduğunu belirtti. Instagram'da Rabi Schneerson'un bir fotoğrafını paylaşan Campbell, kendisini, 'ilham verici lider, bilgin ve öğretmen' olarak tanımlayan bir yazı yazdı: "Rabi, insanların kalıtsal olarak iyi olduğunu, her birimizin dünyayı daha iyi bir yere dönüştürme potansiyeline sahip olduğumuzu bizlere öğretti. Bilgeliğinden ve öğretilerinden kişisel olarak çok şey öğrendim ve onunla hiç tanışmadığım halde ilham almak üzere Queens'deki mezarını ziyaret ettim."

ABRAMOVICH'TEN ANTİSEMİTİZME KARŞI MÜCADELEYE DESTEK

Rus oligark ve yardımsever Roman Abramovich, Yahudi Ajansı'nın (Sohnut), dünyanın her tarafında sürdürdüğü antisemitizm ile mücadele çalışmalarına 5 milyon dolarlık bağışta bulundu. Abramovich'in cömert bağışı, antisemitizm ile mücadelede çok çeşitli faaliyetlerde bulunan uluslararası kuruluş JAFI tarafından kullanılacak. Forbes dergisi, İngiltere'de Chelsea futbol takımının sahibi olan Abramovich'in servetini 13 milyar dolar olarak değerlendirmekte.

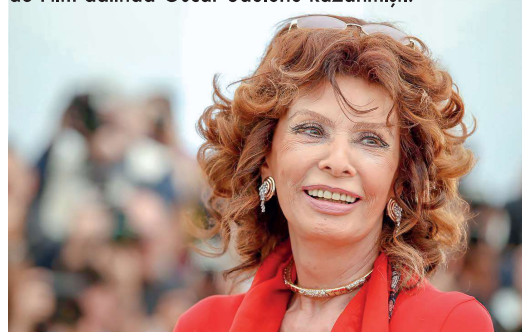
CHRIS MARTIN'DEN SÜRPRİZ ZİYARET

Coldplay'in solisti Chris Martin İsrail gezisinde, Yafa kentindeki Yahudi ve Arap çocuklara iki lisanda eğitim veren 'Bustan Yafa' adlı çocuk yuvasını ziyaret etti. Martin, birlikte yaşamı hedefleyen 'The Orchard of Abraham's Children' adlı vakfa geçmişte destekte bulunmuştu. Yafa'da başka eğitim kurumlarını da gezen Chris Martin, Batı Şeria'da da eğitim kurumları ilgilileri ile görüştü.

SOPHIA LOREN SİNEMAYA DÖNÜYOR

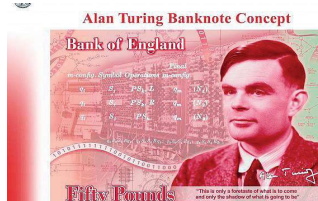
84 yaşındaki ikonik oyuncu Sophia Loren, on yıl sonra oğlu Edoardo Ponti'nin yönettiği 'The Life Ahead' ile sinemaya geri dönüyor. Romain Gary'nin romanından uyarlanan filmde, usta oyuncu, Senegalli Momo adında göçmen bir çocukla bağ kuran ve geçmişindeki toplama kampı yaralarını kapatmaya çalışan Madame Rosa'yı canlandıracak. Sophia Loren ve oğulu üçüncü kez bir araya getiren filmin, 2020 Mart ayında hazır olması planlanıyor. Daha önce İsraili film yapımcısı Moshe Mizrahi tarafından 'Madame Rosa' ismiyle de seyirci karşına çıkan ve Simone Signoret'in başrolünü üstlendiği film, 1978'de En İyi Yabancı Dilde Film dalında Oscar ödülünü kazanmıştı.

ALAN TURING'E GECİKMiŞ SAYGI

II. Dünya Savaşı'nda Nazilerin gizli haberleşme kodunu kıran ve bu sayede Alman denizaltılarının imha edilmesini sağlayan Enigma matematik dehası Alan Turing, 50 Poundluk banknotlarda yer alacak. Alan Turing, Kristallnacht'ın ardından Nazilerden kaçan Yahudi mültecilere yardımcı olmuş, Avusturya'dan

iki Yahudi mülteci çocuğa maddi kaynak sağlayarak İngiltere'de eğitimlerini sağlamıştı.

OWN

YOUR STORY

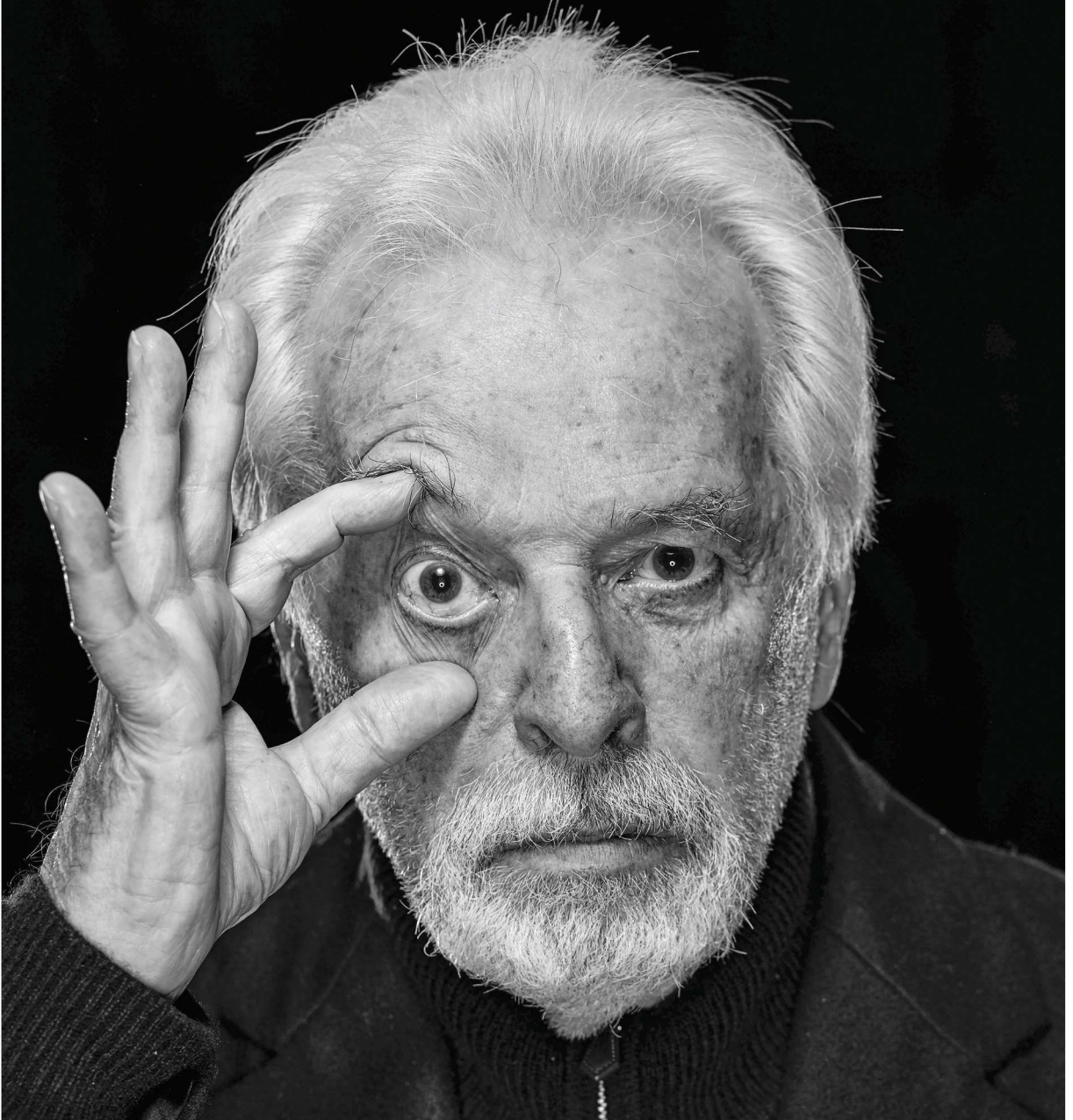

Molla Fenari Mahallesi, Adem Yavuz Sokak Ali Bey Han No: 13/301 Cağaloğlu / İstanbul
931 Sokak No: 6/201 Kemeraltı / İzmir

 OWNTheJewelry

 OWNTheJewelry

www.ownthejewelry.com

SIRA DIŞI BİR DÜNYA VATANDAŞI

Alejandro Jodorowsky

'Dünya' gezegeninin bir yurttaŐı, Şair, yazar, besteci, aktör, yapımcı, yönetmen, psikoterapist, filozof... Tocopilla'da, Şili'de doğdu. ...Ve 90 yaşında! Gerçek ile gerçeküstüçülük arasında ince bir bağ kuran Alejandro Jodorowsky görsel imgeleri incelikle kullanmasıyla ve onlara yüklediği anlamlarla, izleyenlerini sürekli ŐaŐırtan sıra dışı filmleri yönetti, çok sayıda da çizgi romanın yazarı...

Tüm yapıtları ve çalışmaları ile birlikte, asıl varlık nedeni olarak “*İnsan olmanın nedensel yapıcı*” olduğunu savunan Alejandro Jodorowsky; García Márquez, Vargas Llosa, Jorge Luis Borges, Julio Cortázar, Carlos Fuentes veya Pablo Neruda gibi 50’li yılların Latin Amerikalı yazarlarından biri mi? “Hayır” diye yanıtıyor Jodorowsky, “*Ben daima apolitik oldum. Politikada devrime hiç inanmadım, benim bildiğim şiirsel devrim ise amacından saptı; ekonomi ve sanayi mafyasına mensup hürsüzler tarafından yönetiliyor.*”

Gezegeniğimizde toplumlar

İçinde yaşadığımız toplum şiddet içermese de olan biteni işin özüyle birbirinden ayırmak gerektiğini savunuyor, Jodorowsky:

“*Kendileri farkında olmasalar da insanlar şekillenirilmiş varlıklar. Cehaletten mustaribiz. Gerçeklikten uzak geometrik kalıpları olan, mantığı dayanak alan bir toplumda yaşayan organik varlıklarız. Bana kim olduğumu sorarsanız, ‘Bilmiyorum,’ derim; çünkü varlığımı tanımlamak beni bir kalıba sokma tehlikesini taşır. Kendime inanıyorum – karışımdaykine inanıyorum.*

Fakat kimilerinin daha çok sınırlanmaları var, kimisinin daha az. Şayet her şey yanılısama ise, o zaman yapmamız gereken, en güzel yanılısamayı arayıp yaşamak.”

İfade gücü anlamında devasa bir değişimin eşliğinde olduğumuza, hani neredeyse kurgu bilim olamı yaşamaya başladığımızı, insanlığın evrimleşme içinde olduğuna inanıyor, Jodorowsky. Ve sonuçta, gerçekte asıl olduğumuz şekle dönüşeceğimize...

Ona göre, evren bizi bir amaç için yarattı – şans eseri olmadığımızı umuyor.

Evreni betimlemeğe şöyle devam ediyor:

“*Evrenin menşei bilinçtir; evrensel bilinci geliştirmek için çabalyoruz. Değişim tamamlandığında bütün kozmos bilince sahip olacak.*”

Kötülük ne zaman mı ortaya çıkıyor? İşte yanıtı: “*İyilik unutulduğunda kötü ortaya çıkar!*”

Halk kültürü

Jodorowsky, halkın kültür değerlerine de karşı, çünkü ona göre folklor, kendi içinde bazı gerçekler taşısa da çürümüş mistik bir gelenek. Zaman-sızlıkta bir dünya vatandaşı olarak içinde bulunduğu coğrafyanın, sahip olduğu kültürün, Yahudiliğiyle ilişkili olması hayli mümkün...

Ya zamansızlık? Yaşı?

“*Yaşımın bünyesini taşıyamıyorum ve yaşlılarım gibi davranmıyorum...*

Benim işim maneviyat ile, ruhumun ırkı veya ulusu yok. Ben bir ET’yim,^[1] yaşı olmayan...”

Kendini işte böyle nitelendiriyor Alejandro Jodorowsky! Şili’de doğdu, hayatının önemli bir bölümünü Şili’de geçirdi, orada ergen oldu.

“*Şili’de Pinochet^[2] devrinde feci olaylar gerçekleşirken, bir şair idim. Kökenlerimdeki Yahudiliğe özlem duymama sebep olan o olaylar...*”

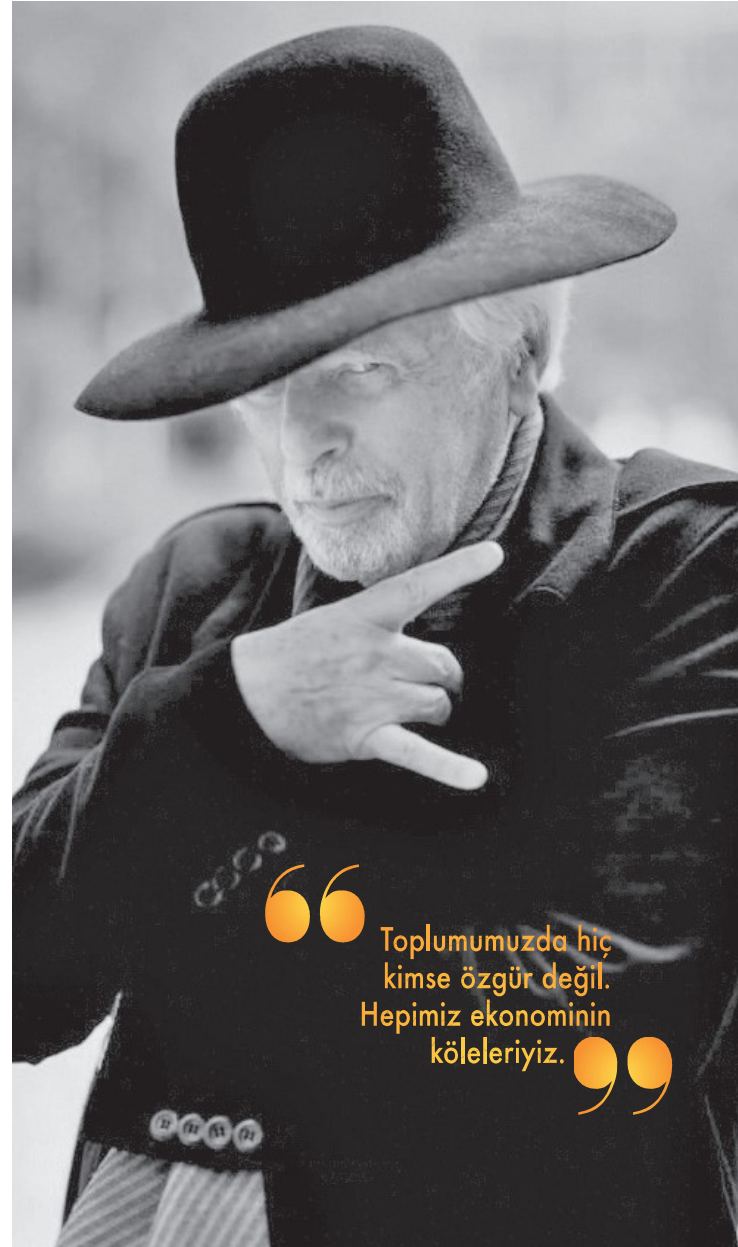
23 yaşında iken doğduğu toprakları terk ederek Fransa’ya gitti.

Savaş yıllarında Şili antisemit idi

Jodorowsky: “*Latin Amerikalı Yahudileri yazdım.*” Neden mi?

“*Çünkü Latin Amerika özünde antisemit! Mesela benim doğduğum, yaşadığım Şili’nin yarısı kadarı savaş yıllarında Nazileri destekledi. Savaş ertesinde sayısız Alman, Şili’nin güneylerinde sığınmak buldu.*”

Şili antisemit bir ülkeydi ve O, bunu kaleme alma cesaretini gösterdi. Tabii ki, eserleri iyi satmadı, çünkü sisteme karşıydı! Hem bir ET – bir dünya

“*Toplumumuzda hiç kimse özgür değil. Hepimiz ekonominin köleleriyiz.*”

dışymışçasına... Hem de avangart bir doğa taşır-ken! Aynen zamanının Samuel Beckett'i veya Eugene Ionesco'su gibi...

Lâkin ABD ve İngiltere'de Jodorowsky'nin yapıtlarının 'büyütlü gerçekçilik' olarak nitelendirilmesi onun hiç de umursadığı bir konu değil.

"Özellikle film yapımçılığım esnasında gerçekçi bir sihir yapıyorum," diyor.

Neden mi Fransa?

"Çünkü Şilili ressam Roberto Matta orada yaşadı ve öldü. Kendisi, Fransa'da başarı kazanmanın kolay iş olduğunu söylemişti," diyerek soruyu yanıtlayan Jodorowsky ise ancak 50 yıl çabaladıktan sonra başarı, ünlü oldu ve Fransız Hükümeti ta-

rafından -dünyaya Fransız kültürünü tanıtmış olduğu için- bir madalya ile onurlandırdı.

"Sadece 50 yılımı aldı," diye vurguluyor Jodorowsky.

Adeta bir kütüphanenin içinde yaşayan Şililinin, lisanlarla arası da hayli ilginç... İtalyanca, Fransızca, İspanyolca okuyor.

- Hangi lisanla düşünüyor?

Önce İspanyolca, sonra Fransızca, sonra da İngilizce!

- Ya rüyalarındaki sohbetleri?

Tabii ki, İspanyolca, bazen de Fransızca.

- İspanyolcası Şili aksanında mı?

Hiçbir ülkenin aidiyetini taşıyor. 50 yılı aşkın süredir Latin Amerika'nın dışında yaşıyor. Diller yaşar ve değişim içindedir. Uzağında kalındığında günceliyle, argosuyla tanış olmak mümkün mü? Ana dilini, İspanyolcasını her gün yazdığı şiirleriyle muhafaza ediyor.

Ruhumun hayatta olduğu duygusunun eşliğinde yanı başımda sayısız sözlük ile... Lisan ruhtur! Egonun ruhu; çünkü özümüzün, temel varlığımızın lisani yoktur.

Şiir ama hangi dilde?

Film veya tiyatro yapımçılığı veya yazarlık... Hangisi olursa olsun hepsinin temelinde Jodorowsky'nin şiiri yatıyor. Onun için sanatın güzellik arayışı olan şiiri, aynen bir ressamışçasına yazıyor:

"Başı ve sonu olmayanı, ebedi sonsuza ulaşmayı arzuluyoruz. Beynimizin en çok yakalayabildiği güzelliktir."

...Ve şöyle devam ediyor:

"Şiirimi yazar, karşısına geçer bakarım, sonra onu kenara koyarım. Bir süre sonra tekrar dönerim, ona. Defalarca üzerinde çalışırım. Ruhumun hayatta olduğu duygusunun eşliğinde yanı başımda sayısız sözlük ile..."

Lisan ruhtur! Egonun ruhu; çünkü özümüzün, temel varlığımızın lisani yoktur. Egom İspanyol ve çok da canlı - yani İspanyolca benim lisanim!

Bir tasavvufum ben - "şey"i arıyorum. Dinî anlamda değil, Tanrı adını verdiğimiz o adsız varlıkla çalışmak anlamında... Kelimeler ve lisanlar da bunun aracı. Belki de geçmişin, haham olan atalarımın mirasını taşıyorum."

Anne ve babası

Ukrayna'dan Şili'ye göç etmiş Yahudi asıllı anne-baba Jodorowsky'ler, birbirlerinden nefret ederler, aralarında (oğullarına asla öğretmedikleri) Yidiş³¹ konuşurlardı, daha doğrusu haykırırlardı. Kuvvetle muhtemel ki, sözlerinin anlaşılmasında sorun vardı. Heyhat, Alejandro'nun dimağında birer sarkaç gibi yer etmiş olanlar, sadece ebeveynlerinin kullandığı lisanın hakaret içeren sözcükleri.

Yahudi olduğu halde bunu ağzına almayan, daima 'Rus olduğunu' söyleyen babasından şöyle söz ediyor, Jodorowsky:

Tarot^[4] & Tweet'leri

“Ona göre Tanrı yoktu – insan sadece ölür ve çürürdü. Hepsi bu kadar! Babam bir Ateist – bir Stalinist idi. Evimizde tek bir bayram kutlanmazdı. Elinden geldiğince asimile olmuştu. Ulus veya inanç temelinde hiçbir dayanağım olmadı. Babam dine, her şeye karşı idi. Beni, yaşlanabileceğim herhangi bir metafizikten mahrum etti.”

Laik ya da dinsel Yahudi edebiyatı, kütüphanesinin bir bölümünü oluşturuyor. Aynen Çince, Japonca veya Arapça gibi... Aynen büyü veya felsefe kitapları gibi...

Bazı eleştirmenler onu Yahudi geleneğine sahip bir yazar olarak addediyorsa da, Jodorowsky kendi geçmişinin arayışına da giriştiğini anlatıyor:

“Anne-babam birbirinden öylesine nefret etmişlerdi ki, ailemin geçmişle tüm bağlarını yok saymışlardı. Geçmişe ait bilgi parçacıklarımı uç uca getirmek zorunda kaldım. Onlara ilişkin bir şey bulamadığımda yüzümü tarihe çevirdim. Örneğin, Yahudilerin İspanya'ya terk etmeleri... Veya Rusya neden Yahudileri kovdu? Çok çalışmam ve araştırmam gerekti.”

Her yazar gibi yapıtlarında kullanacağı karakterleri araştırarak, yaşanmışlıkların içinden kazıyarak inceledi.

“Tanrı var mı?” sorunsalı

Alejandro Jodorowsky:

“İsterseniz bunu kendimde ve herkeste gördüğüm ‘yaratıcılığın prensibi’ olarak algılayın ama Tanrı, varlığın ötesinde. Tanrı'ya inanmıyorum – O'nu hissediyorum. Bu engin evrenin yaşam içeriğini, kapsadıklarını görmemek aptallık olur. Tabii ki, bir yaratıcısı var.

İki hocası, hatta iki büyükbabası olduğunu söylüyor Alejandro...

Biri Eliphas Levi^[5], öbürü de Gurdjieff^[6]. Büyü kavramını yeniden etkinleştiren Levi, geleceğindeki Gurdjieff'in habercisiydi. Onun için konu sıradan büyü değil, içsel bilginin arayışıydı.

“Okült bilimci Eliphas Levi'nin eserlerine, büyüye ve benzeri konulara daldığımda, tarot benim için optik bir lisan oldu. ‘İnisiyasyon’umu^[7] gerçekleştiren Kabala uzmanları buldum.”

Yahudi mistisizmi Kabala ile tanış oldu.

Paris'te Tarot okumayı öğrendi.

New York, Modern Sanat Müzesi'nde, ziyaretçilerin geleceklere ile ilgili Tarot kartları okumaları yapıyor.

Aynı esnada bütün dünyadan milyonlarca insan ile iletişim içinde – Twitter sayesinde. Jodorowsky için Tweet'leri de sanatsal bir ifade tezahürü, tümceler, şiir, edebiyat, felsefe içeriyor...

ABD'de Tweet'lerini kapsayan iki kitabı da yayınlandı – *365 Bilgelik Tweet'i* ve *365 Aşk Tweet'i*...

Örneğin Orta Çağ'ın en büyük Yahudi düşünürlerinden (İspanya'nın Cordoba kentinde doğan) Maimonides, 'A Guide for the Perplexed' (Kafası Karışıklara Rehber) adlı yapıtında, 'Tanrı, hakkında hiçbir şey söyleyemeyeceğiniz bir şeydir – yani onun hakkında söylenecek bir şey yok!' demiştir.

Aynı şekilde 19. yüzyıl büyük Hindu tasavvufu Ramakrishna'ya Tanrı'ya inanıp inanmadığı sorulduğunda, 'Yok' demişti, 'çünkü onu tanımıyorum'... Tanrı'dan söz etmek için sözcükler kullanılıyor, ancak Tanrı, içinde kozmik sınırsızlık barındıran bir duygudur."

Sonra akla gelen diğer sorunsallar:

Yaşamımız tamamen özgür mü?

Yoksa öncesinden belirlenmiş bir yaşam mı sürdürüyoruz?

Çarpıcı söylemiyle Şili asıllı düşünür Jodorowsky'nin yanıtı:

"Toplumumuzda hiç kimse özgür değil. Hepimiz ekonominin köleleriyiz. Borç içindeyiz. Para kazanarak yaşıyoruz. Dolar, ilahımız oldu. Her şeyimiz bankaya giriyor – vergilendirilme bahanesiyle hesaplarımıza ve kim bilir daha nelerimize casusluk yapılıyor. Özgürlükten nasıl söz edebiliriz ki? Özgürlük, hepimiz özgür olduğunda gerçek olabilir. Bu da bana bir Yahudi atasözünü anımsatıyor: 'Mesih bir kişi değil. Mesih tüm insanlığın aydınlandığı zamandır!'"

Maimonides'e göre – Tanrı yegâne hakiki varlık! Jodorowsky'e göre – Hiçlik de imkânsızlık da mevcut değil! Bunlar sadece zihin durumları...

Maimonides'e göre – Tanrı yegâne hakiki varlık! Jodorowsky'e göre – Hiçlik de imkânsızlık da mevcut değil! Bunlar sadece zihin durumları...

Dipnotlar:

[1] ET, Extra Terrestrial, dünya dışı anlamında.

[2] Augusto Pinochet (1915 – 2006) 1973 yılından 1990'a kadar Şili'yi dikta rejimiyle yöneten general. 1973–1998 senelerinde Şili Ordusu Başkomutanı ve 1973'ten 1981'e kadar Şili Cunta Hükümeti Başkanı.

[3] Yidiş, yaklaşık 100 yılı aşkın bir süre Avrupa'da yaşayan Aşkenaz Yahudilerinin kullandığı dil. Almanca kökenli, İbranice, Aramca, Latince ve Slav dillerinden unsurların karışması ile zaman içinde ortaya çıkmış Cermen kökenli müstakil bir lisan.

[4] Tarot Ortaçağın sonlarına doğru ortaya çıkmış, 78 karttan oluşan bir oyun kartı destesi. Zamanla psikolojik destek amaçlı olarak kullanılmaya başlamış, günümüzde ise kehanet ve fal ile güncelliğini korumakta.

[5] Eliphas Levi Zahed (1810–1875), asıl adı Alphonse Louis Constant olan ünlü Fransız okült bilimcinin takma adı. Levi törensel 'maji' nin (sihrin) babası olarak nitelendirilmekte.

[6] Georgi Ivanovich Gurdjieff (1866–1949) İnsan mekanizmasının çözülmesi ve insanın uykudan gerçeğe uyandırılması konusunda önemli çalışmalara sahip tasavvuf ve ruhani bir öğretmen, guru ve yazar. Ermenistan'da doğdu, çocukluğu Kars'ta geçti.

[7] İnisiyasyon – erginleme anlamında olup bireyin ruhsal (spirittüel) gelişimi için, ruhsal tesiri alıp aktaran bir üstadın sürekli kontrolü altında, bir düzen ve disiplin içinde, sınavlara dayalı tarzda, metodik olarak eğitimi şeklinde tanımlanmaktadır.

Kaynakça: <https://lithub.com/alejandro-jodorowsky/>,
<https://wannart.com>, www.youtube.com/watch?v=S8U9ldNZPIk

Alejandro Jodorowsky:

Bilinç & Bilinç dışı

Yaşamım boyunca, bilinci geliştirmeye uygun yöntemleri ve araçları bulmanın zorluğunu yaşadım.

Buradaki temel sorun,

herkesin farklı bilinç

seviyelerine sahip

olmaları. Bunun da

basit bir nedeni var.

Bizler ikili varlıklarız:

Bilinçli zihin-

lerimiz, "bilinç

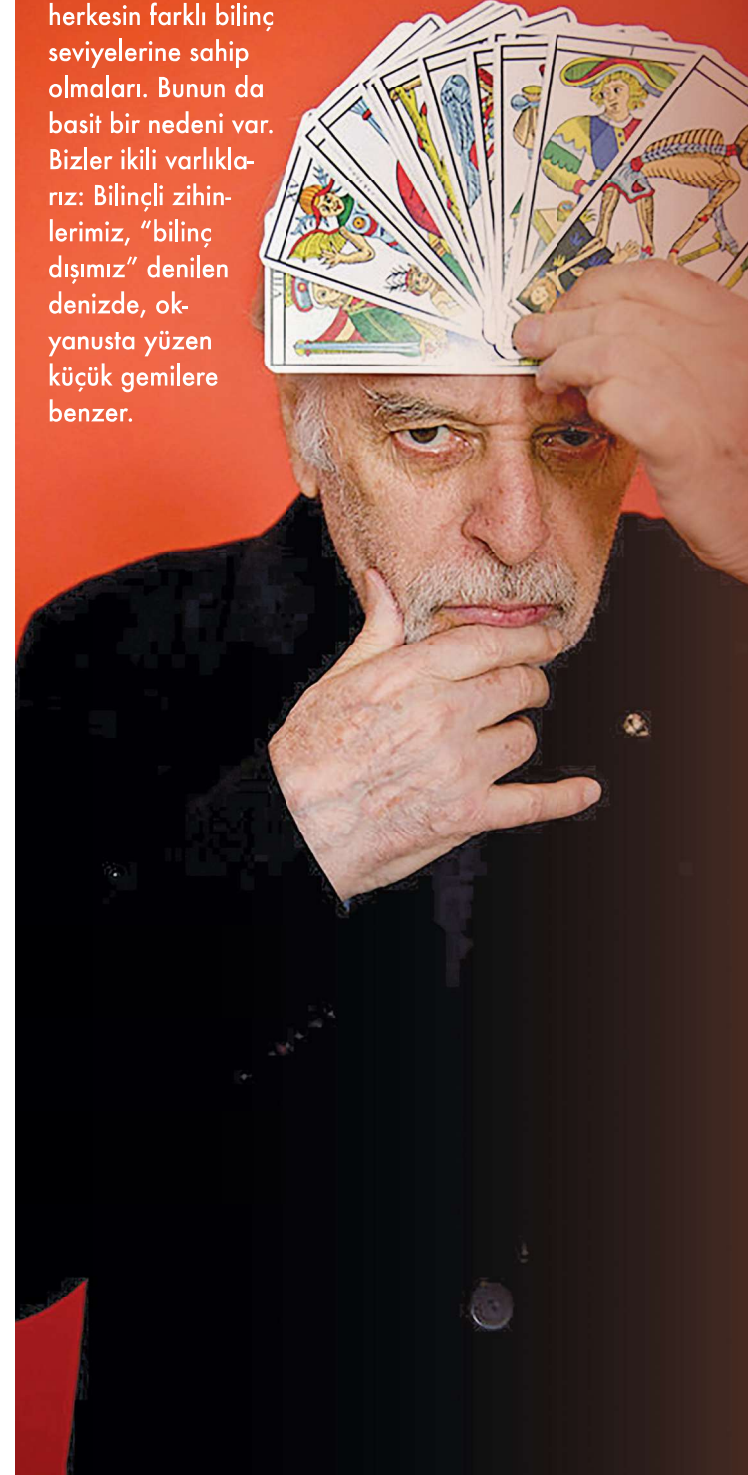
dışımız" denilen

denizde, ok-

yanusta yüzen

küçük gemilere

benzer.

Bu bilinç dışılık denizine yakın olmak kahramanca - efsanevi bir iştir: kendini tamamen tanımak demektir. Çok az kişi bu savaşın üstesinden gelebilir. Çünkü hepimiz kendi bireyselliğimize bağlıyız. Bize bir ad verilmiştir, bir aileye ait olan psikolojik sistemde geçmişin tekrarı şeklinde doğmuşuzdur. Bir toplum yasalarımızı, inançlarımızı oluşturan dil ve kültür ile iz bırakır bizde.

Oysa tüm bunlar geçmişe aittir.

Peki, nasıl ilerleyeceğiz?

Bunu başarmak için kendimize bakacak, kendi üzerimizde çalışacak cesarete sahip olmalıyız.

Üç ihtimal veya seçenek olası:

1- Kendimizi bir anda bir rüyada veya başka bireyin içinde buluveririz. İçinde bulunduğumuz durumu kavrar, ani bir aydınlanma yaşarız.

2- Çalışmaya başlayarak okuruz, tekrar okuruz, dua ederiz, çalışırız... İzlediğimiz yol bu olur! Bu şekilde çalışır, sonunda da onu buluruz.

3- Yukarıdakileri başarmış birini buluruz, o da bize yardımcı olur.

Zihin nereden geliyor?

İlkelerimizi genişlettikçe zihnimizi ve bilincimizi genişletiriz.

Neden? Çünkü 'olduğumuz şeyi olma' ve 'başkalarının bizden istediği şey olma' özgürlüğünü kazanmak için.

Durum gayet basit:

Aile, bir klan, yakın bir birlik yapan topluma bağlıdır.

Bu yüzden **bir klana ait olan bir insanın en büyük korkusu sürgün edilmektir.**

Aile şöyle der:

"Değişirsen bizim bir parçamız olmazsın. Yani değişirsen seni sevmeyiz."

Erken çocukluktan itibaren, ailemizin bizim için yaptığı tahminler, çizdiği yollar, yaptığı planlar zihnimize işler. Yeni bir şeyler arayarak bu beklentilere ihanet edersek sevgisizlikle karşılaşacağımızı, en nihayetinde de klanımızın korumasını kaybederek cezalandırılacağımızı ve sürgün edileceğimizi hissedimiz.

Çoğu kişi, adına bağlıdır. Tıpkı milletine, diline, fikirlerine, dinine ve ona miras kalan politik görüşlerine bağlı olduğu gibi...

Bunu değiştirmek için her şeyi çözümlenemiz şart!

Tıpkı kimya gibi: Bu, gerçek EGO' muza ve gerçek benliğimize ulaşmak için elimize geçen her şeyin merkezinde bulunan bir ayrıştırma işidir, çünkü bizler kendi hakikat algımızda yaşamayız, "yanlış" bir EGO'yla yaşarız.

Henüz annemizin rahmindeyken bir kostüm giyeriz ve bazen bu kostüm işe yarar, sonralarıdaysa bir hapishane olur.

Şayet çevremizi saran tüm olumsuz imgelerden arırsak geriye bir elmas - ailemizden bize bir hazine kalır: Bize duyumsadıkları doğal sevgi.

Seviliyoruz.

Bunu sonrasında keşfediyoruz.

Biri şöyle demişti bana: "Kendini bulduğunda, dünyanın gerisinden yalıtılmış olursun."

"Kendin" olmazsın aslında, "kendimiz" oluruz.

Bireysellikten ayrı olarak insanlığa geçmemiz gerektiğini söylüyorum. İnsanlığı düşünmek, birey olarak düşünmekten çok farklıdır.

Birey olarak benim amacım ne?

-Başarı kazanmak, zengin olmak, övülmek, iyi beslenmek, sevişmek... Mutluluk isterim değil mi?

Zorluk falan istemem...

Sadece sevmek isterim.

Peki, insanlık adına konuşan birinin amacı nedir?

Bu kez işler değişir... Akla ilk gelen insanlığın ayakta kalmasıdır.

Bilinç dışına mantıklı bir dil konuşmasını öğretemeyiz. Ancak bilinçli bir zihne, bilinç dışının diliyle konuşmasını öğretebiliriz. Böylece bilinçdışı denileni anlamış oluruz.

Bilinç dışı metaforu anlar.

Toplumlar nasıl yaratılır?

Önce rüyalar vardır. Sonra bu rüyalar şarkı olur, sonra da şarkılar mit olur.

Daha sonra bu mitler yazılır ve yasalar oluşur.

Yani toplumun temelinde mitler vardır.

Mitleri farklı şekilde yorumlayabiliriz.

Onları yenileriz, bu da toplumu tehlikeye sokmaz.

Ancak, bu kurucu mitlere saldırırsanız, toplum sarsılır - çünkü temeli tehlikeye atmışsınızdır. Toplumun temelindeki bir şeye saldırırsanız, toplum da size saldırır ve sizi ölüme mahkûm eder.

Oysa kurucu miti ele alıp yeniden yorumladığınızda toplum değişmeye başlar...

Bizler ikili varlıklarız: Bilinçli zihinlerimiz, "bilinç dışımız" denilen denizde, okyanusta yüzen küçük gemilere benzer. Bu bilinç dışılık denizine yakın olmak kahramanca - efsanevi bir iştir: kendini tamamen tanımak demektir.

Geçmişten bugüne Ergenlik törenleri

Hayatın başlangıcından bitişine dek her sosyal ortamda karşılaşılan bir unsur olarak geçiş dönemleri, yeni sosyal konuma *kabul törenlerini*, bu törenlerde uygulanan *erginlenme*² (inisiyasyon) *eprovleri* ile söz konusu geçiş/erginlenmeye yardımcı olmak maksadıyla tatbik edilen *ritüelleri* de içerir. Latince'deki 'initium' (yola koyulmuş, başlamış) sözcüğünden türemiş olan 'initiation' (inisiyasyon), bireyin kendini gerçekleştirme, yetkinleşme sürecindeki ilk adımı atmasını sağlama ve kendi özünde bulunanları eyleme dökmesine yardımcı olma anlamında kullanılır.

Günümüzde, içinde yaşadığımız toplum, her biri ayrı değerlere, tutumlara ve inançlara sahip birçok farklı birimlere bölünmüş durumda. Erginlenme sırasında eğitsel anlamda aktarılabilecek evrensel düzeyde 'ezoterik' bilgiler dizgesi eski önemini korumuyor. Bu farklılık, topluluktan çok bireye ağırlık verilmesinden kaynaklanıyor belki de. Çağdaş insan, yaşamındaki bu temel olayları (doğum, evlenme, ölüm gibi) belirlemek için ritüellere bağlılığını sürdürüyor ancak bu törenleri çok daha edilgen bir tutum içinde ve genellikle yaşadığı deneyime yabancılaşmış bir biçimde uyguluyor. Geniş bir topluluğun psikik gereksinimlerini karşılamak için düzenlenmiş olan bu uygulamaların toplumsal bilinç ile bağlantısı tümüyle silinmiş durumda. Ritüellerin içerdiği semboller, çağdaş kültür değerleri arasında varoluş anlamlarını yitirmeye yüz tutuyor.

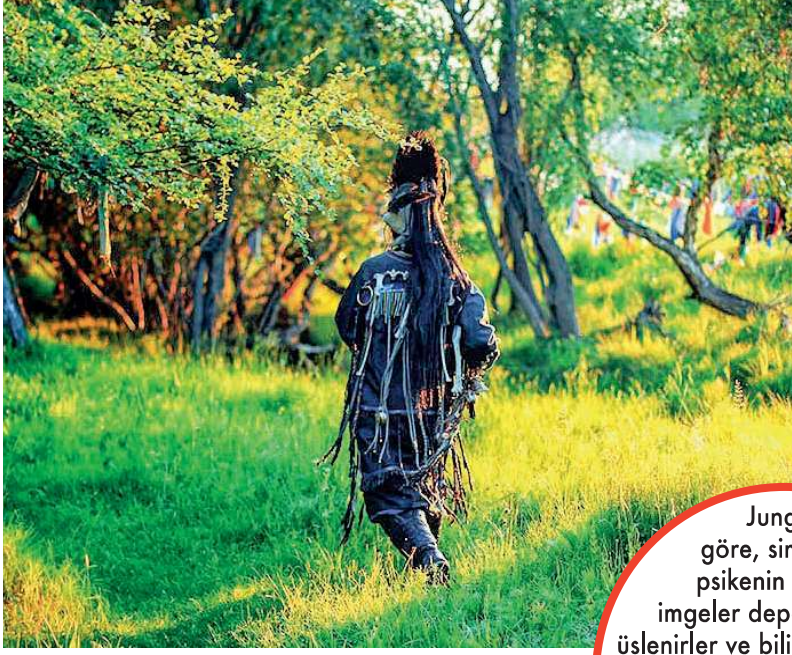
"'Ayin nedir?' diye sordu Küçük Prens, 'Bu da çok unutulmuş bir şey' dedi tilki. Oysa, bir günü diğer günlerden farklı kılan şey budur."
Antoine de Saint-Exupery

Ergenlik törenleri, eski zamanlardan günümüze, yaşamın bir döneminden diğerine taşıyan *eprovler*¹ oluşturarak, gençlerin hayatlarında çok temel bir yer edinirler. Kişinin çocukluktan yetişkinliğe, bireylikten aile olmaya, ferdilikten kolektife geçişi olarak da tarif edilen *geçiş dönemleri*, doğum, sünnet, askerlik, evlilik, çıraklık, kalfalık, ustalık, ölüm gibi hayatın safhaları ve mesleki uzmanlaşmayı da kapsar.

Çok Tanrılı Dinlerde Ergenlik

Tanrıça Juventas'un, gençliği simgeleyen ve koruyan bir tanrıça olarak varlığı, o dönemlerde de genç ve yetişkinlik döneminin ayrılmakta olduğunu gösterir.³

Şamanlarda ve Paganlarda Ergenlik

Eski kadim Şaman inançlarında ve paganizmde bir kızın veya genç erkeğin ergenleşmesi, aileden bağımsızlaşarak 'birey' olma yolunda ilk adımı atmasını simgeler. Beraberinde olgunlaşma ve bireyselleşme hem kendi hem toplum adına verimli bir kişi haline gelmeyi temsil eder. Adaylara ilk ezoterik ve kadim sırlar bu süreçte aktarılır: cinsel enerji, cinsellik, doğum, şifa, büyü vb. Bazı kabilelerde bu tören olana kadar kişilerin bir ismi dahi olmaz. Aday bir av veya başarı ile ismini kazanmayı hak etmek zorundadır.

Jung'a göre, simgeler, psikenin kolektif imgeler deposu işlevini üslenirler ve bilinç dışı enerjiyi aktarmakta kullanılırlar. Simgeler, iletişim araçlarıdır; temsil ettikleri imgenin doğrudan özü olarak algılanmamalıdır.

Aborjinlerde Ergenlik: Walkabout

Eski zamanlardan kalma Aborjin yetiştirilme ritüelinde, çöl boyunca ruhsal bir yürüyüş vardır. Geniş çevreler tarafından ritüel 'walkabout' olarak bilinse de daha sonraki yıllarda kavram 'geçici hareketlilik' (*temporal mobility*) olarak değiştirildi. Çünkü *walkabout* sözcüğü, Avustralya kültüründe küçük düşürücü bir anlamı taşıyor. Bu epröv, Avustralya'da yaşayan Aborjin halkının 10-16 yaş aralığındaki ergenlerini, yetiştirilme ritüelini zorlu bir çaba gerektirir. Altı ay süren yolculuk boyunca, ergen tek başına yaşamalı ve hiçbir destek almadan ıssız bir arazide hayatta kalmalı. Bu deneyim süresince yalnızca mental ve fiziksel olarak kendilerini kanıtlayanlar yola devam edebilir. Gruptaki yaşlıların, ergen kişinin yola devam edip etmeyeceği konusunda söz hakkı vardır. Yürüyüşten önce, deneyimli grup üyeleri adaylara seremoni ve genel olarak yetişkinliğin nasıl bir şey olduğuna dair bilgi ve tavsiyelerde bulunur. Ergenlikten yetişkinliğe geçmeyi başaranların vücutları boyanır ve çeşitli süslerle süslenir. Kimi zaman da vücutlarına kalıcı semboller ya da dövme çizilir. *Walkabout*'un asıl amacı yürümek ve hayatta kalmak olsa da yetiş-

tirilmiş kişi, *kendini tanıma* ve *hayatı düşünme* (tefekkür) konularında da emek sarf etmek zorundadır. Ergen genç, cesur ve ruhsal kılavuzlarıyla iletişim halinde olmalıdır. Yolculuk sırasında ergenin, atalarının şarkılarını söyleyerek onlardan manevi destek aldığına, harita, radyo ve pusula gibi modern araçların yokluğuna rağmen ruhsal bir güç tarafından yönlendirildiğine inanılır. *Walkabout*, kendini tanıma ve değerlendirme için çok özel bir süreçtir.⁴

"Hamdım,
piştim,
oldum."
Mevlâna

Pumilerde Ergenlik

Pumi (Çin'in güneybatısındaki Yunnan eyaletinin kuzeybatısında yaşayan etnik grup) çocukları 13 yaşına vardıklarında, erkekler için 'pantolon giydirme', kız çocukları için 'etek giydirme' töreni (yetişkinlik çağına geçiş töreni) yapılır ve genellikle Yeni Yıl Bayramı döneminde düzenlenir.

Genelde anne ya da dayının başkanlık ettiği tören sırasında aile üyelerinin hepsi alevlenmiş mangalın etrafında otururlar. Yetişkinlik çağına gelen çocuk, mangalın ön tarafındaki kutsal direğin yanında oturarak bir ayağını yağlı domuz eti üzerine, diğer ayağını ise hububat çuvalı üzerine basar. Pumilere göre, yağlı domuz eti zenginliğin, hububat ise bereketli mahsulün sembolüdür. Dolayısıyla bunlar, çocuğun büyüdüktan sonra yiyeceğinin ve giyeceğinin bol olduğu mutlu bir yaşam sürdürmesi dileğini simgeler.

Yetişkinlik çağına varan çocuk erkek ise, sağ elinde bıçak, sol elinde gümüş para tutulur. Pumilere göre, gümüş para hayat yolunun, bıçak ise kahramanlığın simgesidir. Eğer çocuk kız ise, sağ elinde küpe ve bilezik türü süs eşyaları, sol elinde ise çuval bez tutulur. Bu, aile yetkisine sahip olması ve çalışma yükümlülüğünü üstlenmesi gerektiğini simgeler. Kız, ayrıca din adamının başkanlığında Ocak Tanrı'sına ve atalarına ibadet eder. Kızın dayısı ya da annesi, kızın uzun elbisesini çıkartarak, ona kısa ceket ve pilili etek giydirir. Daha sonra herkes hediye vererek, genç kızı kutlar.

Erkek ya da kız çocuklar Ocak Tanrısı'na, akrabalarına ve arkadaşlarına secde ederler, içki sunup teşekkür ederler ve bundan sonraki hayatlarında da onların korumaları ve yardım etmeleri istediğini dile getirirler. Törenden sonra yetişkinlik çağına geçen bu gençler artık kolektif üretim çalışmalarına ve çeşitli sosyal faaliyetlere katılabilirler.

Çinlilerde Ergenlik: Guan Li

Çin'de ergenlikten yetişkinliğe geçiş, yarı dinsel yarı seküler bir törenle kutlanır. Yahudilikte yapılan Bar-Mitzva'yı andıran bu törenin erkek çocuğu için olanına Guan Li, kız çocuğu için olanına Ji Li adı verilir. Literatürde genel olarak 'Guan Li' adıyla geçince her iki cinsi de kapsadığı kabul edilir. 'Li' sözcüğü, Konfüçyüsçü metinlerde sıklıkla karşımıza çıkar ve Antik Yunanlıların 'telos' diye adlandırdıkları, 'ilke, amaç, yol, rasyonalite, ırmak yatağı' gibi anlamlara gelir.

Törenin yapılma amacı ergenlik çağını geride bırakan çocuğun, kendisini o günlere getiren anne-babasına teşekkür etmesi ve sorumluluk sahibi bir birey olarak topluma katılması olarak özetlenebilir. Tören sırasında anne-babalar ellerinde uzun beyaz bir pelerinde çocuklarının yanına gelirler ve yeni pelerini, elbisenin üzerine giydirirler. Erkeklerin pelerininin üstüne bordo bir kuşak, bordo kuşağın üstüne de kırmızı bir ip bağlanır. Kızların cüppesi pembe çiçeklerle süslenir. Onların bellerine de pembe bir kuşak, ardından da bu kuşağın üstüne kırmızı bir ip bağlanır. Tapıktan çıkan ergenler, bu pelerini giyerek ergenliğin üzerine erginliği (yetişkinliği) eklemiş olurlar. Anne babaya saygıda kusur etmeyeceklerine, topluma yararlı birer insan olacaklarına, Konfüçyüs'ün öğretilerine sadık kalacaklarına dair hep bir ağızdan ant içerler.⁵

Japonlarda Ergenlik: Seijin No Hi

Japonya'da yeni yılın ikinci pazartesi günü, yirmi yaşına gelmiş gençler için 'Ergenlik Günü' olarak kutlanır. 20 yaş, yetişkinliğe geçiş, sorumluluk sahibi olma, oy kullanma, sigara ve içki içebilme yetkisine sahip olma gibi anlamlar taşır. Yeni yetişkinleri onurlandırmak için yerel yönetimler, 'yetişkin töreni' olarak adlandırabileceğimiz (*seijin shiki*) organizasyonları düzenlerler. 20 yaşına girenlere davetiye gönderilir ve tören sırasında küçük hediyelerle gençler kutlanır. Tören sonrası ise, arkadaş arasında düzenlenen küçük partiler düzenlenir. Genç kızlar bu törene özel kimonolarıyla (evli bayanların giydikleri kimonodan daha uzun kolluklara sahip *furisode* adlı bir kimono çeşidi), erkekler ise günümüzde genellikle takım elbiseleriyle katılıyor, koyu renkli kimono giymiş erkeklerle rastlamak da mümkün...⁶

Yahudilikte Ergenlik

Bar-Mitzva: İbranicede 'Bar' oğlan, 'Mitzva' ise uyulması gereken kurallar anlamına gelir. Yahudilikte bu gün, 13 yaşındaki erkek çocuğunun ergenliğe geçişinin ilk adımı olarak kabul edilir. Yahudi toplumunun bir üyesi olmaya hak kazanan çocuk bundan sonra dinî sorumlulukları dahil kendi yaşamından, yaptıklarının sonuçlarından sorumlu tutulur. Bu dönem, küçüklükten itibaren öğretilen değerleri daha iyi kavradıkları ve daha iyi bir insan olabilmek için sorumluluk üstlendikleri bir sürecin başlangıcıdır.

Bat-Mitzva: Yahudilikte kız çocukları için yetişkinliğe geçiş olarak Bat-Mitzva töreni yapılır. 12 yaşına gelmiş her kız çocuğu artık davranışlarından sorumlu sayılır. Kızlar, ergenlik dönemlerine erkeklerden

bir yaş önce girerler çünkü, kızların doğası gereği fiziksel ve duygusal olgunlaşmaları erkeklerden önce tamamlanır ve erişkinliğin özelliklerini benimseyecek duruma gelirler.

Müslümanlıkta Ergenlik

Müslümanlar ergenlik töreni olarak erkek çocuklarına sünnet geleneğini uygular. Alevilikte dine/yola giriş ritüeli, aynı zamanda bilinçli bir kültürleme örneği olarak değerlendirilebilir. Kültürleme, insanın çocuk veya ergin olarak kendi kültüründe etkinlik kazanması ve eğitim süreci sırasında karşılaştığı bilinçli ve bilinç dışı

şartlandırmalar olarak tanımlanmaktadır. Kültürleme sürecinde bireye erken yaşlarda bilinçli olarak öğretilen bilgiler, çocuğun gelecek yaşamında derin ve kalıcı etkiler oluşturur. Yola giriş ritüelleri sırasında çocuk, yeni bir statüyle topluma dönüş yapar. O, artık ergin bir Alevi birey olarak kabul edilmekte ve hatta dinî ritüellere katılabilmektedir. Bu özellikleri bakımından, amcalık geleneği yaşayan çoğu ilkel toplulukta da varlığını sürdüren erginlenme ritüellerine benzetilebilir.⁷

Dipnotlar:

¹ Epröv: Yaşam sınavı, imtihan.

² Erginlenme: Bir konu üzerinde aydınlanıp gerekli temel bilgi ve becerilerle donanarak ergin ve yetişmiş olma durumu.

³ www.egekisiselgelisim.com.tr

⁴ www.bizimkose.com

⁵ www.cinhh.com

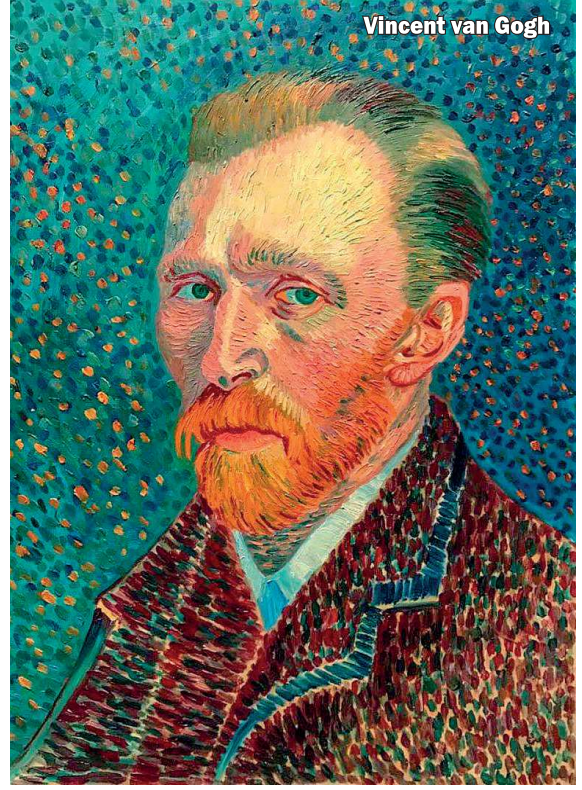
⁶ www.japonya.org

⁷ www.hbvdergisi.hacibayram.edu.tr

Otuz beş yaş yolun yarısı mı?

**Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder
Dante gibi ortasındayız ömrün.
Delikanlı çağımızdaki cevher,
Yalvarmak, yakarmak nafile bugün
Gözünün yaşına bakmadan gider.**

Bu dizilerin şairi Cahit Sıtkı Tarancı'nın zamanında insanlara biçilen ömür yetmiş yaşlardı. Bugün insanlar daha fazla yaşıyorlar istatistiklere göre.

Belli bir yaştan sonra hepimiz dikkatimizin dağılmasından, bir konuya odaklanamamaktan şikâyet ediyoruz. Son zamanlarda Harvard ve Toronto üniversitelerinde yapılan araştırmalarda, uzmanlar bu dikkat dağınıklığının aslında çok kötü bir şey olmadığı tezini savunuyorlar. Toronto Üniversitesi'nden Prof. Tarek Amer araştırmalarını şöyle özetliyor: "Beynin işlevi, bilim dünyası için bugün de bir sır. Ama araştırdıkça yeni yeni detaylar ortaya çıkıyor. Geçmişte yapılan incelemelerde, yaş ilerledikçe beynin fonksiyonlarının zayıfladığı belirlenmişti. Ancak, şimdi geldiğimiz noktada yaptığımız psikolojik testler ve beyin taramaları sayesinde yaşlanmaya bağlı olarak odaklanmanın azalması veya dikkat dağınıklığının aslında çok da kötü olmadığını saptadık. Hatta bu durum 50'sini geçenlerde, çok da farkında olmadıkları olumlu etkiler bırakıyor. Örneğin genç yaşta olanlara göre karşılaştıkları problemleri çok daha kolay çözüyorlar. Bunun ne-

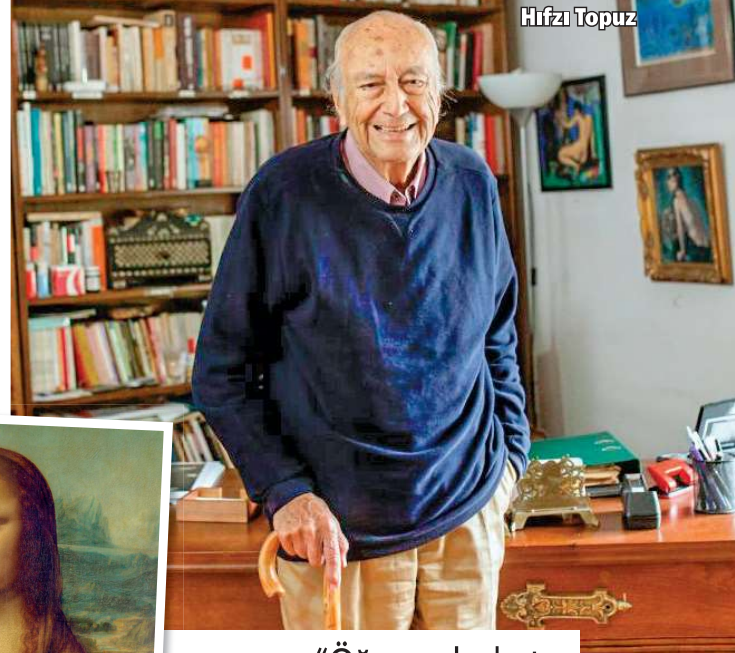
deni dikkat dağınıklığı sayesinde çok çabuk ve yaratıcı düşünceleri. Ayrıca odaklanamamak sayesinde yeni bilgileri de daha kolay öğreniyorlar."

Prof. İlber Ortaylı, *Bir Ömür Nasıl Yaşanır* adlı son kitabında, insanların yaratıcılıkları 55 yaşına kadardır diyor: "25 yaşına kadar öğrendikleriniz esastır. O yaşlara dek ne okuduysanız, ne dinlediyse, ne gördüyseniz, geri kalan hayatınızda temel olarak onları kullanacaksınız. Neticede tabiat bunu emrediyor, hücreler bir yaştan sonra ölmeye başlıyor. 50'lerde bu süreç hızlanıyor." Bazı istisnalar da olabiliyor, diye ilave ediyor. 90'nından sonra en güzel eserlerini veren Venedikli ressam Tiziano, Mimar Sinan gibi ileri yaşlarda üretken olabilen kişileri örnek veriyor.

Bu, 50 yaşından sonra şöhrete ulaşan örnekleri çoğaltabileceğimiz gibi, 35 yıllık kısacık ömründe 600'den fazla eser bırakan Mozart, 39 yaşında hayata veda eden Frederick Chopin, 37 yaşında Carmen skandalına dayanamayarak hayata veda eden Georges Bizet, 35 yaşında ölen Amadeo Modigliani, 37 yaşında arkasında muhteşem eserler bırakan Raffaello ve Van Gogh gibi örnek verebile-

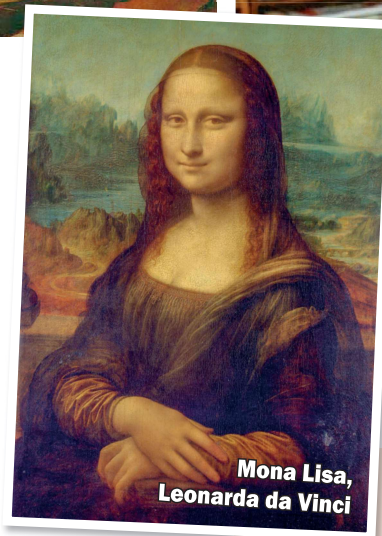
Venüs ve müzisyen,
Tiziano Vecellio

Hıfzı Topuz

"Aun Aprendo - Ben Öğreniyorum",
Francisco Goya

Mona Lisa,
Leonarda da Vinci

"Öğrenmek akıntıya
karşı yüzmek gibidir.
İlerleyemediğiniz
takdirde gerilersiniz"

Ne öğrenmenin yaşı var ne üretmenin...

Çevremde, özel kurslara devam eden orta yaşlı çok fazla insan görüyorum artık. Birçok üniversitelerde yetişkinlere yönelik seminerler başlatıldığını duyuyoruz. Bu, insanların öğrenmeye ne kadar aç olduklarını gösteriyor. Kimin söylediğini bilemiyorum, ancak "Öğrenmek akıntıya karşı yüzmek gibidir. İlerleyemediğiniz takdirde gerilersiniz" sözleri ne kadar doğru anlatıyor hayatın akışını. Yazımı Henry Ford'un yaş hakkında söylediği şu anlamlı sözlerle noktalamak istiyorum: "Öğrenmeyi bırakan herkes, yirmi ya da seksen fark etmez, yaşlıdır. Öğrenmeyi sürdüren herkes genç kalır. Hayatta en büyük şey zihnizi genç tutmaktır."

ceğimiz ne dehalar var. Tabi 30'una basmadan milyarder olan Facebook'un kurucusu Mark Zuckerberg ya da geliştirdiği Minecraft oyununu 2,5 milyar dolara satan 37 yaşındaki Markus Persson gibi genç girişimcileri de unutmamak gerekiyor. Hayatlarının sonuna kadar üretkenliğini kaybetmemiş ve eserler bırakmış pek çok sanatçı mevcut. Rönesans devrinin dahi adamı, ressam, matematikçi, astronom, bilim adamı ve mimar Leonardo Da Vinci son yıllarını, Ambroise'daki evinde Fransa Kralı I. Francis'in sarayının baş ressamı olarak geçirirken hayata veda etti. Bir başka ülkenin saray ressamı Francisco Goya, İspanya'da 82 yaşına kadar resim yapmaya devam etmiş, hatta kendini aksakallı bir ihtiyar gibi çizerek tablonun adını "Aun aprendo - Ben öğreniyorum" diye koymuş. Bu tablo Madrid'de, Prado Müzesi'nde sergileniyor. Ünlü tarihçi Leopold von Ranke, Halil İnalçık ve Claude Cohen en önemli eserlerini 80 yaşlarından sonra yayımladılar. Yakından tanıdığım, dostluğuna çok değer verdiğim yazar, gazeteci Hıfzı Topuz, 96 yaşında hala Türk tarihine ışık tutacak çok önemli eserlere imza atmaya devam ediyor. Aziz Sancar 70 yaşında Nobel Kimya Ödülü'nü almaya hak kazandı.

Aziz Sancar

Perennialler

Kalıcı ve yaşsız bir hayat mümkün

Modern insanlık ailesi yeni bir sosyo-kültürel yaşam akışı üretti: “*Perennialler*”. Kavramın temelinde kalıcılık (*Perennializm*) yer alıyor. X kuşağı, Y kuşağı, süper çocuklar derken ara bir yaş olan Perennialleri artık konuşmanın vakti geldi.

“Orta yaş aralığında bulunan Perenniallerin en sıkı özelliklerinden biri de hemen hemen her gelişmeden haberdar olmaları ve sosyal medyayı oldukça yakından takip etmeleri...”

Kalıcı ve daim olmayı istemek güçlü bir psikolojik durumdur. Bu durum için en büyük yardımcımız sosyal medyadır çünkü her gün her saat akış, gündem değişir. Bir çeşit hareket olan bu akış,

kendi içinde canlılığı barındırır. Akışa uymayı doğal olarak yapabilen Perennialler, kalıcılığı, ‘akışın içinde ve onun bir parçası olma hali’ olarak tanımlıyorlar. Herbirimiz yaşadığımız hayatın içinde kalıcı olmak isteriz, gelin bu özelliğimizi birlikte keşfedelim. Perennial kavramının ardından felsefi kavram var: ‘Dai-

micilik’. Buna hep beraber bakalım.

Daimicilik ya da *kalıcılık*; akla önem veren, insanların gerçeklere akıllarını kullanarak ulaşabileceğini ve tüm doğruların akılda var olduğunu savunan *realizmin* şekillendirdiği bir eğitim felsefesidir.

Konumuzda devam etmeden önce ‘*realizm*’ ne demek, kısaca ondan da bahsedelim. “*Realizm* yani *gerçekçilik*, kişiden kişiye göre değişmeyen ve bilimsel olarak varlığı kanıtlanmış kavramlara dayanır.”

Perennial olarak yaşayan kadınlara baktığımızda ise belli bir gelir seviyesini elde etmiş; kendisine zaman ayıran, hobilerini geliştiren hayatın içinde sürdürülebilir bir şekilde yaşadıklarını görürüz.

Realizmin etkisini *Perenniallerin* arasında görmek oldukça mümkün. Olayların bireylere göre değişmemesi ve netlik içermesi birçok insana göre iyidir. Bilinmeyenin olması bireyleri

PERENNIAL

Genellikle 40 yaş ve üzeri, haberleri ve trendleri takip eden, hobilerine bol bol zaman ayıran, şık giyinmeye ve dinamik görülmeye özen gösteren, bakımlı, sosyal medyayı aktif kullanan, akıllı telefonunu elinden düşürmeyen yeni jenerasyon orta yaş grubundaki kadınları tanımlamak için kullanılan kelime.

SuperHuman pazarlama ajansı
500 kadına soru soruyor ve
aşağıdaki çıktıları oluşturuyor:

- 40 yaş üstü kadınların yüzde 67'si on yıl öncesine göre kendine daha fazla 'güven' duyuyor ve çoğundan daha hırslı olmuş.
- Yüzde 60'ı için 'kendilerini zorlayan şeyler yapmak' önemliymiş.
- Yüzde 61'i için 'kişisel tatmin' öncelikliymiş.
- Yüzde 63'ü gelecek hakkında kendisini 'çok iyimser' olarak nitelendirmiş.
- Neredeyse yüzde 80'i çocuklarıyla ya da çocukları olmadan 'yeni şeyler keşfetmek ve deneyimlemek' için güçlü bir istekleri olduğunu belirtmiş.
- Yüzde 40'dan fazlası 'yetenek ve düşüncelerine' güven duyuyormuş.
- Ancak yüzde 48'i görünüşleri hakkında on yıl öncesine göre daha az güvende olduklarını ve 'genç görünmeye devam etme baskısını' hissettiklerini belirtmişler.
- Yüzde 83'ü bunun kendi imajlarını etkilediğini hissetmiş.

korkutur ve şüphede bırakır, bilinen ve görünen üzerinden hareket etmek kendimizi iyi hissettirir. Doğanın temel kurallarından biri de yaşamın devamlılığı yani sürdürülür olmasıdır. Perenniallerde bu durum yaşamının, canlılığın bir anlamı da sağlıklı olmak ve en son çıkan trendleri takip edip hayatın içinde dinamik kalmak yer alır. Tabii böyle var olabilmek için dengeli beslenmeli ve spor hayatınızda olmalıdır.

Çünkü bedenimiz ve sağlığımız doğa kanunları tarafından belirlenir. Eski bir deyiş vardır hemen hemen hepimiz biliriz: "Ne yerseniz osunuzdur." Perenniallerin çok iyi yaptığı bir şey de sağlıklarına önem vermek ve genç görüntüleridir.

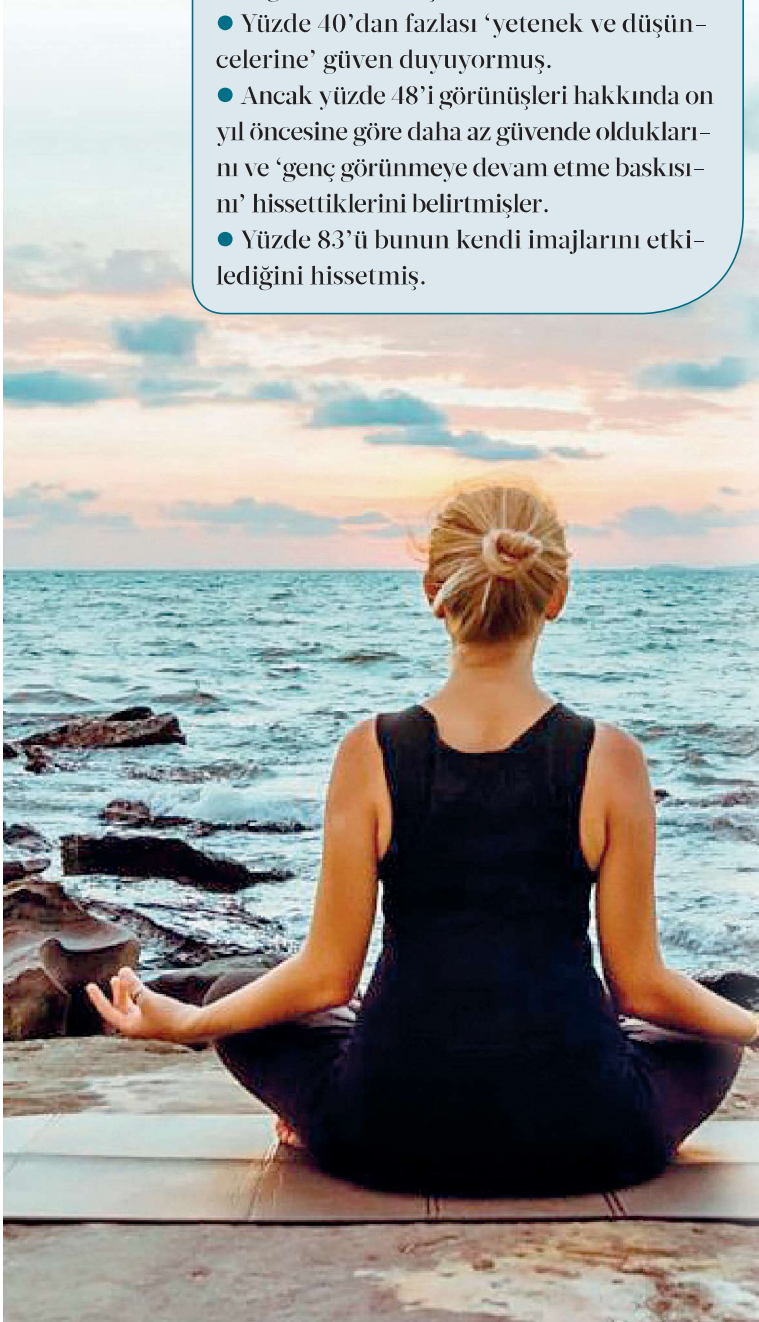
Var olmayı hissedilmek ve kalıcı olmak için hareketlilik içinde olan Perennialler, büyük bir şeyin parçası olduklarında kendilerini daimi, kalıcı ve yaşıyor hissediyorlar. Bu durum onların bir çeşit içsel motivasyonları diyebiliriz.

Hayatı keşfetmek, yeni şeyler deneyimlemek Perenniallerin başlıca özelliklerinden. Yeniye olan merak, hem kendini keşfetme hem de kendinden daha emin olmayı da beraberinde getiriyor. Keşfedilen her şeyi başkasına ilham olmak için sosyal medya üzerinden paylaşan Perennialler bundan da ayrıca mutluluk duyuyorlar. Sürekli paylaşacak yeni şeylerin olmasına, yaşsız olmanın - daimi olmanın görünürdeki parçası olan bedensel sağlıklarına ve dinamik görüntülerine oldukça önem veriyorlar.

Yoga, pilates gibi uygulamalar da günlük aktivitelerinin arasında. Uygulamanın bir sonucu olan bedendeki canlılığın artması ilk hedef olsa da bütünden bakmaya çalıştığımızda kadim bir sistemin tüketildiğini görüyoruz. Mevcut yaşam modelimiz bu tüketime olanak verse de metalaştırılmış 'yoga' da zaman içinde kendi değişimini geçireceği kesin. Mevcut eksiklikleri keşfetmek için pazar araştırmaları şimdiden yapılmaya başlanılmış bile.

Bir fikrin deneyimlendiği sırada oluşan 'maddesel' eksiklikler, mevcut sistemimiz tarafından tamamlanıyor. Bunu kısa adı şu anda 'pazar'. Belirli ürünleri geliştiren firmalar bu gruba daha iyi hizmet verebilmek adına Perennialleri daha iyi anlayıp onlara daha fazla alan açmak için etkinlikler, geziler ve daha birçok şeyi de sunuyorlar.

Araştırmanın sonundaki '**genç görünme baskısı**' birçok alana gidebilecek bir cevap. Eğer kalıcılığı beden üzerine kuruyorsak, o zaman gideceği yerler hemen hemen belli. Ancak kalıcılığı daha kadim bir alanda yaratmak istiyorsak, o zaman gideceği alanlar bizim varlıksal ihtiyacımıza göre açılır. Bu ne demek? Bu, illüzyon dünyasından çıkıp görünmeyendeki fikirleri keşfetmemiz için

“Fikirler hareketlerimizin kaynağıdır. Perennialler’de hareket, ‘kalıcı olmak’ fikri üzerine şekillenmiştir.”

hareket etmemiz demek. Birçok hareket şekli vardır. “Her şeyin birbiriyle bağlantılı olduğu bir yaşam” adlı yazımdan bir örnek vermek istiyorum, görünenden görünmeyendeki fikirleri anlamamıza yardımcı olması adına.

“Bir masa almak istiyoruz ve alışveriş merkezine gidiyoruz. Modern mi, yoksa klasik mi istersiniz? Klasik, ahşap bir şey olsun. Tamam, bir tane sini çok beğendik. Peki, masayı görüyoruz, elimizle dokuyoruz, ağacı, üzerindeki cilası ve renkleri tam bize göre. Harika! Peki, bunu yapan ustanın, tasarımcının fikirleri nerede? Göremiyoruz değil mi? Zaman, Sir Isaac Newton’un dediği gibi lineer akıyor. Einstein’ın dediğine daha yakın. Geçmiş ve gelecek şu anda. Peki, masaya dönelim. Masayı elimle tutup gözümle görüyorum; masa tam şu anda, peki ya fikri?”

Hayatımızda kalıcı olmak için tercih ettiğimiz araçların başında “Ben de buradayım” dediğimiz sosyal medya yer alıyor. Paylaşmalarımızın teme-

lindeki duyguyu bulabilirsek çok daha kalıcı olabiliriz. Beğenilmek mi istiyoruz? Daha fazla “like” aldığımızda daha mı mutlu oluyoruz ya da kendimizi onaylıyor muyuz? ‘Arkamda bir şey bırakmak istiyorum’ ile başlayan bir fikrin en modern hali şu anda Perennialler.

Kalıcılığın daha yüksek hedeflerini kendimize çekebiliriz. Gerçek kalıcılığın fikirleriyle hareket edebiliriz. Yaptığımız her şeyde bu kalıcılık sevgi ile bizden çıkabiliriz. Yoga’daki yama’ları bilirsiniz. Aparigraha yama’yı örnek olarak verebiliriz. BKS Iyengar (Bellur Krishnamachar Sundararaja Iyengar dünyanın önde gelen yoga öğretmenlerinden biri), bu yama’yı şöyle açıklamış: “Aparigraha’nın gereklerini yerine getiren bir Yogi, hayatını, mümkün oldukça sade yaşar ve zihnini, hiçbir şeyin yoksunluğunu ya da eksikliğini hissetmeyecek şekilde eğitir. Ve böylece gerçekten ihtiyacı olan her şey doğru zamanda ona kendiliğinden gelir.”

Kalıcılığımızı güven ve sadelik üzerinde kuralım. Korkmadan, üzerimizde herhangi bir baskı hissetmeden rahatça yaşayalım... Kendimizden kendimize. Komşumuzu kendimiz gibi severek yaşayalım.

AVNİ ONUR SEVINÇ

1986’da İzmir’de doğdu. Mühendislik eğitimini 2010’da bitirdikten sonra 2015 yılında İstanbul’a geldi. 2017 yılında Yüksek Lisansını tamamladı. Görünmeyen dünyaları çocukluk zamanlarında keşfetmeye başladı. Tesis yönetimi alanında çalışıyor ve Lacivert Köy’de hatırlamaya ve hatırlatıcı olmaya devam ediyor.

MÜKEMMEL DÜĞÜN DETAYLARDA GİZLİ

Hayalinizdeki görkemli bir kutlama da olabilir, küçük ve samimi bir tören de. MARRIOTT ŞİŞLİ'nin ihtiyaçlarınıza uygun düzenlenebilir balo salonu, etkinlik alanları ve dünya standartlarındaki hizmetleri işinin uzmanı tecrübeli ekibi ile hayalinizdeki düğünün tüm detaylarını hayata geçirmek için hazır.

ISTANBUL MARRIOTT HOTEL SISLI®

Abide-i Hürriyet Caddesi No:142

Şişli 34381 İstanbul, Türkiye

marriottistanbulsisli.com

T +90 212 375 01 01

Kentsel Dönüşüm & Yaşlılar

Modern toplumda yaşlıların gündelik yaşama katılımı, bedensel ve zihinsel hareket kapasitelerine bağlı olarak yeniden biçimlendi.

Yaşlılık dönemi, bedensel ve zihinsel kapasitenin gençlik ve orta yaşlılığa göre azaldığı bir yaşam evresi olarak kabul edilir. Modern zamanlar, geleneksel toplumdaki geniş aileyi ve dolayısıyla aile içi iş bölümünü çözerek yeniden yapılandırırken, hayatlarının yaşlılık evresindeki bireylerin konumlarını da radikal olarak değiştirdi. Modern toplumda yaşlıların gündelik yaşama katılımı, bedensel ve zihinsel hareket kapasitelerine bağlı olarak yeniden biçimlendi. Zorunlu hale gelen tam zamanlı çalışma biçimleri, çekirdek aileyi de zorunlu hale getiriyordu: Geleneksel toplumlarda, kırdaki ve şehirlerde var olan ev ile iş arasındaki organik bağ, modern toplumda ortadan kalkmıştı. Çalışma yaşında olan aile bireyleri evin dışında bir iş yerinde (fabrika, ofis, vs.) çalışacağı için aile içindeki çalışmayan bireyler ya kendilerine bakacak ya da modern devletin kamusal kurumları tarafından gözetim ve koruma altında olacaktı. Böylece zorunlu eğitim veren modern eğitim kurumları, ebeveynleri çalışmakta olan

çocukları eğitiyor ve gözetim altında tutuyordu. Aynı şekilde yaşlılar için kurulan yaşlı bakım evleri, kendi bakımlarını yapmakta zorlanan yaşlıların bakımı ve gözetimini, çocuklarından (ya da diğer aile bireylerinden) alarak modern devletin sosyal kurumlarına veriyordu. Diğer yandan hastalık ve diğer zorunlu bakım işlerini de (sakatlık, ruhsal hastalıklar, vs.) yine modern sosyal kurumlar üstleniyordu.

Modern devlet bir ideal form olarak, sosyal, hukuki ve idari kamusal yapılanmalarla, bu bakım hizmetlerini çekirdek ailenin tam zamanlı çalışan bireylerinin üzerinden almak üzere biçimlense de bu geçiş tam olarak mümkün olamadı.

Geniş ailenin sona ermesiyle birlikte, özellikle bakım ve gözetime ihtiyaç duyan yaşlılar, çocukları, torunları, akrabaları ve uzun yıllar bir arada yaşadıkları eş, dost ve komşularıyla yaşamlarını sürdürme imkânını göreceli olarak kaybettiler. Dolayısıyla, tanımadıkları diğer yaşlılarla, zorunlu olarak bir arada yaşamak durumunda kaldılar.

Yaşlılara yönelik bakım evleri (Türkçede huzurevi) farklı gelir gruplarına göre hizmet kalitesi olarak çok değişkenlik gösterse de yaşlıların göreceli olarak aileden ve toplumdaki dışlanmasını ve kendisinin seçmediği diğer yaşlı bireylerle birlikte yaşaması gerçeğini değiştiren bir durum değil. Bakım ve gözetime muhtaç olmadan kendilerine bakabilecek durumda olan yaşlılar ise giderek karmaşıklaşan modern kentin mekânsal dönüşüm hızına uyum sorunları ile karşı karşıya.

Diğer yandan özellikle sosyal politikaların yeterince güçlü olmadığı, sosyal hizmetlerin yaygın ve kaliteli olmadığı ülkelerde hem çocukların hem de yaşlıların bakımında nesiller arası dayanışma ilişkileri sürmekte. Torunlarına bakabilecek bedensel güce sahip yaşlılar çocuklarına destek olmak üzere geleneksel toplumdaki kalma aile içi görevleri olan torunların bakım ve gözetimini çocuklarının evinde ya da kendi evlerinde maddi bir karşılık beklemezsizin sürdürmekte.

Aynı biçimde pek çok çekirdek ailede çiftler, yaşlı ebeveynlerinin bakım ve gözetimini üstlenmiş durumda. Modern devletin sosyal hizmetleri sunmadaki iktisadi zayıflıkları geleneksel toplumdaki aile içi rollerin ve dayanışma ilişkilerinin tamamen çözümlenmesini engelliyor. Bu duruma genellikle geleneksel değerlere bağlılık anlamında olumlu bir değer atfedilse de, esasında bu dayanışma ilişkisi ağırlıklı ekonomik bir zorunluluktan kaynaklanmakta. Bu ekonomik zorunluluklar ortadan kalktığında, çocuklara profesyonel bakıcı tutulabildiğinde ya da yaşlı ebeveynlerin profesyonel bakımı için gerekli maddi imkân elde edildiğinde, yaşlılar çekirdek aileden uzaklaştırılmaktadır. Dolayısıyla gerek geleneksel değerlere sahip olduklarını iddia eden geç modernleşmiş, dar gelirli ülkelerde, gerekse modern sosyal hizmetlerin yaygın olduğu gelişmiş ekonomilerde olsun, **modern toplumda yaşlılar bir yük olarak görülmekte.**

Gerek aile bireyleri gerekse sosyal devlet politikaları onların kendilerini bir yük olarak hissetmelerini engelleyici şefkatli yaklaşımlar geliştirse de modern toplumun ekonomik kalkınma modelleri içinde, ekonomik olarak aktif olmayan bu yaşlı nüfus bir **sorun** olarak ele alınmaya devam ediliyor. Oysa modern toplumda diğer bireyler gibi yaşlıların da gündelik yaşam pratiklerinden, alışkanlıklarından ve sosyal çevrelerinden ayrılmak zorunda kalmadan yaşama hakkı bir temel insan hakkıdır. Onların tıbbi profesyonel bakıma muhtaç oldukları zaman kadar bu haktan mahrum edilmemeleri gerekir. Ancak özellikle hızlı mekânsal dönüşümlerin yaşandığı İstanbul gibi kentlerde yaşlılar bu dönüşümden en çok etkilenen toplumsal grubu oluşturmaktadırlar.

Kentsel dönüşüm yaşlıları etkiliyor

İstanbul'un ilk modern mahalleleri bugün artık bina stoku ve yapı çevre olarak yaşlandığı gibi nüfus olarak da yaşlı nüfusun en yoğun yaşadığı Kadıköy ve Şişli gibi ilçelerin merkezinde yer almaktadır. Nüfus istatistikleri bu iki ilçede 60 yaş üstü nüfusun yoğun olarak yaşadığını göstermektedir. Aynı zamanda bu mahalleler eskimiş konut stokuna karşın yüksek arsa değerleriyle yoğun bir kentsel dönüşüm baskısı altında. Oysa bu mahallelerde, henüz profesyonel bakıma muhtaç olmadan yaşamlarını kendi başlarına sürdürebilen yaşlı nüfusun kendine bakabilmesindeki en önemli unsur, burada uzun yıllar içinde sahip oldukları sosyal ve mekânsal ilişkilerdir. Uzun süredir tanıştıkları komşuları, mahallenin esnafı, alışık oldukları sağlık kuruluşları ve en önemlisi iyi bildikleri sokaklar, duraklar ve kamusal alanlarıyla zihinlerindeki mekânsal haritalar onların gündelik yaşamlarının güvenlik mekanizmalarıdır. Bu mahallelerde kentsel dönüşüm genç, bekâr beyaz yakalılar, öğrenciler, yaratıcı sektörlerde çalışan tasarımcılar, sanatçılar ve eğlence dünyası çalışanlarının bu mahallere taşınmaya başlamasıyla hızlanacak ve yaşlıların gündelik yaşamlarındaki güvenlik mekanizmaları hızla çözülmeye başlayacaktır.

Özellikle hızlı mekânsal dönüşümlerin yaşandığı İstanbul gibi kentlerde yaşlılar bu dönüşümden en çok etkilenen toplumsal grubu oluşturmaktadır.

Bu yaşlı mahalleler, genç yeni sakinlerinin ihtiyaçlarına göre dönüşmeye başlayacak ve merkezi konut alanlarındaki geleneksel çarşılar ve apartmanların giriş katlarındaki dükkânlar işlev değiştirmeye başlayacaktır. Terziler, kumaşçılar, yüncüler, yorgancılar, berberler, hırdavatçılar, kiraathaneler, mahalle bakkalları, kasapları ve manavlarının yerini kafeler, güzellik salonları, tasarım atölyeleri, dekorasyon ve mimarlık büroları olarak eski mahallede “yeni sokaklar” ortaya çıkacaktır.

Bu yeni sokaklar bir yandan, eski mahallenin yaşlılarının gündelik yaşam alışkanlıklarını ve mekânsal haritalarını bulanıklaştırırken, diğer yandan da eski sokakların yaşlı esnaf ve zanaatkarını, artan kiralar ve dönüşüm baskısıyla işini bırakmaya zorlayacaktır.

Yaşamlarını değiştirebilme ve yeni bir hayatı kurgulayabilme gücünün biyolojik, maddi ve manevi olarak azaldığı yaşlarda, eski mahallelerin, çoğu emekli yaşlı orta sınıfları dramatik bir mekânsal yabancılaşmayla baş etmek zorunda kalacaklardır. İstanbul’un merkezi mahallelerindeki kentsel dönüşümün bu mahallelerin yaşlı sakinleri üzerindeki bir diğer olumsuz etkisi ise, arsası değerlendirilmiş eski binaların yıkılarak yerine yapılacak daha yeni

ve gösterişli binalar için yaşlıların evlerinden taşınmaya zorlanmasıdır.

Kentsel dönüşümün sağlayacağı maddi fırsatlar nedeniyle, yaşlılar, bizzat kendi çocukları, torunları ya da komşuları tarafından binanın yenilenmesi için izin vermeye ikna edilmeye çalışılmakta ve hatta zorlanmaktadır. Yenilenecek binada ortaya çıkacak maddi fırsat arttıkça, evini değiştirmek istemeyen yaşlıların karşılaştığı baskı da artmaktadır. Bu baskılarla yaşlılar sadece evlerini değil, sosyal ilişkilerini, güven duygularını, huzurlarını ve hatta sağlıklarını kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmaktadırlar.

Bu baskıya dayanabilecek maddi ve sosyal sermayeye sahip olan az sayıda yaşlının dışında kalanlar başka bir ortama alışmanın en zor olduğu yaşam evresi olan yaşlılıkta evlerinden ve mahallelerinden taşınmak zorunda kalmaktadırlar. Oysa kentlerin binaları fiziksel olarak eskirken, o binanın insanları da biyolojik olarak yaşlanırlar ve yaşamlarını orada tamamlamaya hakları olmalıdır.

*** PROF. DR. HATİCE KURTULUŞ**

Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Alanında Lisans ve Yüksek Lisans, Şehir Planlama Alanında Doktora yaptı. Akademik çalışma alanı olarak Kent Sosyolojisini seçti. İstanbul’un mekânsal tarihine ve kentleşme deneyimine dair araştırmaya dayalı çalışmalar yürüttü. Halen Kadir Has Üniversitesi Kültür Varlıkları ve Koruma Yüksek Lisans Programında misafir öğretim üyesi olarak ders vermekte.

SAVOUR THE GOOD LIFE

MODERN, KENDİNE ÖZGÜ DÜĞÜNLER

CHIC CELEBRATION KUSURSUZ ŞIKLIK VE ZARAFET

Infuse your wedding with joie de vivre and a spirit of discovery at Le Méridien®. Whether you dream of a sparkling soiree or envision an inspiring ceremony, our personalised service, delicious cuisine and evocative settings will unlock stylish festivities – a celebration of love and a moment for you and your guests to savour the good life at Le Méridien İstanbul Etiler.

Le Méridien İstanbul Etiler’de Aşkıınızı Keşfedin! Romantizm, lüks ve yaratıcılığın bir araya geldiği Le Méridien İstanbul Etiler’de düğün organizasyonunuz, profesyonel planlayıcılarımız tarafından son moda stilleri ve çarpıcı alternatifleri keşfetmenizi sağlayarak, hayat boyu unutulmayacak değerli bir deneyime dönüşüyor.

Le **MERIDIEN**
İSTANBUL ETİLER

Uzun Yaşamak

Yaşlılığın en büyük imtiyazı olaylara itidalle bakmakmış; dezavantajları ise saymakla bitmez, ama biz herkesin yaşadığı tatsız şeylere değil, Wilhelm Schmid'in *Sakin Olmak* kitabının sayfalarına yoğunlaşalım. Sükûnetle yaşlanmak, her zevkin peşinden koşmamaktır. Seneca'nın deyişiyle "Hiçbir hazzı özlememek alır hazların yerini." Edilgin kalma hakkı sadece yaşlılara verilmiştir.

Arkadaki yıllar arttıkça, bu yeni durumu kabullenmemiz gerektiği, hastalıklarla, kaybedilen bazı becerilerle aşama aşama hayat tarafından bize hatırlatılır. Hareketlilik azaldıkça sohbet ihtiyacı artar. Bebeklerin avantajına sahip olmayan yaşlılar fiziksel temasla pek de karşılaşamazlar. Ama kayıtsızlıkla baş etmek daha acıdır, dostluk ve sevecenlik ise her şeyin dermanıdır. Yaşlanmak, kuvvetini ekonomik kullanmak; yalnızlığı, hayata ve ölüme dair düşünmeyi öğrenmek, uzun yaşayan herkesin günü geldiğinde deneyimleyeceği olgular... Spor, kozmetik ne yaparsanız yapın kaçarı yok, yaşlanacağız. 1950'lerde yaş ortalaması 48 iken 2017'de 72 olmuş. Malum eskisi kadar çocuk doğmuyor, dünya yaşlanıyor. Uzayan ömürse aslında hastalık demek. Konunun sosyolojik, ekonomik, tıbbi, ruhsal o kadar yönü var ki, dergi yazısının sınırlarını aşar.

Biz, yaşlılığı nasıl çekilir hale getirebileceğimize, hasta ve yaşlılara bakan insanlara nasıl destek verebileceğimize göz atalım.

Arzu Çalbudak (57)

Bir hasta ya da yaşlıya baktınız mı? Ne kadar sürdü? Yardım aldınız mı?

Hayatım hasta bakmakla geçti desem yalan olmaz. 30 yaşında babama baktım, annem ve ablam destekti. Beyninde ur vardı. Annem 2 yaşındaki kızına bakarken, ablam anneme destek oluyordu. Annemde nefes sorunu ve evham olduğu için hastanede yapamazdı. Yatan hasta konumuna geçince altüst değişme ve banyo işini üstlendim. Bu bakım 9 ay sürdü. 64 yaşında babam rahmetli oldu.

Sonra sıraya annem girdi; düştü, kalçası kırıldı. Ameliyat ve yine hastane süreci... Desteğim ablam ve kızımdı. Babam zamanında 2 yaşında olan kızım 22 yaşında bana destek olmaya başladı. Annem kalmamıştı, Alzheimer'a doğru gitti ve en kötü süreç başladı. Annem sağlığında da zor bir insandı ve iyice zorlaştı. Beş sene sürdü. Kızım yardımcı olsa da her şey hemen hemen bende idi ve Alzheimer yoğunlaştığında çok zor günlerim gecelerim oldu. Çok uykusuz kaldım, sinirlerim gerildi, çok bağırdım. Bazen annem 3 gün hiç uyumadan devamlı konuşuyor, bağıriyordu. Bu enerjiyi nereden bulduğunu hâlâ merak ederim. Doktor bir arkadaşım hapsirdiğimiz zaman "Akıl sağlığını yaşa" der hep, bu sözün ne kadar doğru olduğunu anladım bu süreçte. Annemi 86 yaşında kaybettik.

Ben, ablam ve kızım savaştan çıkmış gibiydik. Üzüntü evet, ama yalan değil, rahatlama da vardı. Evde her oturduğum yere yayılmaya başladım. Canım hiç bir şey yapmak istemiyordu ve de yapmadım. Seyahatlere çıktım.

Geçen yıl ablamın rahatsızlığı baş gösterdi. Rahim kanseri idi, ameliyat oldu ve bu sefer de onun yanında kızım ve ben vardım. Kemoterapi, radyoterapinin ardından guatr ameliyatı oldu. O ameliyattan sonra durum tepetaklak gitmeye başladı. Hastalığı nedeniyle yemek yiyemiyor, devamlı kusuyordu. Yine hastane sürecimiz başladı. 2019'da kadınlar gününde onu kaybettik.

Tükendiğinizi hissettiniz mi, aşmak için neler yaptınız?

Bu süreçlerde tükenmemek elde değildi. Özellikle annemde gerçekten çok zorlandım. Sonuçta ben de 40 yaşımı çoktan aşmışım ve devamlı koşturmak, uzun süreli uykusuzluk, yorgunluk insanı hem beden hem ruhen perişan ediyor. Sevdiğiniz insan gözünüzün önünde eriyip, bilinen sona doğru gidiyor, bu da eklenince durum daha vahimleşiyor. İlk aile üyesi vefatı babamdı ve babasına düşkün bir evlat olarak çok zor geldi; ama annem, kızım vardı. Beraber yaşıyorduk ve onları kollamak benim sorumluluğumdaydı. Babamın ölümünden sonra bana en çok koyan ablam oldu; her şey o kadar taze ki, canımı çok yakıyor. Kardeş kaybı bambaşka bir

şeymiş, hâlâ inanmıyorum.

Annem elbette canımızı yaktı, ama son zamanlarında, artık "İki rahmetten biri Allah'ım" dediğimi hatırlıyorum. Çünkü o da tükenmişti. Ölümünden bir hafta önce kendini etrafına karşı kapadı, gözleri sabit bir noktaya bakıyordu; yeme yok, konuşma yok... Bu günleri dostlarla ve aile fertleriyle aştım. Babam rahmetli olduğunda iş hayatındaydım. İşle oyalandım; dostlarım, bakmakla yükümlü olduğum bir kızım vardı. Annem zamanında artık emekliydim, bir derneğin eşya mağazasında gönüllü çalışıyordum. Ablamdan sonra artık istediğimi yaparak kafamı dağıtmaya başladım. Gezmeler, dostlar, uzun süre doğru düzgün yetişemediğim ev işlerini halletmek vs...

Yaşadıklarınızdan öğrendiklerinizi bizimle paylaşır mısınız?

İnsanlar genç yaşta ana baba olur. Uzunca bir süreye devamlı hareket halinde olan, savunmasız birinin ardından koşmak yorucudur. Haliniz, gücünüz vardır ve umudunuz vardır. Ama ilerleyen yaşta bir çocuğun arkasından koşmak çok zor olmalı, o zaman da gençliğinde sizin için koşmuş insanlara bakarsınız. Adeta bir devir teslim... Ama burada acı olan durum şu: Gençken baktığınız canlıdan yana umudunuz, hayalleriniz vardır. O büyüyecek, "anne-baba" diyecek, okula gidecek... İlerlemiş yaşınızda baktığınız kişiden yana ne umdunuz ne hayalleriniz var; bir gün sizi terk edip gideceğini biliyorsunuz. Bir zamanlar güçlü, otoriter olan, sizi kollayan insanların hastalık süreçlerinde aciz durumda olmaları insanı çok üzüyor.

Sonuç itibarıyla tüm sorumluluklarımı en iyi şekilde -kendimce- yerine getirdim. İçim rahat. Şimdi evladım için kendime göz kulak olmam lazım. Benim yaşadıklarımı yaşamasın diye. Yaşayacaksa bile, bu kadar uzun olmamalı. Hani hep derler ya "3 gün yatak, 4. gün toprak" diye... Çok doğru. Herkes sevdipleriyle sağlıklı günler diliyorum.

Hatice Tumer (58)

İlk şart vicdanlı olmak... Sağlıkçı olarak hangi servislerde, nerelerde çalıştınız?

1981'de Erzincan Sağlık Meslek Lisesi'nden mezun oldum. İlk görev yerim Kırşehir Kargınyenice Köyü'ydü. 18 yaşında tecrübesiz bir hemşiresiniz ve kendinizi bir köyde buluyorsunuz. Emekli olana kadar 25 yıl Ankara'da Cerrahi servisinde, Tekirdağ'da Ortopedi'de, Van'da Acil'de, İstanbul'da Sağlık Ocağı'nda görev yaptım. Emekli olduktan sonra da 15 yıl özel hastane ve huzurevinde çalıştım.

Her yaştan bakım gerektiren bireyleri tedavi ettiniz. Bakım gören bireylerin kurum veya şahıslar tarafından psikolojik veya fiziksel suistimale uğradığı nasıl anlaşılır?

Önce bakacak kişiye şu sorulmalı: "Senin ruhun,

gücün hastaya bakmaya müsait mi?" O kişi her anlamda sağlam olmalı ki, hastaya iyi tedavi verebilsin. Hizmet veren ekmek parası için o görevi kabul ediyor; ücreti yeterli mi, mesai saatleri uzun mu vb. durumlar, bakımın niteliğine yansıtılabilir. Kurumsal yerlerde eleman seçimini yöneticiler yaptığından, gerektiğinde yönetime baskı yapılması daha iyi sonuç verir.

Hastanın şiddet görüp görmediğini anlamak için vücudunda darp izi var mı diye kontrol edilir.

Ancak ruhundaki darplar da önemlidir. Psikolojik şiddet gören hasta, bakıcıyı görünce dehşetle bakabilir, içe çekilir. Bakıcının görevini nasıl yaptığını anlamak için davranışlarını, konuşmalarını incelemek faydalı olur. Ailenin bakıcıyı takip etmesi şarttır. İyi bakımın ödüllendirilmesi motivasyonu artırır.

Yakınının bakımıyla ilgilenen kişilere vereceğiniz faydalı bilgiler var mı? Bu ağır iş nasıl hafifletilebilir?

Her gün aynı işlerle ve bazen hastadan gelen olumsuz tavırlarla uğraşmak insanı agresif yapar. Bu, karşı tarafa yansıdığımda hasta - bakan kişi anlaşmazlığı kısır döngüye girer. Bakan kişi karşısındakinin davranışlarını mümkün olduğunca içselleştirmez, 'hasta' bir insana baktığını kabullenirse süreç daha az sıkıntı verebilir. Özgür zamanlarda sevdiği işlerle uğraşmak kişiyi rahatlatır. Aile burada yine devreye girmeli, bakan şahsa destek vermelidir. Bakan şahsı bıktırmamak gerekir, o kişinin de dinlenmeye, enerji depolamaya ihtiyacı vardır. O insana, "Boş ver, aldırma" demek yerine, dinlenmesine fırsat vermek daha anlamlıdır.

Devamlı yatan hastaların yatak yaraları ihmal

HELP AGE INTERNATIONAL ADLI VAKFIN 2013'TE YAYIMLANAN VE 91 ÜLKEYİ KAPSAYAN "GLOBAL AGE WATCH INDEX: KÜRESEL YAŞLILIK TAKİBİ" RAPORUNUN VERİLERİ

Japonya'nın yaşlı nüfus oranı %32, Fransa'nın %24 ve bu ülkelerde nüfusun 2050'de 1,3 kat artacağı varsayılıyor. Oranları %27 olan Almanya ve İtalya ile, %19 olan ABD'de yaşlı nüfusun 2050'de 1,4 kat, Kanada ve Avustralya'da ise 1,5 kat artacağı saptanıyor. Çin'in %13 olan yaşlı nüfus oranının 2050'de 2,5 kat artacağı; Brezilya'da ise 2,7 kat artacağı varsayılıyor. Güney Afrika'da %8 olan yaşlı nüfusun 2050'de 1,9 kat artacağı, %19 olan Rusya'da 1,7 kat, Güney Kore'de 2,3 kat, Hindistan'da 2,4 kat artacağı varsayılıyor. Yaşlı nüfus oranı %10 olan Türkiye ile Meksika'da bu oranın 2,7 kat artacağı saptanmış.

Kaynak: <https://bianet.org/biamag/yasam/150428-yasli-nufus-artisi-sessiz-bir-devrimdir-aslinda>

edilmemelidir. Hijyen kurallarına titizlik gösterilmelidir. Hastalar ilgi ve şefkate hemen karşılık verirler. "Günaydın" deyip yanağını okşadığımızda Alzheimer'lı hasta bile mutlu olur. Hasta sadece bakımı yapılan bir beden değildir, ruhsal ihtiyaçları da vardır; burada devreye vicdan girer.

İşiniz size hayatla ilgili ne öğretti?

Çok ağır koşullarda çalıştığım halde hiç psikolojik destek sağlanmadı, kimse bana nasıl olduğumu sormadı. Yaptığım işi içimden geldiği için yaparım. Karşılık beklememeyi öğrendim.

Ama pes etmemişsiniz...

Çünkü insanları, kendimi, ağacı, yaprağı, taş-toprağı seviyorum. O yüzden güçlüyüm.

"Sokağa çık; gez, gör, gözle. Kitap oku, film izle, eliş yap. Müzik dinle. Dans et. Gülümse."

SOSYAL HİZMET UZMANI VE BİANET YAZARI ŞADIYE DÖNÜMCÜ'DEN KRONİK HASTALARA BAKANLARA ÖNERİLER:

- Tek bir hayatın var. Hayatının değerini cenazelerde hatırlama.
- Hayat sıkılmak için çok kısa. Sıkıldığın ortamı terk et.
- Mükemmel diye bir şey yok! Kusursuz olunamayacağını kabullen.
- Güçlü olmak zorunda değilsin. Strese dayanma gücünü azalt. İçgüdülerine güven.
- Seni kabullenmeyenlerden, enerji hırsızlarından, sana yalan söyleten ilişkilerden kaç.
- Hayal kur. Kendini iyi hissettiğinde şükret.
- Kendin dâhil herkese nazik ol. İyilik yap. Unutma; mut(lu-suz)luk hali daim değil.
- Sevdiklerine, seni üzenlere notlar yaz.
- Zihnini sakinleştir. Sınırlarını zorlama ve yorulduğunda mola ver. Gün içinde kendine sessiz zaman ayır.
- Düşündüğünde seni üzen, acıtan 'şey'leri fazla dert etme. Onları sonra sevgi ve özlemle anacağını unutma.
- Karşıdakilerin (de) haklı çıkmasına izin ver.
- Mecburen yaptıklarının yanı sıra; bir şekilde zaman ayırıp sevdiğin işleri yap.
- Başka hayatlarla tanış, yeni şeyler öğren, görmediğin yerlerde dolaş.
- Kendi işine bak! Her daim kendini başkasının yerine koyma!
- Önyargılarından arın. Kimseyi yargılama. Kendin dâhil herkesi affet. Özür dile! Planlarında esne!
- Evde / işte / dışarda durduğun yer belli olsun. Olaylara, kişilere göre eğilip bükülme. Sahip olduğun 'şey'lerin, sana sahip olmasına izin verme.
- Her şeyin bir başlangıcı ve sonu var! Ölümden korkma. Kendi cenazene katıldığını farz et, arada bir.

Kaynak: <https://bianet.org/biamag/saglik/181309-kronik-hastaya-bakim-vermek-insan-kendi-kalir-sonunda>

Üçüncü Yaş Akademileri / Üniversiteleri

Emeklilere yeni bir hayat tarzı

Birçoğumuz çalışma hayatını, emekli olmayı bekleyerek geçiririz. Emekli olunca stresten kurtulacağımızı, hobilerimize ve sevdiğimizlere vakit ayırabileceğimizi ve istediğimiz kadar seyahat edebileceğimizi düşünürüz. Bütün bunları yapmak gerçekten de mümkündür ama ne yazık ki, emeklilik vakti geldiğinde, insan bir boşluğa düşer. Bedeni, alışmış olduğu rutini ve hareketli hayatını ararken, ruhu arkadaşları ile sosyalleşmeyi, akli ise her gün yeni bir şeyler öğrenmenin heyecan verici tadını arar. Bunları bulamadıkça içine kapanır, yalnızlaşır ve dünyası daralır.

Simdilerde ömürlerin uzamasıyla 'üçüncü yaş' dediğimiz 'altmış yaş sorası' devrede, yaşamında hala faal olmak ve yeni bilgiler keşfetmek isteyenler için Üçüncü Yaş Akademileri / Üniversiteleri müthiş bir boşluğu dolduruyor. İlk Üçüncü Yaş Üniversitesi, 1973 yılında Fransa'da Toulouse kentinde kurulmuş ve buradan bütün Avrupa'ya yayılmış. Başlarda, bir üniversiteye bağlı olarak elli beş yaş üstü insanlara herhangi bir sertifika vermeden bilgisayar, yabancı diller, hukuk, din, politika gibi konularda eğitim verilirken, bu konsept 1990'lı yıllarda deği-

şikliğe uğrayarak tüm yaşları kapsayacak şekilde genişletilmiş. İngiltere'de ise 1980'lerde kurulan akademiler, bilgi paylaşımı organizasyonları niteliğine bürünerek Fransa'nunkinden farklı bir konumda hareket etmişler. Bu model Avustralya, Yeni Zelanda ve Güney Afrika gibi ülkelere de örnek olmuş. Buna göre, emeklilik yaşına gelmiş insanların kendi profesyonel veya amatör alanlarında, yaşlıları ile paylaşacak kadar bilgi birikimleri bulunduğu kabul ediliyor. Aynı konuya ilgi duyanlar bir grup oluşturuyorlar ve aralarında konuyu en iyi bilen kişi grubun başkanlığını üstleniyor.

Türkiye'nin ilk Üçüncü Yaş Akademisi olan Herodot Üçüncü Yaş Akademisi (H3A) 2010 yılında Bodrum'da Selçuk Şahin başkanlığında kuruldu. Günümüzde üye sayısı beş yüzün üstünde olan Akademi'nin üyeleri çeşitli etkinliklerden faydalanıyor ve onlarca ilgi grubu arasından istediklerine katılabiliyorlar.

Herodot Üçüncü Yaş Akademisi'nin etkinlikleri arasında sunumlar, geziler, yürüyüşler ve sosyal buluşmalar yer alıyor. Ayda en az iki kere, bir toplantı salonunda, halka açık olarak yapılan sunumlarda arkeolojiden, tarihe, bahçeciliğe ve farklı ülkelerin kültürlerine kadar çeşitli konularda, görseller eşliğinde bilgiler veriliyor. Üyelerin birçoğunun yurt dışından gelerek Türkiye'ye yerleşmiş olmaları nedeniyle, bu sunumların çoğu İngilizce ve Türkçe olmak üzere iki dilde yapılıyor.

Kültür gezileri

Üyelerin en çok rağbet ettiği etkinliklerden biri de kültür gezileri. Günübirlik geziler olduğu gibi Türkiye içinde ve zaman zaman Türkiye sınırları dışında da düzenleniyor. Bu geziler için seyahatların yaşı göz önüne alınarak parasal ve zamansal açıdan en elverişli programlar yapılmaya çalışılıyor. Genellikle arkeolojik alanlara yapılan gezilerin her birinde yolculara eşlik eden rehberler sayesinde, gidilen yerler hakkında geniş bilgi sahibi olunabiliyor.

Pazar günleri yürüyüşler düzenleniyor. H3A üyeleri dışındakilerin de katılabileceği bu etkinlikler, bir hafta zorlu doğa yürüyüşleri halinde yapılırken, diğer hafta daha hafif bir parkur seçiliyor. Sosyal buluşmalar ise sabah kahvaltısı, öğlen veya akşam yemekleri için bir restoranda yapılabildiği gibi bir kafe veya barda da gerçekleştiriliyor. Bunlar sırasında üyeler çay, kahve veya içkilerini yudumlarırken bir arada olmanın keyfini çıkartıyor.

İlgi grupları

İlgi gruplarına gelince; bunların sayısı yıllar içinde gittikçe artarak on beşin üzerine çıkmış durumda. Haftada iki kere buluşan 'resim grubu', resim yapmanın yanı sıra kendi içinde yaptığı sunumlarla sanat tarihi bilgisini pekiştiriyor. Her sene tanınmış AVM'lerde sergiler gerçekleştiriyorlar. 'El işleri grubu' nakış, kanaviçe ve örgüden güzel örnekler çıkartıyor. 'Fotoğraf' atölyesinde buluşanlar bir yandan fotoğraf sanatının

tekniklerini birbirlerine öğretirken, bir yandan da kendi aralarında özel fotoğraf gezileri düzenliyorlar. 'Okuma grupları' Türkçe ve İngilizce olmak üzere ikiye ayrılıyor. Türkçe okuma grubunda Türk yazarlar ile yabancı yazarların çevirileri okunuyor ve sonra kitaplar üyeler arasında tartışılıyor. İngilizce okuma grubuna katılanlar İngilizce kitaplar üzerinde fikir alışverişinde bulunuluyor. İngilizceyi biraz bilip konuşma pratiği yapmak isteyenler için bir 'İngilizce konuşma grubu' oluşturulmuş durumda. Diğer taraftan Türkçeyi öğrenmeye çalışan yabancıların Türkçelerini ilerletmeleri için 'Türkçe sohbet grubu' devreye giriyor. Her iki grupta ileri, orta ve başlangıç seviyeleri var. 'İngilizce yazı grubu', yazı yazmayı sevenler için oldukça popüler bir grup.

Bu grupta yirmi dakika kadar yazı yazıldıktan sonra, yazılanlar okunuyor ve bunlar üzerinde konuşuluyor. Sağlıklı bir yaşam için önerilen 'şarkı söyleme' eylemi de unutulmuş değil. Oluşturulan koroda çeşitli dilden şarkılar seslendirilerek eğlenceli bir zaman geçiriliyor.

Son zamanlarda eklenen yeni ilgi grupları ise şöyle: masa oyunları, sinema grubu, Herodot gezginleri ve masa tenisi... Scrabble, domino, kâğıt ve benzeri oyunları oynamaktan hoşlananlar, masa oyunları grubuna katılıyor. Sinema grubu, film zevkini paylaşmak isteyenler için ideal. Birlikte seyredilen bir filmin akabinde, katılımcılar bir kafede buluşarak film hakkında görüşlerini belirtiyorlar. Herodot gezginleri adlı grup, Herodot tarihini inceledikten sonra Herodot'un seyahat ettiği yerleri geziyor ve bu yerler hakkında edindikleri bilgileri H3A üyeleri ile paylaşıyorlar. Masa tenisi grubunda ise, katılımcılar ping pong oynayarak gençlik ve sağlıklarını koruyorlar.

H3A'da her geçen gün yeni bir fikirle karşılaşıyorsunuz. Akademinin yönetim kurulu ve bütün bu ilgi gruplarını yöneten üyeler gönüllü olarak canla başla çalışıyor ve diğer üyelerin fikirlerini hayata geçiriyorlar.

Tazelenme Üniversitesi

Türkiye'de 2016 yılında Akdeniz Üniversitesi'ne bağlı bir Tazelenme Üniversitesi de kurulmuş bulunuyor. Bu üniversite, Gerontoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. İsmail Tufan'ın geliştirdiği bir sosyal sorumluluk projesi olarak başlatılmış. Prof. Tufan'ın 2000 yılından bu yana yürüttüğü Türkiye Gerontoloji Atlası (GeroAtlas) araştırmasının 2023'de sonuçlanması bekleniyor. Araştırmadan elde edilen verilere dayanarak yapılan üniversitede ders veren öğretim üyeleri gönüllülük esasıyla görev alıyorlar. Bir yandan teorik derslerle 60 yaş ve üzeri öğrencilerde yaşam boyu öğrenmenin gerçekleşmesi sağlanırken öte yandan uygulamalı derslerle öğrencilerin, yeteneklerini keşfetmelerine olanak tanınıyor. Kampüslerde öğrenim gören genç kuşakların Tazelenme Üniversitesi öğrencileriyle aynı ortamda buluşması, onların bilgi ve tecrübelerinden yararlanması, eğitimin hedefleri arasında yer alıyor. İlk kayıt döneminde 350 öğrencinin başvurduğu bu üniversite, Türkiye çapında gittikçe yaygınlaşıyor ve başka üniversitelerin de bu uygulamaya geçtiklerini görüyoruz.

Kampüsler

Tazelenme Üniversitesi'nin 2017-2018 dönemi itibarıyla aşağıdaki kampüsleri bulunuyor:
Akdeniz Üniversitesi

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi

Alanya Hamdullah Emin Paşa (HEP) Üniversitesi

Ege Üniversitesi

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Tazelenme Üniversitesi'nde, (kampüslere göre farklılık göstermekle birlikte) antropoloji, hukuk, ekonomi, üroloji, nöroloji, diyetetik, felsefe, psikoloji, anatomi, arkeoloji, ortopedi, tamir atölyesi, kazak örme, açılış, seminer, yaşam boyu spor gibi dersler veriliyor. Öğrencilerin en az lise mezunu olmaları bekleniyor. Öğrencilerin geçerli mazereti yoksa derslere katılım zorunlu tutuluyor. Dersler için sınav uygulanmıyor fakat Geçti / Kaldı sistemi olarak adlandırılan bir değerlendirme yöntemiyle sunum ve ödevlere dayalı bir notlandırma yapılıyor. Dört yıllık eğitimden faydalanan öğrenciler, eğitimlerinin dördüncü yılında, kendi seçecekleri bir konu üzerinde, azami 50 sayfalık bir tez çalışması hazırlıyor. Mezunlar, Tazelenme Üniversitesi Katılım Belgesi alıyor.

Üçüncü Yaş Akademileri ve Üniversiteleri, altmış üstü yaş grubunun sorunlarına taze bir eğitimsel yaklaşımla yenileyici ve geliştirici çözümler getirerek yaşlılığı keyif ve zevkle yaşanması bir döneme haline getiriyorlar. Faal olmaya devam ettiklerinden, bu yaş grubunda olanlar hem kendilerini daha genç ve dinç hissediyorlar, hem de yeni arkadaşlıkların destekleyici gücüyle yollarına daha güvenle devam edebiliyorlar.

Kaynakça:

https://www.wikizero.com/en/University_of_the_Third_Age

<https://www.hero3a.com/>

<https://tazelenme.com/sss>

İLTER FAİK KAYA

SAĞLIKLI KİLO KONTROL MERKEZİ

Beslenme Uzmanlığı (Kişiyeye Özel Beslenme ve Antrenman Programı)

Pilates Stüdyo
Özel Spor Salonu

Ve Daha Ötesinde

Daima Sağ Tarafında

 @ilter4slim

 @ilter4slim

 ilter_fk@hotmail.com

 0212 240 67 15

Adres: Halaskargazi Cad. No: 189/3 Belka Apt. ŞİŞLİ/İSTANBUL

Al Palas Oteli
Büyükada

6-7 Eylül'ü yaşadım

Büyükada'da Al Palas Oteli'nin arka cephesindeki Şemsi Molla Sokağı'na bakan bir odada kalıyorduk. Gece yatmaya gittiğimde penceredeki ahşap panjurları kapattım. Birkaç saniye geç kalsaydım yağmacıların fırlattıkları taş bana isabet edecekti. Ertesi sabah Ada'nın İskele Meydanı'na indiğimde içler acısı bir manzarayla karşılaştım. Gece kepenkleri ve vitrinleri kırılarak yağmalanan dükkânlardan çıkarılan mallar, buzdolapları bile yerlerde sürünüyordu...

Yakın tarihimizin en karanlık sayfalarından birini teşkil eden 6-7 Eylül Olayları'nı, yazlığa gittiğimiz Büyükada'da yaşadım. 6-7 Eylül Olayları Londra'da, Kıbrıs görüşmelerinin devam ettiği günlerde, Grivas önderliğindeki EOKA'nın, ada Türklerine karşı terör saldırıları yaptığı günlerde patlak verdi. 64 yıl önce İstanbul'da yaşayan gayrimüslimler bir yalan haberle hedef haline getirildi. 1955'te Menderes Hükümeti vaat ettiği şeyleri yapmıyor, ekonomi gün geçtikçe kötüye gidiyordu. Kıbrıs'ta yaşananlar da can sıkıyordu. 6-7 Eylül Olayları, Kıbrıs'ın statükosunu ve geleceğini belirleyecek konferansta Türkiye'nin konumunu güçlendirmek amacıyla planlanmış ve uygulanmış bir provokasyondur. İstanbul Ekspres Gazetesi, yaptığı ikinci baskıda "Atamızın Evi Bomba ile Hasara Uğratıldı" manşetiyle bu provokasyona alet oldu.

6-7 Eylül 1955'te neler yaşanmıştı?

Selanik'teki Atatürk evine Yunanlılar tarafından bomba atıldığı haberinin kısa sürede yayılması üzerine, 6 Eylül 1955'te ellerinde kazma, kürek, balta ve sopalarla sokaklara dökülen binlerce kişi, gayrimüslimlere ait ev ve işyerlerini yakıp yıktı.

İstanbul Ekspres'in "Sabaha Karşı Vuku Bulan Bu Menfur Hadise İnfial Uyandırdı" alt başlığıyla verdiği haber üzerine, "Kıbrıs Türktür Cemiyeti" adına yayımlanan bir deklarasyon sonrası, Taksim Meydanı'nda bir protesto mitingi düzenlendi. Çeşitli öğrenci birliklerinin yayınladıkları bildirimlerden sonra Taksim'de biriken protestocular İstiklal Caddesi'ne yönelik gayrimüslimlere ait işyerlerini tahrip etti. Saldırıları eşzamanlı olarak İstanbul'da Rumların yoğun olarak yaşadığı Beyoğlu, Kurtuluş, Şişli, Balat gibi semtlere, hatta Kadıköy, Moda, Kuzguncuk'a sıçramıştı. Kiliselerdeki kutsal resimler, haçlar, ikonalar ve diğer kutsal eşyalar tahrip edildi. İstanbul'da bulunan 73 Rum Ortodoks Kilisesi'nin tamamı ateşe verildi.

Bindirilmiş kıtalar işbaşında

Akşamüstü sıra, gayrimüslimlerin yazlığa gittikleri Adalar'a geldi. Adalar'da oturan işsiz güçsüz, serseri ruhlu gençlerin sayısı, büyük zarara yol açacak kadar yoğun değildi. Provokatorler Adalar'a karşı sahillerden, Kartal, Pendik ve Maltepe'den bindirilmiş kıtalar yollamak için hazırlıklarını yaptılar. Motorlara bindirilen yağmacıları karşılayacak olanlar örgütlendi. Büyükada'nın yük iskelesine yaklaştırılan motorları, işsiz-güçsüz dolaşanlar ya da inşaatlarda çalışanlar karşıladı. At arabalarına istiflenen taşlarla sokaklara dağılacaklar ve Ada yerlilerinin gösterecekleri gayrimüslimlerin oturdukları evleri taşıyacaktı.

Ada halkından sayısız Müslüman, gayrimüslim komşularını saldırıdan korumak için yoğun çaba sarf etmiş ve muhtemel yıkım-yağma olaylarını engellemişti. Ailemle yazlığa gittiğimiz Al Palas Oteli'nde de benzer bir şey yaşandı.

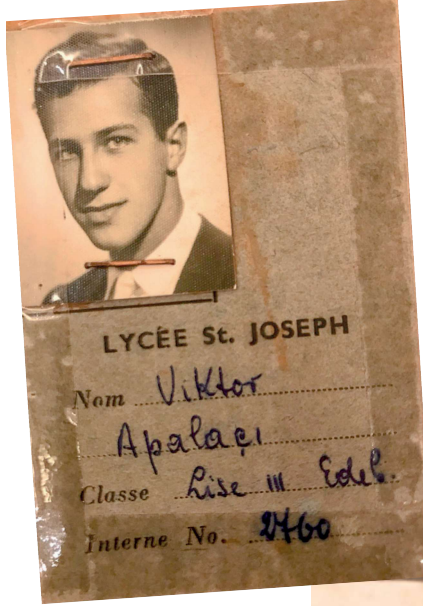

Otelin aşçıbaşısı, yanına patron David Beyo'nun yeğeni, gözü pek ve becerikli Jak Beyo'yu alıp, ellerinde bayramlarda otele asılan büyük bayraklarla göstericileri karşıladılar. Ada'nın yabancıları olan, karşı yakadan gelen yağmacılar, "Burası oteldir, burada gayrimüslim yoktur," söylemine inandılar ve yollarına devam ettiler.

Al Palas Oteli'nin iki cephesi vardı. Nizam Caddesi'ndeki ön cephe saldırısı atlatılmıştı, ancak Şemsi Molla Sokağı'na bakan arka cephe taşlanmaktan kurtulamamıştı.

Panjura gelen taş

6 Eylül 1955'te 13 yaşındaydım. Hazi- ran başından Eylül sonuna kadar tatilimi geçirdiğim Büyükada'da, her gün Seferoğlu Yalı'sı'nın yanından denize girer, tramlenden atlar, arkadaşlarımla yaptığımız salda kürek sallardım. Bütün gün koşuşturmakta- tan, yormaktan, bisikletle turlamaktan yorgun düşer, akşam yemeğinden sonra kendimi yatağa atardım. 6 Eylül akşamı Al Palas Oteli'nin

Viktor Apalaçi anne-babası ve ağabeyiyle birlikte, Büyükada'da (1955)

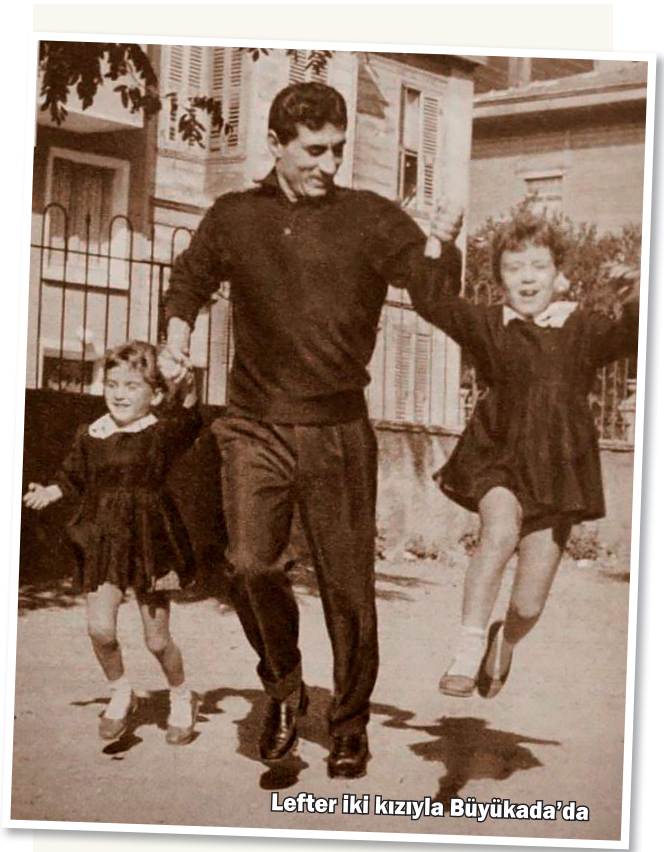
dar uzun yemekhanesinde anne-babam ve ağa-beyimle yemeğimi yedikten sonra, otelin Şemsi Molla'ya bakan arka cephesindeki odamıza çıkmıştım. Sabah güneşinin uyukumuzu bölmesine engel olmak için, açık bıraktığımız pencerelerin arkasındaki ahşap panjurları kapardık. Ben odanın ışığını yaktıktan hemen sonra panjurları kapatmak için pencereye yöneldim.

Panjurların rüzgârdan savrulmalarını önleyen ve onları duvara sabitleyen çengelleri çözüp panjuru kapattım. Tam o sırada panjura isabet eden büyük bir taşın gürültüsüyle irkildim. Panjuru kapatmada birkaç saniye gecikseydim, o taş bana isabet edecekti.

Büyükada'ya yazlığa giden gayrimüslimlerin oturdukları evleri avuçlarının içi gibi bilen manav, kasap çıraklarının yol göstericiliğinde, Ada'nın yabancıları olan, karşı yakadan gelen yağmacılar taşlama işini kusursuz yapıyorlardı. Yaşadığım olayın travmasından kurtulmak için odamı hızla terk edip otel müşterilerinin yemekten sonra sohbet ettikleri salona indim. Atılan taşlarla kırılan camların gürültüsünden irkilen otel sakinleri korku ve çaresizlik içindeydi. Altmış yıl önce sosyal iletişim yöntemleri günümüzdeki gibi olmadığından, Büyükada ve şehirde olup bitenleri ancak ertesi gün öğrenebilecektik.

7 Eylül sabahı Büyükada İskele Meydanı

Grubumuzdaki Davit Behar, Rifat Behar, İzzet Kayan, Davit Kohener, Niko Seferoğlu gibi arkadaşlarımızın tümü Nizam'daki sokaklarda otururdu. Bir araya gelip bisikletlerimizle İskele Meydanı'na indik. Gördüklerimize inanamıyorduk. Gece tahrip edilen, yağmalanan dükkânlardan çıkarılan mallar, buzdolapları yerlerde sürünüyordu. Toplanan insanların yüzlerinde merakla karışık bir korku ifadesi vardı. Maddi hasar çok büyüktü. Devletin kolluk kuvvetleri önceden haberdar olduğu halde, bindirilmiş kıtaların saldırısına her hangi bir müdahalede bulunmadan, olayları izlemekle yetinmişti. Büyükada'ya Heybeli'den gönderilen denizci askerler İskele Meydanı'nda devriye geziyorlardı. Seferoğlu Yalısı'nın yan sokağı, Bursalı Hüsnü'de oturan arkadaşım Davit Kohener'in gece yaşananlardan haberi yoktu. Verde yatan bir buzdolabını denizci ere gösterip, "Abi, burada ne oldu?" diye safça sormasına anlam veremeyen ve kendisiyle dalga geçildiğini sanan asker, Davit'i suratından sertçe iterek yere düşürmüştü.

Lefter İki kızıyla Büyükada'da

Lefter ve 6-7 Eylül

Adı Büyükada'yla özdeşleşmiş, Türk futbolunun gelmiş geçmiş en önemli isimlerinden Lefter Küçükandoniadis, doğup büyüdüğü, en tınlı dönemlerinde terk etmediği Ada'nın mezarlığında anne-babasının yanına gömülmüştür. Efsane futbolcu, Büyükada'da yaşadığı 6-7 Eylül Olayları'ndan sonra, "En kötüsü, harçlık verdiğim çocukların evimi taşlamasıydı," demişti. T24'ten Raffi A. Hermon köşesinde, sosyal medyada çok paylaşılan ve gazeteci Sedat Kaya tarafından kaleme alınan bir yazıya yer vermişti.

İşte "Keferenin Sessiz Çıgıtları" adlı yazıdaki Lefter ile ilgili çarpıcı bölüm: "Hamam Sokak'ta oturan Lefter çok yoksul bir lağımıcının oğluydu.

Ama Milli Takım ve Fenerbahçe'nin de yıldız futbolcusuydu. Ay-yıldızlı forma ile nice goller atmıştı. Atina'da, Yunanistan'a bile gol atmıştı.

Çöp arabasıyla dolaşan saldırganlar onun da evine geldi. Araçtan inip taşlamaya başladılar. 'Vurun şu gâvura' diye bağıryorlardı. Sonrasını

Lefter anlatıyor: '15 gün önce gol attığımda omuzlardaydım. O gün ise kayalar ve boya tenekeleriyle karşılaştım. Evde ne pencere, ne kapı kalmıştı. Kızlarım küçüktü, onları öldürmeye kalktılar. İstanbul'dan emniyet müdürü evime geldi. Gece gördüğü manzara karşısında 'Aman Allah'ım' demişti.'"

Villa Mizzi – Al Palas

Büyükdada'da en az 20 yazımı geçirdiğim Al Palas Oteli tarihi bir binaydı ve ismi Villa Mizzi idi. İngiliz uyruklu George Mizzi tarafından inşa edilmiş ve bina oğlu Giovanni'ye miras kaldığında, kulesinin tepesine bir rasathane yaptırmıştı. Bu camekânlı rasathanedeki teleskopla Giovanni yıldızları seyrederdi.

Villa Mizzi defalarca el değiştirmiş, 1930'da San Remo ismiyle 10 yıl otel olarak faaliyet göstermişti. II. Dünya Savaşı sırasında kapalı kalan köşk, 1952'den itibaren Davit Beyo tarafından pansiyon olarak işletilmişti. Sol tarafında bulunan kulesi ve üç cephesi kırmızı yağma tuğladan yapıldığı için Kırmızı Kuleli Köşk olarak adlandırılmıştı.

Yakın tarihimizin karanlık sayfası

Demokrat Parti yanlısı Mithat Perin'in sahibi olduğu İstanbul Ekspres'in tirajı 20.000 iken, 6 Eylül 1955'te yaptığı 2. baskının 290.000 adet olduğu iddia edildi ve bu rakam yıllarca tartışıldı. Gazete Tan Matbaası'nda yazı işleri Müdürü Gökşin Sipahioğlu, 1973'te Paris'te SİPA Press'i kurdu ve 2011'de bu şehirde öldü. Sipahioğlu, patronu Mithat Perin'in cenazesinde, "İlk haberi radyo ve Anadolu Ajansı vermişti. Gazeteci olarak 2. baskı kararını ben verdim; Perin'in sonradan haberi oldu. Siyasi iktidar, asker ve ordu müdahale için bir gün sonra geleceğine, olaydan üç saat sonra gelseydi, İstanbul'da bir şey olmazdı," demişti. Celal Bayar İstiklal Caddesi'ndeki hasarı görtünce,

etrafındakilerin duyacağı bir sesle İçişleri Bakanı Namık Gedik'e, "Galiba dozu kaçırıldı," demişti. Olayların kontrolden çıkması üzerine Başbakan Adnan Menderes Sapanca'dan çağırılmış ve Sıkıyönetim ilan edilmişti.

Yağma olaylarının dışında en ağır bedeli yine kadımlar bedenleriyle ödedi. 200'ü aşkın kadın tecavüze uğradı. 5.538 konut ve işyeri, 73 kilise, 1 sinagog, 8 ayazma, 2 manastır, 26 okul saldırıya uğrayıp tahrip edildi. Olaylardan sonra Türkiye'de yaşayan binlerce Rum göç etti. 1925'te 100.000 olan İstanbul'daki Rum nüfusu, 2006'da 2.500 kişiye kadar düştü. Selanik'teki eve bombayı koyan Oktay Engin Yunanistan'dan kaçırıldı ve sonradan Emniyet'te Güvenlik Dairesi Başkanlığı ile Nevşehir Valiliği yaptı.

Galata Bonmarşesi

7 Eylül sabahı babam şehre inip Eminönü, İrfaniye Han'daki iş yerine gitti. Sadık kâpıcımız Pötürgeli Hüseyin Ağa, yanına çarşı hamallarını alıp yağmacıların hana girişini engellemişti. Aile dostumuz Nesim Sisa bizim kadar şanslı değildi. Yıllardır işlettiği, Karaköy'ün incisi Galata Bonmarşesi tamamen tahrip edilmişti. Nesim Sisa yeni restore ettirdiği mağazasının yok olmasıyla neşesini tamamen kaybetti, ünlü kahkahalarını atmaz oldu. Kızı, sıkı bir sinefil olan Meri Levi; Büyükdalı arkadaşı, Vali Lütfi Kırdar'ın oğlu

Üner'in Nesim Sisa ile ilgili bir hatırasını şöyle nakletti: "Babam Lütfi Kırdar, bir takım elbise almak için gittiği Galata Bonmarşesi'nden, Nesim'in tath dili yüzünden, kolunda iki takım elbiseyle çıkardı."

Atatürk'ün cenaze korteji Galata Bonmarşesi'nin önünden Galata Köprüsü'ne çıkıyor, Karaköy-1938

Fotoğraflanmış anlar & Belman

Yetmişli yılların başlarında (şimdilerde ‘çok genç’ addedilecek bir yaşta) evlenmişim.

Sanırım o günlerlerden bugünlere değin... Hani neredeyse bütün genç kızların babalarının kolunda gelin olmanın heyecanıyla bulutların üzerinde adımladıkları Neve Şalom Sinagogu ‘kortijo’sundan ilerleyerek “hayallerini süsleyen” imge olan sevgililerine, belki de ‘evli kadın olmaya’ ulaşmaktı, amaçladıkları...

1970’li yıllarında başlarında diğer akranlarımdan hiç farkım yoktu.

Gelenekselin biraz dışında bir konsept ile gelinliğim, çeyizim ve ailemin kadınlarının kıyafetleri İtalya’dan alınmıştı. Bunun dışında fazlaca hazırlık konu değildi; çünkü biz, taze evliler İsrail’e yerleşecektik.

...Ve tabii ki, o müthiş ve görkemli düğünümün doğum gününe rastlatılması sevincime sevinç katmıştı, şüphesiz.

...O günden elde avuçta kalanlar... Bir sürü fotoğraf, Jak Belman’ın çektiği.

...Ve günün sonunda – düğünün hemen ertesinde, gelinlik askıda, ‘o anlar’ın ölümsüzleştirildiklerinin peşine düştüm, tabii ki. Belman’ın ofisi Beyoğlu’ndaydı, doğru hatırlıyorsam eğer.

Uyarmışlardı beni: “Aman fotoğraflarının peşine düş, onları sahiplenmeyi erteleme. Haberin olsun Foto Belman kimi kez çekimlerini kaybeder...” diye. Belki de gerçek payı vardı, bu söylemde. Filmler yanabilir, bazen de kaybolabilirdi... Neden olmasın?

Artık evlenmişim. Tutturduğumun peşinde, sinagogdaki düğünümüne ait her sahneyi resmeden Belman’ın fotoğraflarına da kavuşmuşum, yıllardır albümlerde muhafaza ettiğim.

Sonralarında, Foto Belman ile yollarımız birçok kez daha kesişecekti.

Evlenmiş, balayına çıkmış, İsrail’e gitmeyi kararlaştırmış, altı aylık genç evliler olarak (eşim 23,

ben ise 20 yaşlarındaydık) şimdilerde bile ‘müt-hiş’ olarak nitelendireceğim başarılı bir yaşama tutunma macerası ve unutulmaz anılar biriktirdikten sonra İstanbul’umuza geri döndük. Dört yılın ardından... Elinden tuttuğumuz ilk doğanımız, oğlumuz ile.

Dönüşümüzde yerleşeceğimiz ev henüz inşaatta olduğundan neredeyse bir sene kadar yaşayacağımız kayınvalidemle kayınpederimin Hanımefendi Sokak’taki dairesine buyur edildik.

Alt kat komşularımız Belman Ailesi’ydi. Tabii ki, komşuluk ilişkileri de tartışılmazdı – aynı apartmanda, üstelik de dındaş iken! Kayınvalidem ile Madam Belman sık sık görüşürlerdi... Tabii nüfuslarına eklenenlerden nefes payı bulduğunda!

İnşaat bittiğinde, kendi evimize taşındık. Oğlum 2 yaşında idi ve ilk kez hayatımızın ‘yerleşikliğe’ geçmiş olduğunu duyumsamaya başlamıştım.

Üzerinden yıllar geçti. Hayli uzun yıllar.

Öncelerinde iş hayatı ve koşuşturmaların en alası. İş hayatından sonra da Şalom Gazetesi günleriydi. Doksanlı yılların başları... Tutku ile sarılmıştım ‘kalemşörlük’ yazı-çizisine, çok sonraları ‘yaz-gım’ diye niteleyeceğim.

İç haberler için uzandığım her noktada Jak Belman ile selamlaşır, sarılıp öpüşürdük. Birbirimize hatır sorarak, iyi dileklerde bulunarak.

Çoğu kez Belman’a, “Ne olur, benim röportaj yaptığım kişiyle şöyle veya böyle pozlarımızı çeker misiniz?” diye ricaçı olurdum...

Sonra da ilk zirvemizi yaşamıştık, kendimizi ‘gazeteci’ addeden biz ‘Şalomcular’ olarak.

1992’de 500. Yıl Vakfı’nın düzenlediği entelektüel düzeyde bir Sempozyum idi. Yahudi Cemaati olarak sesimizi duyuracaktık. Osmanlı’ya olan şükranlarımızı Türkiye Cumhuriyeti Yönetimi’ne sunacaktık. Bir avuçtuk. Öylesi bir koşuşturma içine girmiştik ki, hani neredeyse etkinliği ölümsüz kılmaya ant içmiştik.

Tabii ki, kadromuzda Foto Jak Belman ile.

Kişisel anılarımın başköşesinde oturan öyküü okuruma şöyle anlatabilirim:

O gün...

Hayatımda ilk kez bir devlet başkanıyla – İsrail Cumhurbaşkanı ile bir röportaj yapacaktım. O yılların zaman-şemsiyesi altından bakacak olursak, gerçek bir zirve idi!

O gün özenle bir kıyafet seçip giyinirken, ‘gelin olmak’ kadar değilse de heyecan ve mutlulukla beyaz bir tayyörde karar kılmıştım... Nedense? Saat 16:00 sularına geldiğinde...

İsrail Cumhurbaşkanı Chaim Herzog Türkiye’ye

(gayrı resmi de olsa) ilk kez gelen ülkesinin en üst düzey temsilcisiydi. Ziyaretlerden en önemlisi Neve Şalom Sinagogu oldu. Günün sonunda ise Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan Turgut Özal, eşleri ve bütün protokolün katılacağı Dolmabahçe Sarayı bahçesindeki 500. Yıl Balosu’nda onur konuşuğu olacaktı, Cumhurbaşkanı Herzog.

Konu olan iki etkinlik arasında da gazetecilerle görüşecekti, Çırağan Sarayı’nda (kendisine tahsis edilmiş bütün bir katta).

Özel bir salonda bütün gazetecilerle birlikte, Belman ile diz dize beklerken... İçeriden haber geldi: Şalom Gazetesi’nden gelen gazeteci ile tek başına görüşecekti, Sayın İsrail Cumhurbaşkanı Herzog. Sevinmedim desem, yalan olur. Kıbrım zirve yapmıştı. Jak Belman da heyecanlıydı ama yaşından mı, deneyiminden mi, bilinmez; heykel olmuştu yanı başımda.

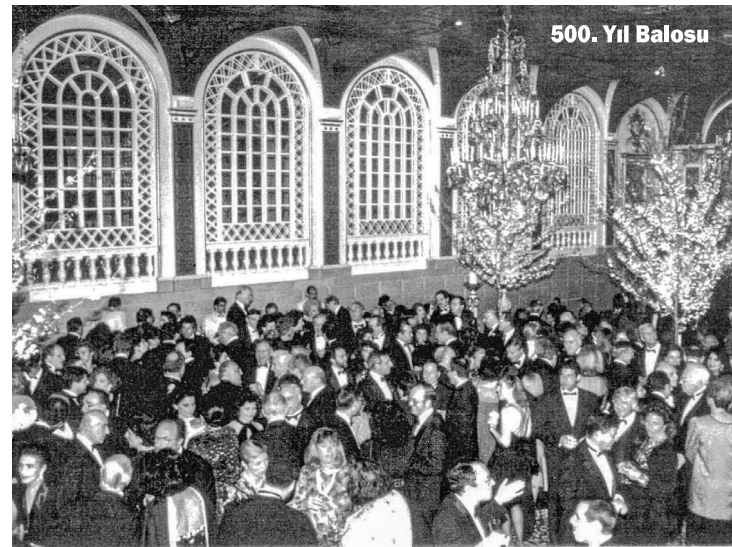
Zaman ilerliyor ve sabırsızlığım arttıkça artıyordu. Zaten böylesi durumlarda kabıma nasıl sığacağıma bilemezdim, heyhat! Üstelik daha eve dönecek, akşamki balo için son anda satın aldığım cıvıv sarısı bir gece elbisesini üstüme geçirecek ve eşimle buluşup Dolmabahçe Sarayı’ndaki davete katılacaktım.

Bu planlamalarla meşgul iken bir koruma içeri girdi, “Başkanımız sizi bekliyor,” dedi. Belman ile beraber ayağa fırladık, koridorları aşmak üzere.

“Stop!” Şaşkınlıktan nutkum tutulmuştu. Belman’a giriş izni yoktu!

Yalvar yakar işe yaramadı. “Nuh” dedi ama “peygamber” demedi! Fotoğrafsız bir söyleşi, nasıl olacaktı ki! Mösyö Belman’ın tesellisi eşliğinde yiğitliğe devam, diyerek, koruma ordusuyla koridorlardan süzülüp Herzog’un süitine ulaştık.

Odanın, manzarasının ve baş-konuğun heybeti karşısında minicik olmuşum ansızın.

Üstelik Herzog bütün korumalarının odadan çık-malarını buyurdu.

Söyleşimiz başlamadan – heyecanımı anlamış ve beni bir şekilde rahatlatmak istemişti belki de – “Gel sana manzarayı göstereyim,” dedi.

Dışarıdaki bildik Boğaz manzarasına ek olarak, mi-safir Cumhurbaşkanı’ni denizden de korumak üzere, Türk donanmasının zırhlı gemilerinden birkaçı karşımızdaydı. “Bak nasıl da iyi korunuyorum...” di-ye konuya girdi. Gerisi de kendiliğinden geldi, o gün-nün şartlarında ve tevazu çerçevesinde.

Kayıt cihazını kapatıp kendisiyle vedalaşmadan ön-ce, fotoğraf – fotoğrafçımız ve Jak Belman konu-suna değinmeden kapısından ayrılamazdım tabii ki! Hemen derdime çare buldu Cumhurbaşkanı: “Nasıl akşama Balo’ya geliyorsun...” dedi. “Ak-şam bana birlikte fotoğraf çektirmeyi hatırlat.” Tanrım o ne şeref...

Akşam vakti, görkemi tarihe geçen ‘O Balo’ sı-rasında, doğru an olduğuna kanaat edip göz göze geldik Jak Belman ile. “Haydi!”

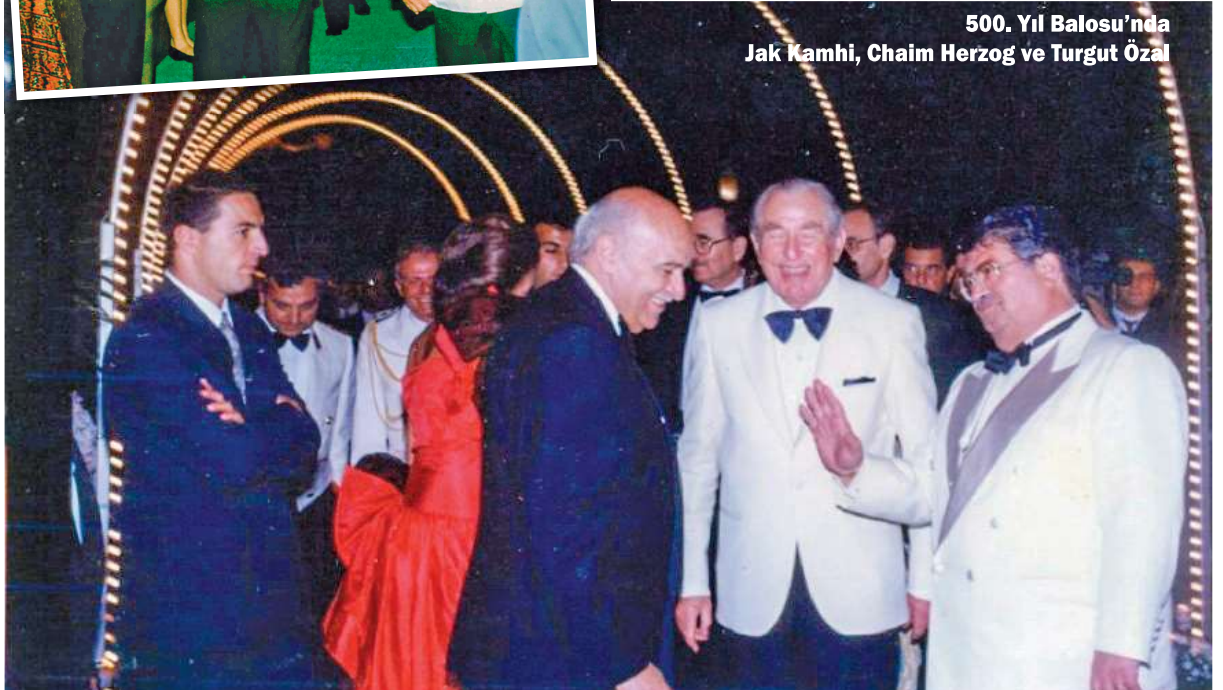
Protokol masasına hafifçe yaklaştım. Üzerimdeki şahane gece elbisesinin parıltısı içinde, hayli gü-ven dolu! Demirel – Herzog – Özal sohbette idiler.

Masaya yaklaşınca, Demirel hemen beni fark etti, konuşmasına ara verdi, korumalarını sorgularken. Aynı sırada korumalarına İbraniye konuşarak (bir de az öncelerinde otelde söyleşi yapan gazeteci kadın olma nasibiyle) kendime geçit sağladysam da, Jak Belman yine birkaçı tarafından paketlen-miş durumdaydı. Belman’ın ayaklarını yerden kesildiğini fark etmemle birlikte, ansızın, o be-yaz smokinli – heybetli adam – Cumhurbaşkanı Chaim Herzog yanındaki ev sahibi Cumhurbaş-kanı Süleyman Demirel’den izin istemiş ve büyük adımlarla yanımıza yetişmişti.

Onun tek bir işaretiyle, Foto Belman, iki ayağını yere değdirmiş ve verdiğimiz dostluk ve muhab-bet dolu o pozları hiç kaçırmadan deklanşörüne defalarca basmıştı. Flaşlar defalarca patlamıştı! Ne görkem! Ne zirve deneyim! O anları Jak Bel-man ile paylaşırken, uzaktan bize yönelmiş bakış-ları üzerimde hissetmişim. Bütün duygular o an tüm yoğunluklarıyla orada idi!

Neyse... O ünlü fotoğrafa nasıl ‘ulaşamadığım’ konusuna da not düşmem gerek! O günlerimin ‘kahramanlık anı’ (günümüz teknolojisi gibi) dijital bir çekim değildi. Belman’ın film rulola-rı Cumhurbaşkanı’nın ekibi tarafından (satın) alınmıştı. Bir bölümü davet sahiplerine ulaştı-ysa da, heyhat, o-cıvcıv-sarı-sı-elbisesi-kadının Cumhurbaşkanı Herzog ile pozunun sureti – tüm çabalarım karşı- hiçbir zaman semalarımızda gün yüzü göremedi.

Bu unutulmaz anların öyküsü böylece son bulurken buradan sevgili Jak Belman’ı saygıyla anıyorum.

500. Yıl Balosu’nda
Jak Kamhi, Chaim Herzog ve Turgut Özal

WINTER IS COMING

YAT YAPIMI • ALIM-SATIM • BAKIM-ONARIM • KİRALAMA

**ÇEKEK VE TERSANE HİZMETLERİ • TEKNE BAKIM - ONARIM - DONATIM
MOTOR - MEKANİK • SAC VE PASLANMAZ ÇELİK İŞLERİ • BOYA
ELEKTRİK - ELEKTRONİK • DÖŞEME • DEKORASYON**

EGE YAT

1976

BODRUM • ÖREN • ANTALYA

Tel : 0 252 313 26 55 0 533 923 93 58 info@egeyat.com.tr

Eylül'de NE OLDU?

1 Eylül

1976 - Yüzücü Erdal Acet, Manş Denizi'ni 9 saat 2 dakikada geçerek Dünya Rekoru kırdı.

2 Eylül

1942 - Alman SS Birlikleri Varşova Gettosu ayaklanmasını bastırdı.

1944 - Missouri zırhlısında Japonya'nın teslim anlaşması imzalandı.

3 Eylül

1783 - İngiltere, Paris'te imzalanan anlaşmayla ABD'nin bağımsızlığını tanıdı.

1895 - İlk profesyonel futbol maçı yapıldı. Latrobe, Jeanette'i 12-0 yendi

4 Eylül

1956 - Depolama aygıtı olarak manyetik disk kullanan ilk ticari bilgisayar olan "IBM 305 RAMAC" tanıtıldı.

1972 - Mark Spitz yüzmede 7. altın madalyasını alarak tek bir Olimpiyat oyununda 7 madalya birden alan ilk sporcu olma rekorunu kırdı.

5 Eylül

1958 - Boris Pasternak'ın "Doktor Jivago" kitabı yayımlandı.

1972 - Münih Olimpiyatları sırasında Kara Eylül örgütünün üyeleri İsraili sporcuları rehin aldı ve 11 İsrailinin ölümüne neden oldu.

1973 - Dünyanın en uzun karayolu tüneli olan Gotthard Zemin Tüneli açıldı.

1 Eylül

1939 - Almanya'nın Polonya'ya saldırması üzerine, II. Dünya Savaşı başladı, 1939'dan 1945'e kadar sürdü. Bu, 100 milyondan fazla askerî personelin dâhil olduğu, dünya tarihindeki en büyük savaştır. Nükleer silahların kullanıldığı tek savaş olan ve Holokost - Yahudi Soykırımı gibi kitlesel sivil ölümlerin gerçekleştirildiği II. Dünya Savaşı, insanlık tarihindeki en kanlı savaştır. Savaş boyunca 40-50 milyon insan hayatını kaybetti.

6 Eylül

1955 - İstanbul'da 6-7 Eylül olayları gerçekleşti.

1986 - İstanbul'daki Neve Şalom Sinagogu'na düzenlenen saldırıda 23 kişi öldü, 4 kişi yaralandı.

7 Eylül

1927 - ABD'li mucit Philo Taylor

Farnsworth tamamen elektronik sistemle çalışan ilk televizyonu geliştirdi.

8 Eylül

1504 - Michelangelo'nun Davut Heykeli Floransa'da açıldı.

1888 - İngiliz futbol liginde ilk maç oynandı.

2001 – ABD’deki 11 Eylül saldırıları sonucunda 2.996 kişi öldü, 6.291 kişi de yaralandı. 11 Eylül 2001 günü ABD’de iç sefer yapan 4 yolcu uçağı, El Kaide üyesi 19 kişi tarafından kaçırıldı. Önce iki uçak New York’ta bulunan Dünya Ticaret Merkezi’nin sırasıyla kuzey ve güney kulelerine çarptı. İki saat içinde 110 katlı iki bina da çöktü. Kaçırılan üçüncü uçak, Virginia’daki Pentagon’a çarptı. Dördüncü uçak başkent Washington’ı hedeflemişti.

11 Eylül

9 Eylül

1886 – Bern Uluslararası Telif Hakları Konvansiyonu toplandı.

1993 – İsrail ve Filistin Kurtuluş Örgütü birbirlerini tanımayı kabul etti.

10 Eylül

1894 – İlk kez Londra’da sarhoş halde trafiğe çıkan bir otomobil sürücüsüne trafik cezası kesildi.

1960 – OPEC kuruldu.

11 Eylül

1992 – TEMA kuruldu.

12 Eylül

1959 – Sovyetler Birliği Luna II roketini Ay’a fırlattı.

1963 – Türkiye ile AET arasında ortaklık antlaşması imzalandı.

13 Eylül

1647 – İtalyan matematikçi ve fizikçi Evangelista Torricelli barometreyi icat etti.

14 Eylül

1867 – Karl Marx’ın yazdığı Kapital’in ilk cildi yayımlandı.

1935 – Nazi Nürnberg Yasaları kabul edildi.

15 Eylül

1916 – Savaşta ilk tank, İngiliz birlikleri tarafından Fransa’nın Somme yöresinde kullanıldı.

1928 – İskoç bakteriyolog Alexander Fleming, pek çok zararlı bakteriyi yok edebilen küf bularak, penicillium notatum adını verdi.

1971 – Greenpeace çevre örgütü kuruldu.

16 Eylül

1953 – İlk sinemaskop film gösterimi New York’ta yapıldı.

17 Eylül

1934 – Türkiye, Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) üyeliğine kabul edildi.

1978 – Mısır ile İsrail arasında Camp David Sözleşmesi imzalandı.

Ağustos 1978’de ABD Başkanı Carter’ın davetiyle Mısır lideri Enver Sedat ve İsrail başbakanı Menahem Begin, Camp David’de bir araya geldi. 12 gün süren görüşmelerin çökme noktasına geldiği anlarda Başkan Carter iki lider arasında mekik dokuyarak mülahatların devam etmesini sağladı. Nihayetinde Sedat ve Begin aralarında uzlaşmaya vardı.

18 Eylül

1956 – Efes’te dünyaca ünlü Artemis heykeli gün ışığına çıkarıldı.

1980 – Sovyetler Birliği ve Küba tarafından Soyuz 38 uzay aracı uzaya gönderildi.

19 Eylül

1575 – İstanbul Rasathanesi, açıldı; devrin Şeyhülislamı tarafından 1580’de yıkıldı.

1893 – Yeni Zelanda Kolonisi, kadınlara oy hakkı tanıyan ilk ulus oldu.

20 Eylül

1633 – Galileo Galilei, dünyanın güneşin etrafında döndüğünü söylediği için yargılandı.

1946 – Fransa’da Cannes Film Festivali başladı.

1988 – Naim Süleymanoğlu, Seul Olimpiyat Oyunları’nda halter dalında 6 dünya rekoru kırdı.

21 Eylül

1903 – İlk kovboy filmi Kit Carson’un ödümü ABD’de yapıldı.

22 Eylül

1993 – New York Metropolitan Müzesi, Karun Hazinesi’ni Türkiye’ye geri göndermeye karar verdi.

23 Eylül

2008 – Rus arkeologlar Hazar İmparatorluğu’nun kayıp başkentini buldular.

24 Eylül

1852 – Fransız Henri Giffard ilk kez zeplinle uçtu.

25 Eylül

1925 – İstanbul’da, tulumbacılar teşkilâtının yerine, modern motorlu itfaiye teşkilâtı kuruldu.

1974 – Bilim adamları, aerosol sprelerin ozon tabakasını tahrip ettiği konusunda uyarıda bulundu.

26 Eylül

1984 – Çin ile Birleşik Krallık, Hong Kong’un 1997’de Çin HC kontrolüne geçmesi için anlaşmalar.

27 Eylül

1998 – Google web sitesi açıldı.

28 Eylül

1864 – Birinci Enternasyonal Londra’da kuruldu.

1992 – Avrupa Birliği kuruldu.

29 Eylül

1885 – Dünyanın ilk elektrikli tramvay hattı Londra’da faaliyete geçti.

1941 – Kiev’de Nazilerin Babi Yar Katliamı başladı. İki günde 33.771 Yahudi öldürüldü.

1972 – Milliyet Sanat dergisinin ilk sayısı çıktı.

30 Eylül

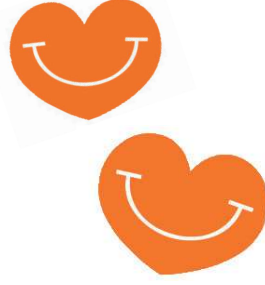
1930 – İlk Türk sivil pilotlardan Vecihi Bey, kendi yaptığı uçağıyla Göztepe’den Yeşilköy’e uçtu.

1956 – Soprano Leyla Gencer, San Francisco’da konser verdi.

Mirey Nasi

*Fondation Theodora
ve 'Sevgi Doktorları'
ile dünyayı daha güzel bir
yere dönüştürüyor*

'Bir insan, bir dünyadır' düşüncesinden yola çıktık. Bu ay, dergimize konuk ettiğimiz Mirey Nasi'nin yaptığı işin içeriğini okudukça, nasıl yüzlerce hasta çocuğun yüzünü güldürdüğünü ve aynı zamanda nasıl pek çok ailenin hayatına dokunduğunu da göreceksiniz. Çocuklar en değerli varlıklarımız; hasta çocuklar ise hepimizin ortak hassasiyet konusu.

Küçük bir çocuk da koca bir dünyadır aslında.

Gelin, sohbetimize katılın ve Theodora Vakfı'nın ne kadar anlamlı bir sorumluluk projesini üstlendiğine siz de tanıklık edin.

Mirey Nasi, çocuklarına sevgiyle birlikte çok değer veren ve geleneklerine bağlı bir ailenin kızı olarak dünyaya geldi. Çocukluğunun ilk dört yılı İsrail'de geçti. Üsküdar Amerikan Kız Lisesi'nin ardından, Boğaziçi Üniversitesi'nde Felsefe'den Sosyoloji bölümüne transfer oldu. Okurken, bir yandan da hep çalıştı. İlk olarak, iki yıl boyunca, THY'na Amerika ve İsrail uçuş seferleri için güvenlik sağlayan bir şirkette görev aldı ve dünyanın her yerinden farklı insanlar ve kültürlerle tanıştı. Daha sonra, yeni açılan bir İsviçre bankasında dört yıl asistanlık yaptı ve akabinde New York'a gitti; orada kendine verdiği üç aylık bir moladan sonra İstanbul'a döndü ve 3M firmasında 12 sene boyunca, kurumsal pazarlamadan iletişime, halkla ilişkilerden call center yönetimine kadar, pek çok farklı alanda üst düzey pozisyonlarda çalıştı, kurumsal hayata dair büyük tecrübeler edindi. Ta ki...

Ta ki, bir gün, kurumsal hayatı bırakmaya karar verdiniz. Neden?

Aslında bu, üç yıldır bende süregelen bir düşüncenin sonucuydu. Her zaman ilgimi çeken sanatla uğraşmak istedim. 2008 yılının sonlarıydı. O sıralarda İstanbul'da Çağdaş Sanat yükselişe geçmişti; böylelikle kurumsal hayatta edindiğim, pazarlama ve iletişim alanlarındaki donanımı, bu yönde kullanmaya başladım. Sevdiğim ve ilgi duyduğum galerilere ve sanatçılara, sanata uygun olabilecek 'marketing' kuralları hakkında iş bilgimi aktarıp danışmanlık yaparken, onlardan da sanat hakkında çok şey öğrendim. Kurumsal hayattaki yorgunluğumu, sanat sayesinde attım diyebilirim. Önceleri danışmanlık yaparken daha sonra bazı sergiler için yazı yazmaya başladım. İsrail'de Dada Müzesi'nde büyük bir serginin bir

Mirey Nasi (Foto: Tania Sisa)

Akademik araştırmalar hem Türkiye’de, hem İsviçre’de bu buluşmaların pozitif etkisini kanıtlıyor. Bu yüzden sloganımız: “Gülmek güç verir!”

bölümü için küratörlük denemem oldu. Son olarak da Şalom için belirli aralıklarla çağdaş sanatçılar ile söyleşiler yapıyorum.

Bu süreçteki deneyimlerinizi paylaşır mısınız?

URA ve Rodeogaleri, ayrıca heykel sanatçısı Dilara Akay ve genç sanatçılarımızdan Reysi Kamhi ile çalıştım. Bazı AB kültür projelerinde yer aldım. Aslında sanat konusunda ilk deneyimim, Beral Madra’nın 2009 senesinde 53. Venedik Bienali’nde küratörlüğünü yaptığı Orta Asya pavyonu oldu. Hem kendisinden çok şey öğrendim hem de Venedik Bienali’nden çok etkilendim.

On sene Çağdaş Sanat ile ilgili neredeyse bütün sergileri gezdim, açılışlara gittim; bazı sanat atölyelerine katıldım ve söyleşileri dinledim. Sanatçıları ve konularını anlamak için çok okudum, yurt dışında da sergiler gezdim. İş dünyasında, ne bildiğin kadar kimi tanıdığın da çok önemlidir. Burada tanışık olmayı, iltimas geçmek olarak düşünmeyin; iletişimin gücü olarak ele alın. Gördüm ki, network, aynı şekilde sanat dünyasında da çok önemli. Sanatçılar daha ziyade atölyelerinde olmak, eserlerini üretmek isterler ama aslında bu eserleri görmek isteyen o kadar izleyici var ki.

Sanatla geçen on yıl süresinde, yaşam pusulanızdaki ok bambaşka bir yöne dönmüş. Bugün direktörlüğünü yaptığınız ‘Theodora Sevgi Doktorları’ ile buluşmanız nasıl gerçekleşti?

Aslında ‘Theodora Sevgi Doktorları’ projesini 21 yıldır tanıyorum; 3M’de kurumsal pazarlamada çalışırken bu projeye sponsor olmuştum. Bir gün yurtdışından Jan adında birinin bizi ziyaret edeceğini bildirip, projesini dinlememi istediler. O zamanlar, sağlık bölümünde çalışan (şimdi Nestle’nin kurumsal iletişim müdürü) Zeynep Sungu arkadaşımınla birlikte, Jan Poulie’den, Theodora’yı dinledik. Jan ve kardeşi Andre Poulie, erken yaşta kanserden kaybettikleri annelerinin adına, 1993 senesinde İsviçre’de ‘Fondation Theodora’yı kurarlar. Küçük olan kardeş Andre, ufakken ayağını çim makinesine kaptırır ve uzun süre hastanede kalır. O süreçte annesi kendisine ışık olur. Ona çocukluğunu yaşatan şakalar yapar, şarkılar söyler; mizah ile bu günlerine renk katar. Yıllar sonra anneleri vefat edince, iki kardeş, o günlerin ve annelerinin anısına bu vakfı kurarlar.

Günümüzde 8 farklı ülkede faaliyet gösteren *Theodora*'nın Türkiye'ye gelişi, Jan ile o gün yaptığımız toplantımızda şekillenmişti. Projeyi dinlediğimizde hemen sponsor olmaya karar verdik. "Çocuklar için bir nebze de olsa katkımız olacağına, neden olmasın?" dedik.

O günden sonra, her zaman *Theodora* ile ilgilen-dim; Jan ile hep irtibattaydım. Bir gün, "Madem kurumsal hayatı bıraktın neden bize destek olmuyorsun?" diye sordu. Son yedi senedir, projenin direktörlüğünü yapıyorum.

İsviçre'de kurulmuş 'Fondation Theodora'nın Türkiye direktörü olarak vakfın vizyonu, misyonu ve projeleri hakkında bizi bilgilendirir misiniz?

Bir çocuğun hastanede kalması onun için çok zordur. Ailesinden, arkadaşlarından, okulundan, alıştığı ortamdaki haftalarca, bazen aylarca uzak kalabilir. 'Fondation Theodora'nın amacı, bu zorlu süreçte çocuklara neşe, umut ve kahkaha armağan etmek. 'Theodora Sevgi Doktorları'nın her biri, hastanelerde uzun süre tedavi gören çocukları güldürerek onları, kısa süre için de olsa, sıkıcı hastane ortamından koparıp renkli bir hayat dünyasına doğru yolculuğa çıkaran profesyo-

(Foto: Carine Röth)

İstanbul'a ilk defa babası ile gençliğinde gelmiş olan Jan Poulie son 21 yıldır ülkemizi ziyaret ediyor ve kendisi her fırsatta Türkiye'yi ne kadar çok sevdiğini söylüyor. (Foto: Vincent Hofer)

JAN POULIE'DEN, THEODORA'NIN HİKÂYESİ...

Jan ve kardeşi Andre Poulie, erken yaşta kanserden kaybettikleri annelerinin adına, 1993 senesinde İsviçre'de 'Fondation Theodora'yı kurarlar. Küçük olan kardeş Andre, ufakken ayağını çim makinesine kaptırır ve uzun süre hastanede kalır. O süreçte annesi kendisine ışık olur. Ona çocukluğunu yaşatan şakalar yapar, şarkılar söyler; mizah ile bu günlerine renk katar. Yıllar sonra anneleri vefat edince, iki kardeş, o günlerin ve annelerinin anısına bu vakfı kurarlar.

Sevgi Doktorları kimlerden oluşuyor, ne şekilde çalışıyorlar?

20 sene önce başladığımız ekiple devam ediyoruz: Dr. Alish, Dr. Bebiş, Dr. Kaptan, Dr. Madam, Dr. Maviş, Dr. Meto, Dr. Pinky, Dr. Şaşkın, Dr. Pon Pon, Dr. Yoyo. Sevgi Doktorları aldıkları eğitim içerisinde bir karakter oluşturuyorlar. Çocuklar, onlara bu isimle sesleniyor ve yıllar geçse bile hep öyle anılıyorlar. Çalışma programımız, her hafta aynı saatte, aynı hastanede periyodik bir şekilde yaptığımız ziyaretlerden oluşuyor. Çocuklar bizi heyecanla hastane koridorlarında bekliyorlar. Çocuklarının güldüğünü gören anneler babalar da çok mutlu oluyor. Ziyaretlerimiz aynı zamanda hastane çalışanlarını da mutlu kılıyor. Sevgi Doktorları, kasvetli hastane ortamını yumuşatıp rengârenk bir sahneye dönüştürebiliyorlar.

Miryam Şulam ve Mirey Nası (Foto: Tânia Sisa)

nel sanatçılardır. Her hafta aynı gün, aynı saatte, aynı ekiple yapılan ziyaretlerde *Sevgi Doktorları*, çocukların izni ile odalarına girip onları kendi renkli hayal dünyalarına götüren performans sergiliyorlar.

'*Fondation Theodora*' Türkiye dışında Fransa, İtalya, İspanya, İngiltere, Belarus ve Hong Kong'da da bu misyonu yürütmektedir.

Her isteyen sanatçı 'Sevgi Doktoru' olabilir mi? Başvurular nasıl yapılıyor?

Her isteyen sanatçı başvurabiliyor. İlk etapta adayların artistik yeteneği değerlendiriliyor. Seçilenler iki etaplı bir eğitim sürecine başlıyor. Bu eğitimlerde hem artistik hem hijyenik hem etik kurallarımızı, hem de hastanede karşılaştığımız hastalıklarla ilgili konuları işliyoruz. Artistik, çocuk ile iletişim kurma ve etik kurallarımızla ilgili eğitimi biz verirken hijyen ve hastalıklarla ilgili eğitimler için çalıştığımız hastanelerdeki hemşirelerden ve doktorlardan destek alıyoruz. Daha sonra, gözlem amaçlı, yaklaşık 6 ay süren hastane ziyaretleri yapılıyor. Sonraki aşamada, ki bu yaklaşık bir sene sürüyor, seçilenler hastanede tecrübeli bir *Theodora Sevgi Doktoru*'yla çalışıyor. Eğitimlerde seçildiği halde bir süre sonra, "Ben bu işi yapamam," deyip bırakanlar da olabiliyor.

'*Theodora Sevgi Doktorları*'nın her biri, hastanelerde uzun süre tedavi gören çocukları güldürerek onları, kısa süre için de olsa, sıkıcı hastane ortamından koparıp renkli bir hayal dünyasına doğru yolculuğa çıkaran profesyonel sanatçılardır.

Theodora'nın eğitimleri bununla da sınırlı değil; ekibimiz senede iki kez, kendi istedikleri konular hakkında eğitim alıyor, bu eğitimlerin bir kısmı zaman zaman zaman İsviçre'de gerçekleşiyor. Hijyen eğitimi ise, sürekli tekrarlanan bir eğitim. *Theodora Sevgi Doktorları* profesyoneller, ancak bu iş gönülle yapılan bir iş. Aynı zamanda duygusal yükü de ağır... Bu nedenle ekibimiz her üç ayda bir grup terapileri alıyor.

'Sevgi Doktorları'nın hastanedeki çocuklar için yazdıkları özel reçeteler var mı?

Sevgi Doktorları'nın yazdığı reçeteler, çocuklar için çok özel bir armağan. Örneğin, "Günde 3 kez ağızdan bol bol gül, sabah akşam kulaklarını oynat, aç karnına 50 güllüçük yut" gibi. Ziyaret kısa sürse de, her *Sevgi Doktoru* anlık bir performans sergiliyor; böylece, hasta çocuğun ruh hali de iyi

(Fotolar: Gülnur Kılıç)

Bu projeye Türkiye’de kurulduğu ilk günden beri gönlünüzü koydunuz. Daha ne kadar devam etmeyi düşünüyorsunuz? Yeni projeleriniz var mı?

Gerçekten de bu projeye gönül koydum diyebilirim. 3M’de çalışırken sosyal sorumluluk projesi kapsamında vakfa ilk desteğimi vermiştim. O zamandan beri de, bu projenin hep bir parçası oldum. Yeni projeler konusunda, hep kalbimin sesini dinledim; bundan sonra da öyle olacaktır.

Sanatın her zaman işimin bir parçası olmasını isterim ve karşıma çıkacak güzel sürprizlere hep açığım.

anlamda değişiyor. Kimi illüzyon numaralarıyla, kimi şarkı söyleyerek, kimi de karikatür çizerek çocukları şaşırtmayı başarıyor. Çocuk, bir sonraki hafta *Sevgi Doktoru* ile buluşana dek, süreci daha rahat geçiriyor. Akademik araştırmalar hem Türkiye’de, hem İsviçre’de bu buluşmaların pozitif etkisini kanıtıyor. Bu yüzden sloganımız: “Gülmek güç verir!”

‘Theodora Sevgi Doktorları’ çok duyulmuş bir proje değil. Bu durumda, kimlerden nasıl bağış topluyorsunuz?

Projemiz yavaş ancak emin adımlarla ilerliyor. Özellikle tanıtım konusunda çok dikkatli ve hassasız. Bize ücretsiz bir mecra verilmediği sürece reklam için bütçe ayırmıyoruz. Gelen bağışların tümünü hastanede daha fazla çocuk ziyareti için kullanıyoruz. Hastanede çocukların fotoğraflarını paylaşmıyor; özel bir çekim olduğunda ise, sadece yazılı izin olanları yayınlıyoruz. Pek çok bireysel ve kurumsal destekçimiz var; onların sayesinde projemizi Türkiye’de sürdürebiliyoruz. Bunun dışında, bağış toplamak için eğlenceli etkinlikler düzenliyoruz. Sosyal medya üzerinden duyurduğumuz çikolata atölyeleri, pizza yapımı, tiyatro oyunu, resim kursları veya kurabiye yapımı gibi renkli faaliyetlerimize herkes katılabilir. Katılımcılar #gülmekgüçverir ve #theodorasevgidoktorları hashtag kullanarak etkinliklerimizi paylaşıyor.

Bu 20 yılda neler başardınız? Kaç hastanede, kaç *Sevgi Doktoru* çalışıyor?

1998 yılında Sn. Dr. Yüksel Lebriz’in de projemize inanmasıyla, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi’nde ziyaretlerimize başladık ve bugün 10 *Theodora Sevgi Doktoru* İstanbul ve Ankara’da toplam 9 hastanede çalışıyorlar. İlk günden bu yana yaklaşık 400 bin hastane ziyareti gerçekleştirdik. Her yıl yaklaşık 26 bin çocuğun mutlu anlar geçirmesine vesile olmak harika bir duygu. Bu rakamları çoğaltmak için elimizden geleni yapıyor, projemizin daha uzun yıllar devam etmesini istiyoruz. Projenin bir kısmı merkezden karşılanırsa da, amacımız tamamının, burada toplanan bağışlar sayesinde devam etmesi. Bunun için projemize destek olmak isteyen herkese –bireysel veya kurumsal– kendimizi anlatıyoruz. 20. senemizde, Sabancı Vakfı’nın Fark Yaratanlar programına seçilmenin sevincini de yaşıyoruz.

Yabancı ülkelerde, *Bay ve Bayan Rüya* programı uygulanıyor: iki sanatçı engelli çocukları, farklı bir kostümle ziyaret edip neşelendiriyorlar. Doktor kostümü olmaması burada önemli çünkü engelli çocuklar hasta değil. Bu programı da en kısa zamanda Türkiye’ye getirmeyi planlıyoruz.

Unutulmaz bir “EVET” için...

En özel gününüzü
Hyatt Centric Levent İstanbul'un
merkezi konumu, 180 derece manzarası
ve kusursuz misafirperverliği ile
unutulmaz kılın!

Levent Mahallesi, Büyükdere Cd. No:136,
34330 Beşiktaş/İstanbul
Tel: (0212) 317 77 00
levent.istanbul@hyatt.com

HYATT CENTRIC™
LEVENT ISTANBUL

Soyadlarının anlamı ve kökeni...

Naim A. Gülerüz

Şalom Gazetesi'nde 'Soyadlarımız - *Nuestras Alkunyias*' başlıklı köşesinde yaklaşık bir yıldır Yahudi soyadlarının anlamı ve kökeni konusunda bilgiler yayınlamakta olan Naim A. Gülerüz'le bu ilginç çalışmasını konuştuk.

Salom Gazetesi'ndeki Soyadlarımız - *Nuestras Alkunyias* başlıklı köşenizde yayınlamakta olduğunuz bu çalışmanın amacı nedir?

“Soyadı” sözcüğünü Türk Dil Kurumu, ‘Herkesin ailece anılmasına yarayan öz adından sonraki adı, aile adı, soy adı’ olarak tanımlar. Künye, TDV İslam Ansiklopedisinde ‘Arap toplumlarında kişiler için kullanılan tanıtıcı ibare’ tarifi verilmektedir. Soyadı’nın İspanyolca karşılığı ‘*apellido*’ olsa da Türk Yahudileri Yahudi-İspanyolcası [Judeo-Espagnol, Ladino] lisanında Arapça kökenli ‘*alkunya*’yı kullanmayı yeğlemiştir.

Özellikle halen farklı ülkelerde yaşayan, ancak atalarının köklerinin yurdumuzda olduğunu düşünen kişilerden veya kökenbilim çalışması yapan bazı kuruluşlardan sık sık gelen talepler üzerine birkaç yıl önce konuya eğilmeye başladım. Araştırdıkça, bir soyadının değişik anlamlarının bilinmeyen aile bağlarını ve bazı tarihi olayları aydınlatabileceği, çok kez ezber bozabildiğini gördükçe merakım ve heyecanım gittikçe arttı.

Kısaca amacım, Türk Yahudilerinin geleneksel soyadlarının değişik yörelerdeki anlam(lar)ını irdeleyerek atalarının kökenleri, kimlikleri, aile bağları, tarih boyunca muhtemel yerleşim ve göç yerleri gibi konularda da bilgi üretmektir.

Bugüne kadar Türk Yahudileri ile ilgili pek çok makale ve kitap yazdınız. Bu çalışmanızı da aynı “büyük başlık” ile ilintili görebilir miyiz?

Bugüne kadar yayımlanan 15 kitabım “Türk Yahudi Toplumunun Envanter Çalışması” gibi bir çatı başlık altında yorumlanabilir. Hedefim, arşiv ek-

sikliğinden özürlü olan Türk Yahudi Toplumu'nun tarihi, bireyleri, kurumları, sinagogları, basını, toplumsal yaşama katkıları, yerleşim yerleri ve benzeri değişik alanlarda halen erişilebilir verileri kısıtlı olanaklar çerçevesinde de olsa bulup toparlayıp, kaybolmadan kayda almak, yeni araştırmalara davetiye çıkarmaktır.

Bir görüşmemizde elinizde çok sayıda Sefarad ve Aşkenaz soyadları listesi olduğunu belirtmişsiniz. Bu kadar geniş kapsamlı bu çalışmanın içeriğini oluşturmak için nasıl bir araştırma yaptınız?

Çalışmaya bir 'fihrist planı' hazırlayarak başladım. Araştırma dönemini 19. yüzyıl sonuyla günümüz arasındaki zaman dilimi olarak belirledim. Hahambaşılıkta ve erişebildiğim kadar Türk Yahudi toplumunun muhtelif kurumlarındaki evlenme ve vefat kayıtları ile değişik eserlerde adı geçen soyadlarını topladım. Sefarad - Aşkenaz - Romaniot - Mizrahi ve de Karay ayırımı yapmaksızın alfabetik olarak hazırladığım dökümden yazım veya fonetik farklılık arz eden değişkenleri birleştirip ve pek nadir kullanılmış bazılarını eleyerek bir 'alfabetik temel araştırma listesi' düzenledim. Vardığım sayı, gözümünden kaçanları saymazsak bile, halen 2.500'ü aşmış durumda. İleriki bir aşamada bu soyadlarının tematik bir düzenlemesini de hazırlamayı planlıyorum.

**Naim A. Gülerüz
ve Gila Erbeş**

Tematik düzenlemeden neyi kastediyorsunuz?

Her Yahudi soyadı, nadir istisnalar dışında, muhakkak belirli kriterlerden birine dayanır. Genel olarak bu kriterleri şöyle özetleyebiliriz: TaNaH'tan alıntılar, geleneksel dinî objeler ve görevler, coğrafi aidiyetler veya bağlantılar, meslek adları, kişilerin fiziki veya manevi özellikleri, bilhassa Hıristiyan soyadı almak istemeyen Konversoların yeğlediği hayvan veya bitki isimleri, özellikle Aşkenazlarda rastlanan topografya terimleri ve de akronimler yani kısa adlar. Bazı soyadları da baba veya anne adından ön (Abu-, Al-, Ben-, Bar- vb.) veya son (-El, -i, -ano, vb.) eklerle geliştirilmiştir. Lisan açısından yaklaşırsak *Sefarad* soyadları İbranice ve Aramice, Arapça, İspanyolca ve Portekizce ile Latin kökenli Fransızca veya İtalyanca dillerinden; *Aşkenaz* soyadları Almanca - Lehçe, Rusça ile Litvanya, Estonya, Belarus, Ukrayna lisanslarıyla İbranice-Yidiş'ten esinlenmiştir. *Romaniyot* soyadları ise Helenistik dönemin izlerini taşır.

Anlam çözümü için başvurduğunuz kaynaklar hakkında genel bir not alabilir miyiz?

Yurdumuzda araştırmama ışık tutacak kaynaklar sınırlı. Özellikle British Library (Londra) ve Bodleian (Oxford) kütüphanelerinde bulduğum çok değişik referans kitaplarından yararlanıyorum. TaNaH ve İbranice konularında değerli dostum Rav David Sevi'nin desteğine de bilhassa teşekkür ederim.

Araştırma yaparken rastladığınız bazı ilginç hikâyeleri paylaşabilir misiniz?

Örneğin, 1934-1993 yılları arasında Portekiz'in İstanbul Fahri Konsolosu Jacques Abrevanel'den naklen *Bienveniste* soyadıyla ilgili bir öyküyü paylaşayım: “İber yarımadasındaki krallıklarından birinin sarayında iyi tanıyan zengin bir Yahudi, kraliyet çiftini ve maiyetini kendi malikânesine davet eder. Evinde nadir bitkilerle dolu muhteşem bir park bulunmaktadır. Kraliyet çiftine layık bir ziyafetten sonra misafirler park gezmeğe davet edilir.

“Soyadının anlamı veya kökeni ile alt-üst soy bağlantısı arasında çoğu zaman herhangi bir ilinti yoktur. Aynı soyadını taşımak ortak bir ataya sahip olduğu anlamına gelmez. Birbirleriyle ilintisi olmayan, değişik yörelerde ve dönemlerde farklı aileler tarafından aynı soyadının benimsenmiş olması sık rastlanan olağan bir durumdur.”

“Araştırdıkça, bir soyadının değişik anlamlarının bilinmeyen aile bağlarını ve bazı tarihi olayları aydınlatabileceği, çok kez ezber bozabildiğini gördükçe merakım ve heyecanım gittikçe arttı. ”

Yahudi'ye gösterilen itibarı kıskanan bazı maiyet mensupları, davet sahibini zora sokacak bir fırsat yakalarlar. Hükümdarın bir bitkinin adı konusunda sorduğu sorunun cevabını bilmezlikten gelip Majestelerinin bunu ev sahibine sormasını önerirler. Söz konusu bitki ebegümeci olup İspanyolcası ‘malvas-nol’dur. Kral davet sahibine dönerek aynı soruyu kendisine sorar. Ev sahibi, iki sözcüğe ayrıldığı zaman ‘iyi değilsin’ anlamına gelen cevabı vermekten kaçınarak ‘Bienveniste, Ekselans’ diye cevap verir. Maiyetinin niyetini ve Yahudi'nin inceliğinin farkında olan kral ev sahibine dönerek: ‘Bundan böyle adın Bienveniste olacak’ diyerek onu onurlandırır.”

Birçok soyadı kuşaklar boyunca çeşitli nedenlerle değişime uğradığına göre soy bağlarını nasıl izleyebileceğiz?

Soyadının anlamı veya kökeni ile alt-üst soy bağlantısı arasında çoğu zaman herhangi bir ilişki yoktur. Tüm Arditti'ler veya tüm

Zara'lar kan bağı akrabalar değildir. Aynı soyadını taşımak ortak bir ataya sahip olduğu anlamına gelmez. Birbirleriyle ilintisi olmayan, değişik yörelerde ve dönemlerde farklı aileler tarafından aynı soyadının benimsenmiş olması sık rastlanan olağan bir durumdur. Soyadı genelde ancak onu ilk kullanan kişinin mesleki, fiziki, coğrafi ve benzeri özelliklerini veya tercihini belirtir. Aile soyağacındaki tüm bireylerin aynı olumlu veya olumsuz özellikleri taşıması da söz konusu değildir.

Aynı şekilde, farklı zamanlarda ve yörelerde yerel koşulların etkisiyle değişik soyadları taşıyan kişiler arasında üst-alt soy ilişkisi olmadığı anlamına gelmez.

Herhangi bir değişime uğramadan günümüze dek ulaşmış olanlara örnek verebilir misiniz?

Dönemine ve de ülkesine göre zaman zaman değişkenleri türemişse de genellikle Tevrat ve dinsel öğeler ile coğrafi kökenli olanlar orijinal formatları aynen veya en yakın şekliyle devam edebilenlerdir.

Soyadı Kanunu'nun etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bilindiği gibi 1934 yılında “Her Türk, öz adından başka soyadını da taşımaya mecburdur” kuralı-

nı getiren 2525 Sayılı Soyadı Kanunu kabul edildi. Bu yasa çerçevesinde özgün Türkçe soyadlarının bazıları köken soyadına çağrışım yapan sözcükler ise de çoğu kez ilintisiz öz Türkçe soyadları seçilmiştir. Bu isimleri de mümkün olduğu kadar toplarladım. Bazılarının ilginç öyküleri var. Ayrıntılarını ayrı bir bölümde irdelemeyi planlıyorum.

İnsanların geçmişlerini, şecerelerini araştırma isteği her zaman olmuştur. Şalom'daki yazılarınıza ne gibi geri dönüşler alıyorsunuz? Toplum fertlerinden bir beklentiniz var mı?

Olmaz mı? Her ferde kişisel olarak ulaşmama olanak yok. Dolayısıyla, özellikle haftalık köşemizi izleyenlerden yardım bekliyorum. Kendi soyadlarıyla ilgili olarak aile büyüklerinden işittikleri anıları ve anlatıları bana naklederlerse hem atalarını anmak hem de o soyadının kullanılma tarihçesini, ona yol açan olayların deriliğine ir-

delemek olanağı doğar. Bu ana kadar, teşekkür veya soru mesajları dışında ek bilgi katkısı olarak çok az geri dönüş oldu. İlgisizlik mi, bilgisizlik mi bilemiyorum. Ancak okuyucularımın bu sözlerimi aileni bir çağrı olarak kabul et-

melerini rica ediyorum: *Soyadınız*

hakkında bildiklerinizi, aile büyüklerinizden duyduklarınızı lütfen doğrudan bana iletiniz, beraberce değerlendirelim. Haberlerinizi dört gözle bekliyorum.

Bu çalışmayı ileride kitaplaştırmayı düşünür müsünüz? Hedef kitleiniz?

İnşallah... Şüphesiz. Tüm dünyada insanların kökenlerini araştırma konusunda yıllarca önce başlayan ve gittikçe artan bir eğilimin olduğu günlerimizde Türk Yahudilerine özgün bu çalışmayı ulusal ve uluslararası platformda da paylaşmak gerektiğine inanıyorum.

Tam kapsamlı bir sonuca varmak gibi bir iddiam yok, zaten olanaksız. Aynı soyadı hakkında oluşan değişik varsayımlar mevcut. Yurdumuz Yahudilerinin ataları, hangi dönemlerde nerelerden geldikleri, meslekleri ve diğer özellikleri hakkında da önemli bilgiler sağlayabilen bu verileri mümkün olduğu kadar değerlendirip derlemek isterim. Belirgin bir aşamaya erişince bir ilk baskıyı daha da geciktirmemek gerektiğini düşünüyorum.

3. ULUSLARARASI

Meze Festivali

18 EKİM 2019

A N T A L Y A

#mezefestivali

3. Uluslararası Meze Festivali,
18 Ekim 2019'da Akra'da.

URBAN
SOCIAL
TASTE

meze
festivali
.com

İzmirli Sami Sagol'dan bilime 'yatırım'

Sami Sagol İzmir doğumlu. Robert Kolej günlerinde Mısır'la savaşın ertesinde İsrail'e göç etti. Her zaman bilim insanı olmayı düşleyen Sagol Hayfa'daki Technion Üniversitesi mezunu. Holokost kurtulanı bir ailenin kızı olan Tova ile evlendi. Yenilikçi ve vizyoner bir girişimcinin yaşam öyküsü...

Sami Sagol, 1942 yılında İzmir'de doğdu. İlkokulu bitirdikten sonra, İstanbul'daki Robert Kolej'de öğrenimine devam ederken, 1956 Mısır-İsrail Savaşı'nın hemen sonrasında İsrail'e göç etmeye karar verdi. Bir yıl sonra ebeveynleri ve kardeşi Yitshak da İsrail'e göç etti. Babasının Yafo'da *Keter* adlı küçük bir plastik imalatı şirketi vardı.

Sami Sagol anlatıyor: "İsrail'deki ilk yıl çok zordu, İbranice bilmiyordum ve gençliğimin en kritik yaşlarındaydım. Tel Aviv'de çalınmadık okul kapısı bırakmadıktan sonra 'Geula Lisesi'ne kabul edildim. Harika bir okul değildi ama benim için adeta bir hediyeydi..."

Sami Sagol, Tel Aviv'de henüz lise öğrencisiyken, bir bilim adamı olmayı hayal ediyordu. Yıl 1962 idi ve gittiği okul, yeni göçmenleri eritme potansiyelinde, sıradan bir liseydi. Sagol bu nedenle, birgün, bir otobüse atladığı gibi *Weizmann Bilim Enstitüsü*'ne gitti. Burada, Prof. Michel Sela ve Prof. Efraim Katzir de dâhil olmak üzere, enstitü yöneticilerinin devam ettiği bir gençlik programına katıldı. Bu programı içeren 'kariyerler', 'araştırmalar' ve diğer bilim alanları hakkındaki derslere girdi. Daha sonra Hayfa'daki *Technion Üniversitesi*'nden mezun oldu. Orada tanışıp sevdiği, Tova ile hayatını birleştirdi.

Sami Sagol'un eşi Tova, Holokost kurtulanı bir ailenin kızıydı. Yeni evli genç çift, ABD'ye gidip yüksek lisans yapma kararını aldıkları esnada, Sami'nin babası Robert Sagol, *Keter* adlı şirketinin kötüye gittiğini ve oğlunun gelip kendisine destek vermesini istedi. Sami, Tova ile olan planlarını geride bırakarak şirkette, babası Robert ve küçük kardeşi Yitshak'la beraber *Keter* şirketini ayağa kaldırma çabasına girişti. Sami ve Yitshak, -insanların dışarıda, balkonlarında ve açık havada yeme ve oturma kültürünün çok revaçta olmasını göz önünde bulundurarak, - birkaç basit ancak yenilikçi prensiplere uyararak geliştirdikleri açık hava ürünlerini hafif, estetik ve ucuz bahçe mobilyalarına dönüştürerek, rakiplerinin arasında üstünlük sağladılar. Bu arada Sami ve Tova çiftinin dört çocuğu oldu.

Yeniliğe öncelik vermek

Sami Sagol, şirketin başarısının sırlarından birinin, *yeniliğe öncelik vermek* olduğunu söylemekte. Sagol, ticari camiada daha önce pek de bilinmedik, duyulmadık bir oluşum gerçekleştirdi: Kendi Derece Programı. İsrail'in önde gelen iki sanat ve tasarım okulu olan *Besalel Sanat ve Tasarım Okulu* ve *Shenkar* ile birlikte *Keter* ürün tasarımcıları ve mühendisleri için kendi bünyesinde eğitim okulu kurdu. Genç tasarımcıların, plastiklerle yaratıcı ve tutkulu olduklarını fark etti. Çok kısa bir sürede *Keter* İsrail'in bir numaralı 'bahçe mobilyası ve ev geliştirme ürünleri' şirketi oldu. Ve nihayet, alanındaki *dünya liderlerinden biri* oldu.

Keter satılıyor

Bugün *Keter*'in 9 ülkede 4 binden fazla çalışanı, 18 üretim tesisi ve gelişmiş dağıtım merkezi bulunmaktadır. Sagol, 2010 yılındayken, *Keter* grubunun büyümeyi sürdürebilmesi için işletmenin yeni bir mülkiyete ve yönetime ihtiyacı olduğunu fark etti. 2016'da Sagol ailesi, *Keter*'deki çoğunluk hissesini 1,7 milyar dolar değerinde bir işlemle sattı. İsraili ekonomi gazetesi *Globes*, o yıl Sagol'a "Yılın İş Adanı" ödülünü verdi.

Keter'in satışından sonra

Sami Sagol, şirketin satışından sonraki çalışmalarını, "*Keter*'in satışından sonra ikinci kariyerim başladı," diyerek espiyle anlatıyor. Ancak, Sagol'un bahsettiği hayırseverlik çalışması aslında çok önemli. Sagol'lar, Weizmann Enstitüsü'nde, Davidson Bilim Eğitim Enstitüsü'nün web sitesi olan 'Davidson Online' da dâhil olmak üzere, çeşitli alanlarda cömertçe bağışlar yaptılar. Bugün,

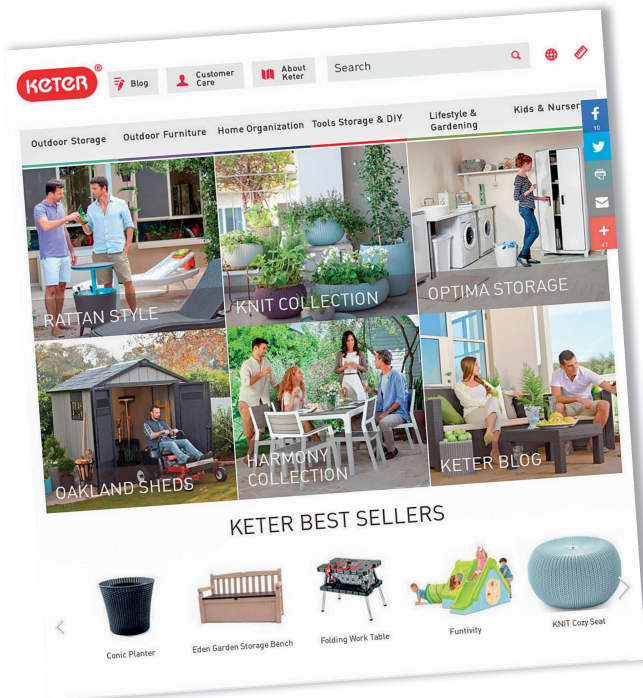
'Davidson Online' okul çocukları, öğretmenler ve daha geniş halk kitlesi için bilim haberleri konusunda bir kaynak haline geldi ve çevrimiçi bilim okuryazarlığı için bir model olarak hizmet etmekte.

Ayrıca Sami Sagol bugün, hem ebeveynleri beyin rahatsızlıklarından öldüğü için (annesi felç nedeniyle, babası ise Alzheimer'dan vefat etmişler) hem de insanlığa hizmet amacıyla, Nörobilim ve Uzun Ömür Ağrı'nı genişletmek konusunda, çalışmalara büyük destek veriyor. Örneğin, Weizmann Enstitüsü'ne bağlı "Uzun Ömür Araştırmaları Enstitüsü", insanların daha uzun, daha mutlu ve sağlıklı yaşamalarını sağlamak için, yaşlanma sürecini anlama ve hastalıkları çözümlenin yollarını bulmakla ilgili araştırma yapma merkezidir. Bunlara örnek verilecekse; kemik sağlığı, hücresel yaşlanma, kardiyovasküler sağlık, nörodegeneratif hastalıklar (ALS, Parkinson, Alzheimer) konusunda araştırma yapan bölümlere büyük destek verilmektedir.

Sami - Tova çiftinin büyük bir tutkuyla bağlı oldukları araştırma alanlarından biri, beyin hastalıklarının ve bozukluklarının tedavisinde hiperbarik tıbbın kullanılması. Assaf Ha Rofe Tıp Merkezi'ndeki *Sagol Merkezi*, bugün bir dünya lideri olarak kabul ediliyor. Nörolojik vakalar ve özellikle beyin yaralanmaları ve fibromiyalji için şaşırtıcı sonuçlar elde ediliyor.

Tova Sagol, farklı hayırsever platformlarda da oldukça faal. Kendisi, Nitzan Derneği bünyesindeki, engelli çocuklara yardım eden Nitzan Horim'in de kurucusu. Nitzan Horim, engelli ebeveynlerin çocukları için en iyi şekilde bakılmalarına yardımcı olan eşsiz bir girişim.

Uzun yıllar boyunca dernek başkanı olarak görev

Sami - Tova çiftinin büyük bir tutkuyla bağlı oldukları araştırma alanlarından biri, beyin hastalıklarının ve bozukluklarının tedavisinde hiperbarik tıbbın kullanılması. Assaf Ha-Rofe Tıp Merkezi'ndeki Sagol Merkezi, bugün bir dünya lideri olarak kabul ediliyor.

yapan Tova, beş yıldan beri, onun desteğiyle büyüyen bu çocuklardan biri olan Mia'yı başkanlık koltuğuna oturttu. Bu kuruluş aynı zamanda çevre toplulukları için binlerce olmak üzere, lise ve yükseköğrenim öğrencileri için de burs sağlıyor. Nitzan Derneği, öğrenme gücüne yönelik ulusal bir organizasyona dönüştü. Ebeveynlik zorluklarına yenilikçi bir yaklaşım sunan lider Nitzan Horim ve Mifalot Eğitim ve Toplum İşletmeleri, son olarak 100 bin çocuk için İsrail'in sosyal ve coğrafi çevresi boyunca 400 lokasyonda futbol temelli eğitim programları yürütüyor ve her bir çocuğa onurlu bir yaşam sürdürebilmesi için daha iyi beceriler sunuyor. Sagol çiftinin bu programa yaptıkları katkılar, İsrail'de ve yurt dışında çeşitli ödüllere layık görüldü. Çift ayrıca, Tel Aviv Diaspora Müzesi, İsrail Filarmoni Orkestrası ve İsrail Operası dâhil olmak üzere pek çok kültürel faaliyeti ve kurumu desteklemektedir.

Sonuçta Sagol'un vizyonu, yaşamının misyonunu haline gelen beyin araştırmalarını ilerletmeyi amaçlayan, çığır açan uluslararası platformlarda yerini buldu. Son yıllarda, Uluslararası Sagol Nöro-Bilim Ağlarını kurmak, dünya çapında on-

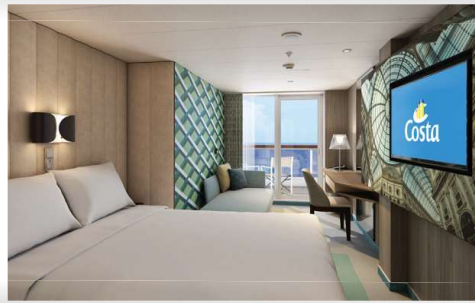
larca lider bilim insanını istihdam etmek ve Tova ile birlikte İsrail'in Tel Aviv Üniversitesi de dâhil olmak üzere, önde gelen akademik ve tıp kurumlarında, araştırma merkezleri kurmaya destek olmak için, önemli zaman ve enerji harcadılar. Hayfa Üniversite'si, IDC Herzliya, Sheba Tıp Merkezi Tel Aviv Sourasky Tıp Merkezi ve diğerleri... Ağın son projesi Assaf Harofe Tıp Merkezi'ndeki Sagol Hiperbarik Tıp ve Araştırma Merkezi'dir. Sagol'un pek çok katkısı, Fransa Onur Madalması 'Legion d'honneur' dâhil olmak üzere sayısız onur ve ödül ile taltif edilmiştir. İtalya hükümetinden bir 'Asalet Madalması', Schwab Vakfı Yılın Sosyal Girişimcisi Ödülü, İsrail Endüstri ve Üreticiler Birliği Ödülü, birkaç onursal derece ödülü, Hugo Ramniceanu Ekonomi Ödülü ile taçlandırılmıştır. Weizmann Enstitüsü, 2016 yılında Sami Sagol'a Fahri Doktora unvanı verdi. Geçtiğimiz haftalarda Bar-İlan Üniversitesi tarafından, üniversiteye yaptıkları katkıların onuruna, Sami Sagol ve Yitshak Sagol kardeşler Fahri Doktora unvanına layık görüldüler. Ayrıca, Sami Sagol'un, Bereşit uydu aracının yapımındaki maddi katkısı da çok önemli...

Costa Smeralda

İtalyan tarzı Akdeniz'le buluşuyor

LNG
tarafından
desteklenen ilk
Costa Gemisi

444 34 12
0850 7070 705

www.costaturkiye.com

11 Restoran
19 Bar
4 Havuz
2612 Kabin

Doğu'nun incisi Van

Bazı şehirler ilk gördüğünüzde bile size iyi gelirler, sizi iyi hissettirirler. Tam sebebini de bilmezsiniz. İçgüdüsel bir duygudur bu. Van'ın küçük Ferit Melen Havaalanı'nda uçaktan inip, giriş binasına doğru yürüdüğümde hissettiklerim öyle bir şeydi. Pürüzsüz bir mavi gökyüzü, geniş bir perspektiften yayılan pozitif enerji bu seyahatimin çok keyifli geçeceğini söylüyordu.

Valizlerimizi alıp, değerli hocamız Ali Canip Olgunlu ve yol arkadaşlarımızla buluştuktan sonra Doğu'nun incisi Van'ı keşfetme yolculuğumuz başladı. Üç gün sürecek olan gezimizin ilk durağı, kahvaltımızı etmek için durduğumuz Edremit sahilindeki Sütçü lokantasıydı. Sevgili Ali Canip Hoca her gezide olduğu gibi, lokantaları, midelerimiz kadar, gözlerimizi ve gönüllerimizi de mutlu edecek şekilde titizlikle seçer. Van'ın yöresel yumurta ve undan yapılmış "Murtağa"sını, öğütülmüş buğdaydan "Kavut"unu tadarken gözlerimizi, muhteşem Van Gölü'nün bize sunduğu yeşil ile mavinin müthiş armonisinden alamıyorduk. Belki de Van Gölü değil Van Denizi diye adlandırmak gerekir, öyle uçsuz bucaksız gözüküyordu ki... Öyle sessiz ve öyle huzurlu...

Kahvaltudan sonra, görkemli dağların çerçevelediği, ufka giden yolda ilerlerken, Van hakkında ilk bilgileri dinliyorduk.

Van'ın daha önceki ismi Truşba (Tuşba) idi. Urartular kendilerini Bianili olarak adlandırıyorlardı. Yaşadıkları yerlere ise "Bian" demişlerdi. Bu kelime dildeki bazı değişimler sonucu "Vian" şekline dönerek zamanla "VAN" oldu. Diğer bazı kaynaklara göre şehri Urartulu kumandan Van imar ettirmiş ve bu nedenle şehrin adı Van olmuş.

Çavuştepe Kalesi

İkinci durağımız, 2700 yıl önceden Urartulardan kalma, Çavuştepe Kale'nin kalıntılarıydı. 55 yıl kalenin bekçiliğini yapmış olan emektar Mehmet Amca'nın gönüllü rehberliğinde, müthiş bir manzaraya hâkim tepelere tırmandık. O zamanlarda düşünülen su biriktirme yapısını, anakaraya oyulmuş sarnıçlarını, buğday silolarını hayretler içinde izledik. Tüm bunlar, Urartuların eriştiği yaşam düzeyini ortaya koyuyordu. Akademisyenlerle çalışırken Urartu dilini öğrenmiş olan Mehmet Amca, bize oradaki tabeladaki yazıları okuyup izah etti. Kale; göle açılan en büyük ve sulak Gürpınar Ovası'na hâkim bir tepe üzerinde, Urartu kralı II. Sarduri tarafından yaptırılmış.

Van Gölü'nde dört ada var. *Akdamar*, *Çarpanak*, *Adır* ve *Kuşadası*. Biz sadece Akdamar Adası'nı ziyaret ettik.

AKDAMAR KİLİSESİ

Adada gezdiğimiz Akdamar Kilisesi beni çok etkiledi. Şimdiye kadar, dünyadaki birkaç ünlü kilise dışında, dış cephesi bu kadar zengin süslemeli kilise görmemiştim. Daha çok kilise içlerine önem verilir. MS 915-921 yılları arasında Kral I. Gagik denetiminde mimar keşiş Manuel tarafından yapılan "Kutsal Haç" a ithaf edilen bu kilise, adanın bitki örtüsü, badem ağaçları arasında adeta tarihten kalma bir mücevher gibi duruyor. Dört yapraklı yonca biçiminde bir haç planına sahip bu taş bina, tarihsel değeri ve süslemeleri dışında, mimari açıdan bir Erken Hıristiyanlık kilise mimari tasarımının özelliklerini taşıyor. Dört bir tarafında Tevrat ve İncil'den ve günlük olaylardan esinlenerek yapılan olağanüstü kabartmalar var. Âdem ile Havva, Davut ile Golyat, Aslanlı Daniel dış duvarlardaki süslerden bazıları. 1918'de ada terk edilince manastır yapıları yıkılmış, kilise kısmen harap olmuş. Bu cennet adadan üzülerek ayrıldık.

Akdamar Adası ve Kilisesi

Turkuaz yolculuk ve Akdamar Adası

Öğle yemeğinden sonra Van Gölü'nde tekneyle yaptığımız gezi tek kelimeyle muhteşemdi. Burayı okumak, ekranlarda görmek, hayal etmek yetmez, yaşamak lazım... Rüzgâra karşı, karlı dağların yeşil sulara yansımalarını seyrederek, Akdamar Adası'na yol aldık. "Ah Tamara Söylencesi"ni hatırladık kıyıya çıkmadan önce: Tanıtım broşüründeki yazıyı aynen aktarıyorum.

Akdamar Adası papazlarından birinin, Tamara isiminde güzel bir kızı varmış. Bu güzel kız adanın

karşı tarafındaki sahil köylerinden bir Türk çobanına âşık olmuş. Her akşam hava kararınca göle girerek adaya doğru yüzen çobana sevgilisi işaret verir ve adaya çıkmasını sağlarmış. Böylece sevgililer her gece buluşurlarmış. Günün birinde durumdan haberdar olan papaz, kızını bir odaya hapsetmiş. Gece olunca da adamlarını adanın sarp yerlerine göndererek ışıkla işaret verdirmiş Kendisine kurulan tuzaktan habersiz olan çoban karanlık basınca göle girerek ışığa doğru yüzmeye başlamış. Ancak ışığa yaklaştıkça, adaya çıkılması mümkün olmayan sarp bir kayanın dibine yanaştığını fark etmiş. Son derece yorgun ve bitkin düştüğü için

Akdamar Kilisesi

geri dönme imkân bulamayan çoban, bütün gayretine rağmen sudan çıkamamış ve pusuya düşürüldüğünü anlamış. “Ah Tamara, Ah Tamara” diye diye çırpmarak gölün soğuk sularına gömülerek kaybolmuş. Ve o gün bugündür yöre halkı Akdamar adının, çobanın bu sevgilisine bu yakarışından geldiği söyleyip durmuşlar.

Doğubayazıt ve İshak Paşa Sarayı

Ziyaret ettiğimiz İshak Paşa Sarayı, Topkapı Sarayı'ndan sonra bu topraklardaki en ünlü saray. Uzaktan bile görkemli görüntüsü oldukça etkileyici. Haremlik, selamlık, avluları, girişteki çeşme, anıtsal taç kapıları ve yüzlerce odası ile gö-

İshak Paşa Sarayı

rülmeye değer bir mimari eser. Harem kapısının üstünde yer alan bir yazıdan, sarayın II. İshak Paşa'nın sancak beyliği yıllarında 1784'te tamamlandığı anlaşılıyor. Yapılışı yüz sene sürmüştü.

“Bin yüz ile doksan dokuz oldu buna tarih, İshâka merâm üzere kerem kıl dü cihânü.”

Sarayı gezerken rehberimiz Ali Canip'in, taş duvarların içinde gördüğümüz boşlukların, kalorifer tesisatını andıran merkezi bir ısıtma sistemi olduğunu söylemesi hepimizi çok şaşırttı. Zamanın en modern ve ileri anlayışı ile yapılan bu eserde, Osmanlı ve Selçuklu mimarisinin öğelerinin yanı sıra, Avrupa sanatının Barok stilinin etkilerini de görmek mümkün. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nın ardından bölge Rus hâkimiyetine geçmiş, ancak I. Dünya Savaşı'nın sonunda tekrar Türk idaresine geçmiştir. Sarayın içindeki cami halen bazı programlar için kullanılmakta.

İnci kefalleri

Muradiye Bendimahî Çayı ve Uçan Balıklar

Van kedilerinden sonra, suyun akışının tersine doğru yüzdüğü ve önüne çıkan engeli uçarak aştığı için “uçan balık” olarak adlandırılan, Van'ın sodalı suyunda yaşayabilen tek canlı türü olan, inci kefallerini ziyaret ettik. Bu balıklar üremek için başlattıkları kutsal yolculuklarını Van Gölü'ne dökülen bütün tatlı sulara gerçekleştiriyorlar. Bu olay dünyada sadece iki yerde meydana geliyor, biri Alaska'da, diğeri de Van'da. Muradiye Şelalesi'ni de gördük ve hatıra fotoğraflarını çektikten sonra oradan ayrıldık.

Van Kalesi

Son günümüzü Van Kalesi'ne ayırdık. Kalenin dışında, zamanında Açık hava Tapınağı olarak kullanılan geniş bir kaya kütleleri gördük. Aslında bu,

Van Kalesi

Van Gölü

eskiden bir sunakmış ve yanında bulunan kanallardan kurbanlarının kanları aktırtılmış. Kaptanımız Yavuz Bey, “Günümüzde insanlar, bu kanallara oturup bir dilek tutarak aşağıya doğru kaydıkları takdirde, bu dileğin gerçekleşeceğine inanıyorlar,” dedi. Hatta koca dileyen bir kadının örneğini vererek epey güldürdü bizleri.

Kaleye tırmanmadan önce hemen girişinde, Kral Menua'nın yaptırdığı çeşmeden suyumuzu içerek hararetimizi bastırdık. Urartu kalelerinin en önemlilerinden ve en görkemlilerinden olan Van Kalesi MÖ 855'de Urartu Kralı I. Saduri tarafından yaptırılmış. Yavuz Sultan Selim döneminde Çaldıran Savaşı ile birlikte Osmanlı Devleti'nin kontrolüne geçen Van Kalesi'nde Osmanlı hâkimiyeti tam olarak Kanuni döneminde sağlanabilmiş. Üç bin yıllık bir maziye sahip olan Van Kalesi, yüzyıllar boyu savaş alanı olmasına rağmen, Urartulardan kalma yazıtlar, kaya mezarları, mabetler ile hala ayakta duruyor.

Bu güzel gezimizin son durağında, biz kadınlar için hiçbir zaman cazibesini kaybetmeyen, muhteşem takılar üreten *Urartu El Sanatları Merkezi*'ne uğradık. Öğle yemeğimizi yine Edremit sahilinde, mavi yeşil Van Gölü'nün cazibesine dalarak yedikten sonra, Van'a veda ettik.

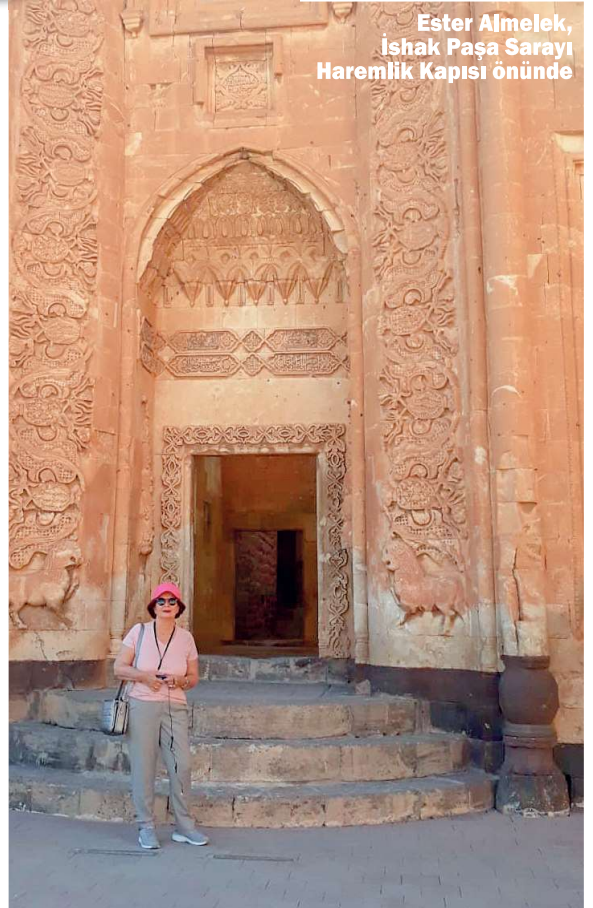
Yazımı, Ali Canip Hoca'nın her zaman bizlere aktardığı güzel sözlerinden biriyle noktalamak istiyorum:

“Duyarsan unutursun, görürsen hatırlarsın, yaşarsan bilirsin...”

Bir Van gezisi yaşamaya değer...

VAN KEDİLERİ

Gözlerinin biri mavi, biri kehribar rengi olan ünlü beyaz kedileri sokaklarda veya lokantalarda pek göremedik. Biz de onları, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'ne bağlı Kedi Araştırma Merkezi'nde ziyaret ettik. Burası hem bu cinsi çoğaltmak hem de korumak amaçlı kurulmuş. Satış ta yapılmıyormuş. Benim favori hayvanım kediler olmadığı halde bu kadar sevimli ve güzel kediyi bir arada görmek, onları beslemek hoş bir anı oldu. Aramızda evinde kedi besleyen arkadaşlar vardı. Bu ziyaret bilhassa onları çok mutlu etti.

Ester Almelek,
İshak Paşa Sarayı
Haremlik Kapısı önünde

Hazırlayın suları, Vartavar / Vardavar geldi!

Vartavar, 'gül' anlamındaki 'vart' ile 'parıltı' anlamındaki 'var' sözcüklerinden türeyen bir sözcük. Ermenilerin yaklaşık beş bin yıldır kutladıkları ve en önemli beş yortularından (Yunanca 'giorti' = kutlama) biri. Bugün artık sadece Ermenistan'da kutlanan su serpmeye, birbirini su ile ıslatma bu bayramın sadece ritüel tarafı ve bu kutlama, Nuh Tufanı'na kadar uzanıyor. Vartavar'da, Nuh'un tufanının ardından yağın bereket yağmurlarının, yaşamı yeniden başlatması kutlanıyor; onun için de ana malzeme su. Kimi kaynaklara göre ise pagan orijinli bu geleneğin güllerle donatmayı âdet edindikleri aşk, güzellik, su ve verimlilik ya da doğurganlık tanrıçası *Astgik*'e ithaf edilmiş oluşu. *Astgik* için Nuh'un kızı bile diyenler var.

Hristiyanlığın kabulü ile pagan inançların üzerine Hristiyan kiliseleri inşa edildi. Paganizm zamanla-

ından günümüze gelenler ise, bugün Ermeni tarihinin bir harikası kabul edilen *Garni Temple* ile, eğlenceli olması nedeniyle insanların vazgeçemediği *Vartavar geleneğidir*. Böylelikle bu gelenek de bir şekilde Kilise ile ilişkilendirilerek günümüze kadar geldi. Hristiyan geleneğine göre, insanların üzerine su dökmek, onları günahlarından arındırmak anlamını da taşıyordu.

Ancak, Sovyet yılları, bu festivalin coşkusunu söndürdü. Dinsiz temellere dayalı politikalar, kimilerinde dini yok etmiş, kimilerini ise dinini gizli yaşama yöneltirmişti çünkü. Sovyet rejimi, etkisi altındaki hiçbir ülkede kiliselere dokunmadı, kaldırmadı, yıkmadı ancak, kapısından girenler doğrudan politbüro yerel yönetimlerine rapor edildi.

Bugün Vartavar'da, Ermenistan'da bütün mabetler güllerle donatılır, güvercinler uçurulur... Eski dönemlerde gül petalleri serpilir, atlarla derelere girilir, insanlar gül suları ile ıslatılır, birbirini atın sırtından suya düşürmeye çalışılır, atın sırtında en uzun süre kalan kişiye ödül verilir. Nasıl ki, Astvadzazin (Meryem Ana) yortusuna kadar üzüm yenmiyor idiyse, Vartavar'dan önce de elma yenmemiş. Hz. İsa insanlara, "*Çocuklar gibi olmamız gerek*" diyordu. İnsanlar da bu bayramda çocuk gibi oluyor, eğleniyor... Paskalya'dan 14 hafta sonra kutlanan Jrotsi veya Vartavar'ın yaş sınırı yok. Yaşlısı, genci,

Garni Temple

hep birlikte bu eğlenceye katılır. Akşama doğru havanın serinlemesiyle halk kovalarını bırakıp, konser ve şov alanlarına yönelirler.

İğincidir, *Rize'nin Çamlıhemşin ilçesi Ayder yaylalarından biri olan Kavran'da*, Temmuzun 15'inde başlayan Vartivor adlı şenlik de gül bayramı, ot bayramı anlamını taşımakta. Köylü, Vartevor yapmak için yaylaya gelir. Köyden yaylaya gelenlere 'Vartevorcu' denir. Vartevorcularla yaylacılar yaylada eğlenirler, çalışmanın yorgunluğunu üzerlerinden atarlar, gece sabahlara kadar tulumla horon oynar, içki içip 'tabanca atarlar'.

Gülün hakkını veren kutlama

Gülün büyüklüğü güzelliği ve kokusu insanları öylesine etkilemiş ki, bu harika çiçeğe sağlık, kültür, sanat gibi birçok alanda yer vermişler. Ermenistan ve Ermeniler de gülden, hak ettiği önemi esirgemediler. Dünya genelinde yaklaşık 400 gül cinsinin varlığından söz edilir. Bunlardan, başta 'Rosa spinosissima', 'Rosa mollis' ve 'Rosa corymbifera' olmak üzere, 31 yabani gül cinsi, Ermenistan'ın Arakadodzn ve Zangezur dağlık bölgelerinde doğal olarak yetişiyor. Özgün türleri olan 'varteni zankezuri' (Rosa zangezura) ve 'varteni hraçi' (Rosa hrachiana) ise Vorotan Nehri etrafında ve Zangezur dağlık bölgesinde doğal olarak yetiştikleri gibi, tarım yoluyla da yetiştiriliyor. Gül, sonsuzluğun simgesi olarak hem Ermeni sanat dünyasında hem de felsefi alanda etkisini göstermiş kabartma taş işlemeciliğinde, el yazması kitaplarda sıkça kullanılmıştır. Nitekim Agos Gazetesi'nin logosunun sol üst köşesine, kurucusu Hrant Dink tarafından yerleştirilen 'sonsuzluk gülü' de, binlerce yıllık bir geçmişten gelen bir devamlılık simgesi.

Dünyada festivaller

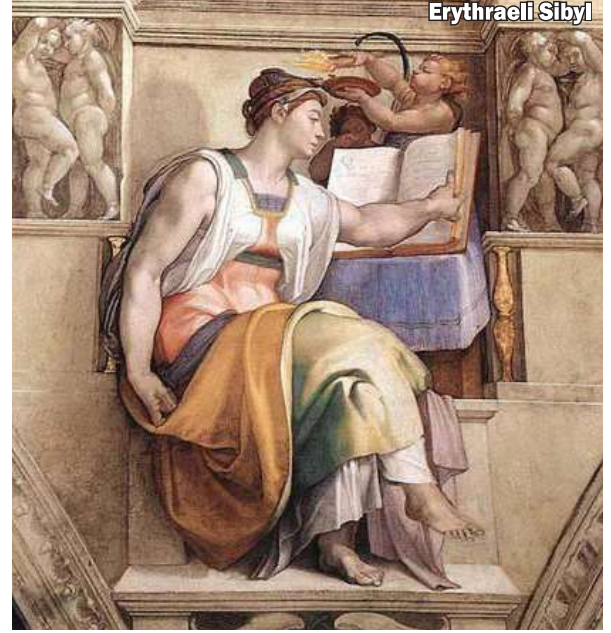
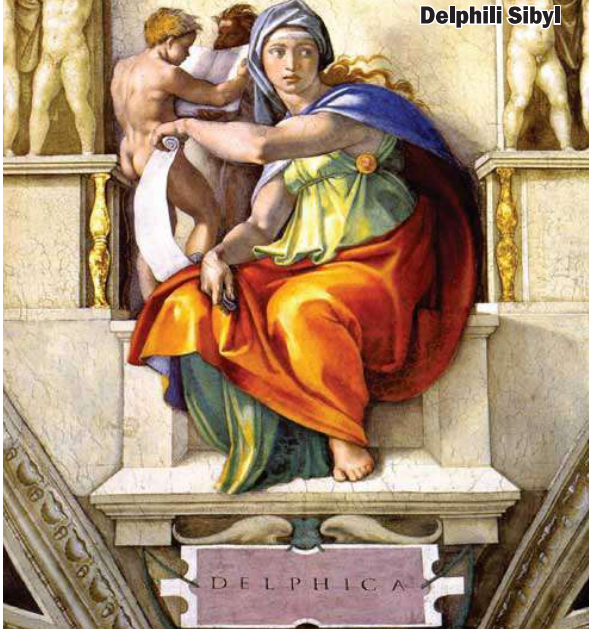
Şaşırtıcı ritüelleri var dinlerin; binlerce yıldır taşınagelmış, bugün de insanların gelecek nesillere devretmek istediği. Araştırdığımda, en çok festivale sahip olanların Katolik-Hristiyanlar ve Hindu'lar olduğunu gördüm. Pagan tapınmaların kalıntılarının bugünlere taşınmış şekilleri esasen insanların da bu son asrın ikinci yarısında özellikle yüreklerini kaplayan korku bulutlarından bir silkinme şekli.

Tayland'ın Songkran Festivali de *su esashi* festivallerden. Budizm'in güneş takvimiyle bağlantılı bu festivalde 13-15 Nisan tarihlerinde herkes sokaklarda su deliliği - 'water madness' denilen bir sendroma kapılıp birbirlerini su tabancaları, hortumlar, su balonlarıyla ıslatıyor. Başka bir örnek: artık dünya yüzünde ün salmış Rio Karnavali. Paskalya orucunun arifesinde, esasında yaklaşmakta olan oruca hazırlık kökenli idiye de, artık, dağıtmak derecesinde çılgınca bir eğlenceye dönüşmüş. Hintlilerin birbirlerini rengârenk boya tozlarına bürüdüğü kuzeyde Krishna, güneyde Kama adlı tanrıya adanmış Holi Festivali de diğer bir örnek. Ya da, kökleri Roma İmparatorluğu'nda olan, Pamplo-na'da sokağa salınan boğaların San Firmin Bayramı... Meksika'nın Dia de los Muertos (Ölümler Günü)... Balkanlar'da kötü ruhları kovmak inancının artığı olarak yaşayan ve kökleri Eski Yunan'dan tanrı Dionysos'a adak geleneğinden gelen Kukeri Festivali...

Hasılı hepimiz aynı Tanrı'nın çocukları olarak kavga patırdı yaşarken, bir türlü vazgeçemediğimiz ve esasen birbirinden beslenen bir dolu ortak karakterler taşıyoruz. Bir zamanlar bir reklam jingle'nin dediği gibi: *Yok aslında birbirimizden farkımız!*

Tanrıçanın Kâhin Rahibeleri

Günümüzde, başta siyaset olmak üzere, dünyanın kaderinin belirlendiği her alanda erkek hegemonyasını görmek mümkün. Bu alanların başında ise din geliyor. Peki, eskiden dinler sadece erkek enerji üzerine mi inşa edilmişti? Yoksa geçmişimize dair unuttuğumuz ya da unutturduğumuz başka gerçekler mi var?

İsviçreli Antropolog J. J. Bachofen, 1861 yılında yayınladığı '*Analık Hakkı*' adlı eserinde, insanlık tarihinin başlarında, kan bağının yalnızca anne üzerinden kurulabildiğini ve bu sebeple de annenin bir otorite, yasama merkezi olduğunu öne sürer. Erich Fromm'a göre Bachofen'in araştırmaları, Zeus merkezli Yunan dininden önce bir Ana Tanrıça'nın varlığını ve kadın kahramanlara dayanan bir dinin yaşandığını gözler önüne sermektedir.

Psikolojinin kurucu babaları Freud ve Jung'un araştırmaları da *tanrıça* kavramının tüm baskılara rağmen insan psikolojisindeki varlığını devam ettirdiğini ortaya koymaktadır. Freud, tanrıçalara bağlılığın anneye yeniden bütünleşme şeklindeki çocuksu bir arzuyu temsil ettiğini, C.G. Jung ise, dışı prensibin, insan psikolojisinde etkin olan

kalıtsal bir dizi evrensel arketipten biri olduğunu söyler. Din alanında ortaya konulan verilere göre tanrıça, Yahve'nin eşi '*Astarte*', '*Shekhinah*' veya '*Hikmet (Sofia)*' gibi farklı şekillere bürünerek varlığını devam ettirmektedir. Halikarnas Balıkcısı da, İslam inancının merkezi Kâbe'nin adının da *Hübel'den*, Kible'nin de *Kybele'den* geldiğini iddia etmektedir. Aynı zamanda tanrıçanın gizemli bilgilerinin koruyucusu ve temsilcisi olan *kâhin rahibeler*, onu temsilen dünyanın dört bir yanına yayılmışlardı. Tanrıçayı temsil eden bu kadınların adı ise '*Sibyl Rahibeleri*' idi!

'*Sibyl*' kelimesi her daim merak konusu olmuş, bu alanda çeşitli uzmanlar araştırmalarıyla bu kelimenin anlamını ortaya koymuşlardır. Onlardan birisi Romalı Plutarch'tır. Plutarch'a göre Sibyl isminden ilk defa M.Ö. 6. yüzyılda Efes'te yaşa-

miş olan filozof Herakleitos bahsetmiştir. Herakleitos “Sibyller ilahi ilhama sahiplerdi ve anlattıkları kehanetler bin yıla ulaşmıştır” demiştir. Diğer bir araştırmacı ise Lidya’lı gezgin ve coğrafyacı Pausanias’tır. Ona göre ise Sibyl kehanette bulunan ilk kadındır. Hristiyanlığın ilk dönemlerdeki önemli düşünürlerinden Lactanius 10 Sibyl ismi olduğundan ve bu kadın kâhinleri yaşadıkları yerlere göre adlandırıldıklarından bahsetmiştir. Bu on yeri: *Pers, Libya, Delphi, Kimmer, Erythrae, Sisam, Cumae, Hellespont, Phryg ve Tiburtine*’li olarak adlandırır.

Sibyl isminin Phryg Ana Tanrıçası *Kybele* ile olan benzerliği fazlasıyla dikkat çekicidir. *Kybele*’nin temsil ettiği inanç sisteminin izlerini tüm dünyada görmek mümkündür. Mısır, Mezopotamya ve Yakın Doğu kültürlerinde inanç sistemlerinin organize olmasından ve şehir devletlerinin kurulmasından sonra kehanette bulunmak inancın merkezi olan tapınaklarda kurumsallaşmıştı. Kehanetin alt yapısını oluşturan *astronomi* ve *astroloji* çalışmaları büyük öneme sahipti. Gelecekle ilgili olaylar hakkında öngörülerde bulunmak, ihtiyaç duyanlara bu konuda bilgi vermek, yasal bir eylem olarak kabul ediliyordu. Zaman içinde yerel ritüellerle başlayan kehanette bulunma, sonrasında politik ve dinsel bir nitelik kazanmış oldu.

Kâhin ve kâhinelerin yıldız haritalarına göre belirledikleri özel günlerde kraliyet ailesi, toplumun ileri gelenleri, şenlikler sırasında rahip ve rahibelere danışmakta, bu şekilde verdikleri kararlara göksel bir nitelik kazandırmaktaydı. Halk ise şenlik ve ritüeller sırasında yapılan geçit törenlerinde önlerinden geçen tanrı ve tanrıça imgelerine cevabı “evet” veya “hayır” olan sorular sormakta, imgeleri taşıyanların da danışılan sorulara verdikleri cevaplarla kendi geleceklerine yön vermekteydiler.

Yapılan arkeolojik çalışmalarda ele geçirilen yazılı belgelerde Mısır ve Mezopotamya kültürlerinde kadın kâhinlerden peygamber veya rahibe olarak bahsedildiği, erkek kâhin ve rahiplerle eşit tutuldukları tespit edilmiştir. Adları *İnanna, Hathor, Hebat, Kybele* veya *Gaia* olan bu kadınların tanrıçalara hizmet ettikleri ve bu sebeple onların verdiği esinlemeyle de kehanette bulduklarına inanılırdı.

Bugün Türkiye’de *Phrygia Vadisi* olarak bilinen dağlık alanda, tüf kayalara oyulmuş, oldukça büyük bir yerleşim yeri mevcuttur. Bu vadiye Ana Tanrıça *Kybele*’ye tapınmak amacıyla, kayaya oyularak yapılmış, açık hava tapınakları bulunmaktadır. Dağlara oyularak inşa edilen bu tapınakların, mağaraların içinde olmasının nedeni ise; insanın

Libyalı Sibyl

Eski Çağ’da erkeklerle eşit haklara sahip olmayan kadınlardan farklı olarak, kendi içindeki tanrıçanın güçlerini keşfederek bilgiye yükselen kadınların, toplumların kaderini nasıl yönlendirdikleri gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Cumaeli Sibyl

Roma'nın son kralı Tarquinius ile kâhin rahibe arasında geçen pazarlığın konusu tüm zamanların bilgeliğini içeren gizemli 9 kitaptır.

Tarquinius Superbus

içinde bulunduğu doğa ve dolayısıyla doğanın içinde bulunduğu evren ile 'Bir' olma isteğidir. Sibyl'lerin Hıristiyanlık öncesi Roma tarihinde çok önemli bir yeri vardır. Eski Çağ yazarları, Delphi'li Sibyl'in, Roma Cumhuriyeti'nin Hannibal saldırılarından kurtulabilmesi için Roma'ya Phrygia'da bulunan, Ana Tanrıça Kybele'yi simgeleyen siyah taşın getirilmesi kehanetinde bulunduğunu ifade ederler. Bu kehanete dayanarak; M.Ö. 204 yılında Pessinus'ta bulunan Kybele'nin anikonik simgesi olan siyah meteor taşı Roma'ya getirilir ve Palatine tepesinde kurulan tapınağa yerleştirilir. Tüm bu bilgiler ışığında, Eski Çağ'da erkeklerle eşit haklara sahip olmayan kadınlardan farklı olarak, kendi içindeki tanrıçanın güçlerini keşfederek bilgelige yükselen kadınların, toplumların kaderini nasıl yönlendirdikleri gerçeği ortaya çıkmaktadır. Belli başlı kaynaklarda bu kadınlardan biri olan 'Cumae Rahibesi' ile ilgili çok çarpıcı bir hikâye anlatılır: M.Ö.

6. yüzyılın sonlarına doğru, Kybele'ye adanmış Cumae kentinin kâhin rahibesi, Roma İmparatorluğu'nun Etrüsk kökenli kralı Tarquinius Superbus'un huzuruna çıkar ve tarihin seyrini değiştirecek bir pazarlığa girer. Lucius Tarquinius Superbus, Roma Krallığı'nın yedinci ve son kralıdır.

Roma'nın son kralı Tarquinius ile kâhin rahibe arasında geçen pazarlığın konusu ise tüm zamanların bilgeliğini içeren gizemli 9 kitaptır. Cumae rahibesi bu gizemli kitapları uygun bir fiyatla Tarquinius'a satmayı teklif eder. Ancak talep ettiği miktar bir kralın bile ödemeye çekineceği kadar yüksektir. Kral ve danışmanları teklifi duyduklarında bunun bir şaka olabileceğini düşünürler ve teklifi geri çevirirler. Yaşlı rahibe bu davranış karşısında sinirlenir ve bir ateş yakar. Elindeki dokuz kitaptan üçünü, yaktığı bu ateşe atar. Geriye kalan altı kitap için başta verdiği bedeli teklif eder. Kral Tarquinius ise bu davranıştan rahatsız olur ve teklifi geri çevirerek kadınlara pazarlık yapmayacağını ifade eder, sarayı terk etmesini ister. Bunun üzerine rahibe elindeki altı kitaptan üçünü daha ateşe atar ve geriye kalan üç kitap için başta istediği dokuz kitabın bedelini ister.

Kral, kadının bu çılgın görünen davranışları karşısında etkilenir ve kitaplara olan ilgisi artar. O kitaplarda ne yazdığını gerçekten merak etmektedir. Geriye kalan kitapların da yakılmasını istemediği için danışmanlarının tavsiyeleri üzerine teklifi kabul eder. Tarquinius kitapları okuduktan sonra içindeki bilgilerin ne derecede önemli olduklarını görüp etkilenir. Üç kitabı, Capitoline tepesinde bulunan Minerva, Juno ve Jüpiter tapınaklarının altında bulunan gizli odalarda korumaya alır. İki yetkin danışmanın sorumluluğunda tapınakların altında koruma altında olacak bu gizemli bilgelik kitaplarına kimse el süremeyecektir. Sadece belirli izinlerle açılacak bu kitaplar, Tarquinius sonrası kurulan Roma Cumhuriyeti'nde 10, M.Ö. 83 yılında 15 kişinin koruması altında olacaktır. Ancak kriz dönemlerinde danışılacak kitapların erişimine Senato karar verecektir.

Başlarına ne geldiği ve nerede oldukları tam olarak bilinmeyen Sibyl kitapları; inanışa göre, kehanetler içermekteydi ve mitolojik kökenli bir efsaneye dayandırılmaktaydı. Kim bilir, belki de dünyanın politik ve sosyal dengesizliğinin sebebi artık dünyaya yön veren bu kitapların ve tanrıçanın bilgeliğinin yoksunluğudur. Siz ne dersiniz?

*küçük bir dokunuş,
büyük bir mutluluk.*

Op.Dr. Aret Kamar
Kadın Hastalıkları ve Tüp Bebek Uzmanı

/istanbultupbebekmerkezi

Gümüşsuyu, İnönü Mahallesi Dersan Han No: 46/1 Taksim - İSTANBUL
İletişim: +90212. 292 49 19 info@istanbultupbebek.com.tr www.istanbultupbebek.com.tr

Vali konağı Caddesi No:73 Kat:2 Nişantaşı - İSTANBUL
İletişim: 0(212) 234 0422 0(530) 650 0430 info@aretkamar.com www.aretkamar.com

Kentin yaşlı adımları

Jean-Paul Sartre'tan özlü sözlerle

Bu mantıklı, keyifli seslerin ortasında yapayalnızım. Tüm bu yaratıklar zamanlarını açıklamalar yaparak ve birbirleriyle hemfikir olmanın mutluluğunu yaşayarak geçiriyor. Tanrı aşkına, hep birlikte aynı şeyi düşünebilmek neden bu kadar önemli?

Belki de özgürlük denilen şey insanın kendi içine kapanışıdır. Yalnızlıktır.

Ben geçmişimi nerede saklayacağım?
Geçmişinizi cebinizde saklayamazsınız. Onu koyacak bir eviniz olmalı. Gövdemden başka şeyim yok benim. Yapayalnız bir adam, salt gövdesiyle anıları durdurup saklayamaz. Anılar üzerinden geçip gider onun. Ama yakınmamalıyım. Çünkü özgür olmaktan başka şey istememiştim.

Ateşe düşen yanar, suya düşen ıslanır, kendine düşen boğulur, kendinden düşen kurtulur.

Uykuya dalarken, uykuda ölen insanlar olduğunu hiç düşünmedin mi? Dişlerini fırçalarken, işte tamam, bu son günüm demedin mi hiç? Çok süratle, hem de çok süratle hareket etmek gerektiğini, çünkü zamanın kalmadığını hiç hissetmedin mi? Ölümsüz mü sanıyorsun kendini!

Yalnızlık; düşündüklerinizin kafanızın duvarlarına çarpıp tekrar içeride kalmasıdır.

Bombardıman sonrası
Hiroşima, 1953

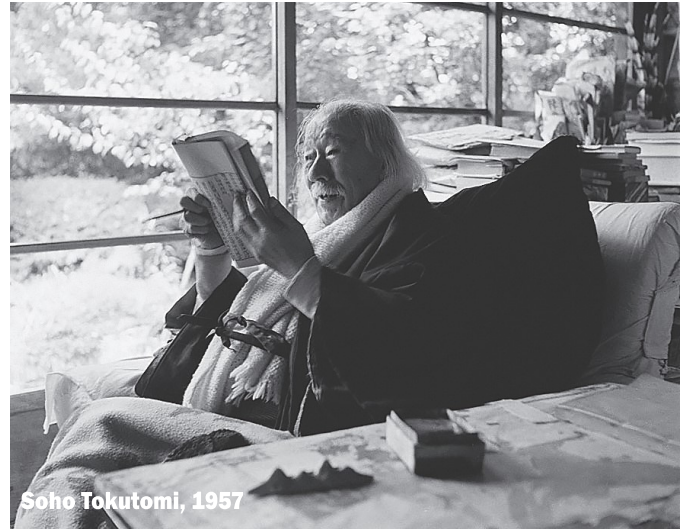
Politikacı Inejiro Asanuma,
1955

75 yıldır tarihi belgeliyor

Japonya'nın 'İlk Kadın Foto
Muhabiri' 101 yaşında çekim
yapmaya devam ediyor...

Geyşa Okulu, 1951

Soho Tokutomi, 1957

101 yaşında bile sanatsal sesini ifade etmeye ve çarpıcı görüntüler yakalamaya devam eden Tsuneko Sasamoto, Japonya'nın ünlü fotoğrafçıları arasında sayılmakta. Henüz 25 yaşından itibaren ülkesinin 'ilk foto muhabiri' olarak kabul edilen Sasamoto, Japonya'da savaş öncesi ve sonrası da dâhil olmak üzere 75 yıla yakın bir süre tarihi belgeledi. Bu süreçte Sasamoto'nun fotoğrafları, Japonya'nın, totaliter bir rejimden ekonomik bir süper güce geçişini ve ondan çıkan toplumsal etkileri vurgulamayı başardı.

Seçtiği alanı etkilemeye devam ederek mesleği konusunda hevesini canlı tutmayı başaran Sasamoto'nun 97 yaşındayken, "Hyakusai no Finder" ya da "Centenarian's Finder" adlı bir fotoğraf kitabı

yayınladı. Sanatçı 100 yaşına geldiğinde ise, seçilmiş resimlerinden oluşan bir sergi açtı. Durmak bilmeyen Sasamoto, 101 yaşındayken, “Hana Akari” ya da “Flower Glow” adlı (vefat etmiş arkadaşları anısına) bir proje üzerinde çalıştı. Ondan bir sene evvel sol elini ve her iki bacağına kırmasına rağmen bu seriyi tamamlamayı başardı.

100. doğum gününden kısa bir süre önce Japon Haber Kanalı NHK World ile gerçekleşen söyleşide ‘adaçayı’ konusunda da tavsiyelerde bulunan Tsuneko Sasamoto özellikle şunların altını çizdi: “Asla tembel olmamalısınız. Yaşamınıza karşı pozitif olmak ve asla pes etmemek esastır. Kendinizi zorlamanız ve farkında olmanız gerekiyor, ancak böyle ilerleyebilirsiniz. İnsanların bilmesini istediğim şey, özetle işte bu...”

Tsuneko Sasamoto

Sinemada yılın trendleri -1

İlk yarısını geride bıraktığımız 2019 sinema sezonunun gözde trendlerine ayırdığımız bu yazıda, sinema endüstrisinin tercih ettiği türler arasında bir gezinti yapacağız. Bu gezinti okurlarımıza, önümüzdeki aylarda vizyona girecek filimler hakkında ön bilgi verme imkânı yaratacak. Bu yazımızda yılın gözde temalarından, aile, sosyal sorunlar ve politik filmlerden bahsedeceğiz. Önümüzdeki sayıda biyografi, şiddet, göçmenlik, eşcinsellik temalarından ve “auteur” sinemasından bahsedeceğiz.

Uluslararası film festivalleri arasındaki birincilik kürsüsünü koruyan Cannes Film Festivali'nin 12 günlük süresi içinde, titiz bir seçki ile yılın kaliteli sinema türünlerinin yarısını izlemek mümkün. Yarışmalara seçilen ve yarışma dışı gösterilen filmler, sinema dünyasının o yıl hangi türlere rağbet gösterdiklerine ayna tutarlar. İlk yarısını geride bıraktığımız 2019 sinema sezonunun gözde trendlerine ayırdığımız bu yazıda, sinema endüstrisinin tercih ettiği türler arasında bir gezinti yapacağız. Bu gezinti okurlarımıza önümüzdeki aylarda vizyona girecek filmler hakkında ön bilgi verme imkânı yaratacak. 72. Cannes Festivali seçkisi, “Parasite” filmi ile toplumsal eleştiriye, “L'Atlantique” ile Afrikalı göçmenlere, “Genç Ahmed” ile radikalizmin tehlikesine, “Les Misérables” ile banliyöde yaşayan kızgın gençliğe, “Bacurau” ile topraklarından kovulmak istenen köylülere, “Little Joe” ile genetik manipülasyonlara, “Portrait de la Jeune Fille En Feu” ile kariyerlerinin ve arzularının bilincindeki kadınlara, “Roubaix, Une Lumière” ile polislik mesleğinin zorluklarına, “Sorry We Missed You”

ile proleter sınıfın çıkışsızlığına, "It Must Be Heaven" ile günümüzde güven içinde yaşamının zorluğuna dikkati çekti.

Tür Sineması'nın öne çıktığı Cannes seçkisinde, aile filmleri ve günlük hayatın sorunlarına eğilen filmler ağırlıktaydı. İnsan doğasıyla ilgili filmlerin, politik ve göçmen sorununu işleyen filmlerin, sinemacıların vazgeçemediği trendler arasında olduğu gözlemlendi.

Gözde tema: Aile

Aile filmlerinden başlayacak olursak, Cannes'da iki yıldır Altın Palmiye'yi aile temasını işleyen filmlerin kazandığına dikkati çekelim. Her ikisi de Asya sinemasından gelen filmlerden "Parasite", farklı sosyal sınıflara mensup iki aile üzerinden, etkileyici bir toplumsal eleştiri çıkarmayı başarıyor. Ülkesi Güney Kore'ye ilk kez Altın Palmiye Ödülü'nü getiren Bong Joon-Ho, mizah duygusu yüksek, hicivden beslenen sinemasıyla, sınıf ve gelir eşitsizliğinin altını çizen, etkili bir burjuvazi eleştirisi yapmaktan geri kalmıyor.

"Parasite" konusu itibarıyla geçen yılın Altın Palmiyeli Japon filmi "Arakçılar" ile akrabalıklar taşıyor. Her iki Asya filminde, ayakta kalabilmek için her türlü yola başvuran, Makyavelist ve fakir iki aile var. "Parasite"te işsiz şoför bir babanın oğlu olan Kevin, kız kardeşinin yaptığı sahte bir diploma ile zengin bir ailenin yanına işe girer. Kevin müthiş bir manipülasyon ile evin personelini işten kovdurup kız kardeşini, anne-babasını aynı evde işe yerleştirmek için yalan ve hileye başvurur. Bong Joon-Ho, ülkesindeki sınıflar arası uçurumun sebep olduğu sosyal çatışma ortamından yararlanarak, metaforlar aracılığıyla, hayatın gerçekleri, fırsatçılık gibi temaların hakkını vererek etkileyici bir toplumsal eleştiri filmi yapıyor. Amerikalı yönetmen Abel Ferrara, Cannes'da yarışma dışı gösterilen "Tommaso" ile üç kişilik bir aile üzerinden insan doğasıyla ilgili müthiş tespitler yapıyor.

"Mizahtan beslenen içeriğiyle 'It Must Be Heaven' kültürel farklılıkları, politik kriterleri ve dinler-üstü bir hikâyeyi anlatıyor. Dikkatli bir gözlem gücünün eseri olan film, absürt tonuyla ikiyüzlülüğümüze ayna tutuyor."

Elia Suleiman

"Auteur" sineması

7. sanatın gözdesi "auteur" sineması etkinliğini sürdürürken, biyografi filmlerinin modasının geçmediği görüldü. Kadın portreleri işleyen filmler, romantizm ve eşcinsellik ilgili filmler izleyicinin beklentisine cevap vermeye çalıştılar. Son yılların modası şiddet filmleri, sinema dünyasının gündemini işgal etmeyi sürdürüyor. Marco Bellocchio, Jim Jarmusch, Terrence Malick, Quentin Tarantino, Ken Loach gibi isimler son filmleriyle "auteur" sinemasının etkinliğini sürdürdüğünü kanıtladılar.

Cannes'a bu yıl damgasını vuran olaylardan biri, Ana Yarışma ve Belirli Bir Bakış bölümünde yarışan filmlerin on üçünde kadın yönetmenlerin imzalarının bulunması. Son yılların moda girişimi pozitif ayrımcılığın tuzaklarından kaçan Cannes yönetimi, ilk kez kadınların, yüzde yirmilik bir oranı yakaladığının altını çizdi.

Kaliteleriyle öne çıkan kadın sinemacılar, jürinin dağıttığı 9 ödülün üçünü kazanma başarısını gösterdiler.

Roma'da genç Avrupalı eşi ve küçük kızıyla yaşayan orta yaşlı Amerikalı sanatçının görünürde mutlu bir yaşantısı vardır. Ancak günlük hayatın getirdiği sürprizler sonrası, bu yuvanın pamuk ipliğine bağlı bir sağlamlığa sahip olduğuna, her an yıkılabileceğine tanıklık ederiz.

Fransız Justine Triet'nin "Sibyl"inde iki burjuva aile var. Evli, çocuklu, başarılı bir psikiyatr olan Sibyl, aynı mesleği paylaşan sinema yönetmeni bir kadın ve aktör kocasıyla tanışır. Depresyon geçiren genç bir aktrisin psikiyatrdan yardım talep etmesiyle bu iki ailenin yolları kesişir. İş hayatı ile aile hayatı arasındaki zorlukların bunalıma soktuğu, özgüveni yıkılan güzel bir psikiyatr ile evli bir erkeğe âşık olan tecrübesiz bir aktrisin yaşadıklarını, film evlilik, tutku, bunalım, travmalar temaları eşliğinde ustalıkla işliyor.

Sosyal içerikli filmler

Sinemada sosyal içerikli film denince akla gelen ilk isim Ken Loach'tır. 83 yaşında üretkenliğini sürdürdüğünü "Üzgünüz Size Ulaşamadık / Sorry We Missed You" ile kanıtlayan İngiliz yönetmen, maddi sorunlarla boğuşan New Castle'lı bir aile üzerinden, proleter sınıfın mücadelesine destek veriyor.

Senaristi Paul Laverty, ezilen işçi sınıftan insan dramlarını anlatmayı sürdürürken, Ken Loach yaşadığımız toplumda dar gelirli olmanın, sıkıntı

İnsan doğasıyla ilgili filmlerin, politik ve göçmen sorununu işleyen filmlerin, sinemacıların vazgeçmediği trendler arasında olduğu gözlemlendi.

içinde yaşamının zorluğunu bizlere, insanın içini acıtan bir tonla anlatıyor. Filmi o kadar gerçekçi ki, her sahnesini yüreğimizde bir yumrukla izliyor, insanlığımızdan utanıp, isyanımızı gizleyemiyoruz. Cannes'a ilk kez katılan Mali asıllı, Paris doğumlu genç yönetmen Ladj Ly "Les Misérables" adlı ilk filmiyle Jüri Ödülü'nün sahibi oldu. Film, göçmenlerin ağırlıkta olduğu Paris'in sorunlu bir banliyö semtinde geçen konuyla, bir anti-terör ekibine tayin edilen bir polisin görev süresinin ilk 24 saatinde yaşadıklarına odaklanıyor. Temposu hiç düşmeyen bir gerilim atmosferi içinde, heyecanlı bir polisiye gibi izlenen film, son derece etkileyici sekanslarıyla çok sert bir yapıt... Büyüdüğü ve yaşadığı çevrenin sorunlarını dile getiren Ladj Ly ödül töreninde: "Bizim öykülerimizi bize yabancı olanların bizim yerimize anlatmalarından bıktım. Ben de kendi hikâyelerimizi ilk ağızdan aktarabileceğimiz kanıtladım," dedi. Festivalin kapanışını Yahudi asıllı iki Fransız yönetmenin, Olivier Nakache ile Éric Toledano'nun, otistiklerin sorunlarına eğilen "Sıra Dışı / Hors Normes" filmi yaptı. Sosyal projelerde çalışan profesyonellere eklenen biri Yahudi, diğeri Kuzey Afrika kökenli iki gönüllünün el ele vererek genç otistiklerin hayatlarını kolaylaştırma yolunda verdikleri çabaya tanık olduğumuz film, insan dayanışması duygusunun etkileyici bir örneği. Otistiklere yardım etme gayretinin özel hayatlarının önüne geçtiğini çarpıcı örneklerle gözlere seren film, engelli çocukları toplumsal hayata kazandırma çabasının önemini vurgulayan son derece duygusal ve etkileyici bir yapıtı.

Politik sinemanın modası geçmez

New York'ta yaşayan Filistinli yönetmen Elia Suleiman (59), politik filmi "It Must Be Heaven" ile Cannes Ana Yarışması'nda özel bir Mansiyon ve Uluslararası Sinema Yazarları Birliği'nin (FIBRESCI) En İyi Film Ödülü'nü aldı.

Başyapıtı "Kutsal Direniş"ten (2002) bu yana en etkileyici filmi yapan 'dünya vatandaşı' konumundaki Suleiman, filmde kendisini oynarken, dünyanın üç köşesinden (Paris, New York, Nazeret) "insanlık durumu" tespitleri yapıyor. Filistinli yönetmen, günümüzde Batı'nın en prestijli ülkelerinin kendi ülkesinden daha güvenli olmadığını kanıtlayan mükemmel örnekler sunuyor. FIBRESCI jürisi verdiği ödülün gerekçesini şöyle açıkladı: "Mizahtan beslenen içeriğiyle 'It Must Be Heaven' kültürel farklılıkları, politik kriterleri ve dinler-üstü bir hikâyeyi anlatıyor. Dikkatli bir gözlem gücünün eseri olan film, absürt tonuyla ikiyüzlülüğümüze ayna tutuyor."

"Sibyl" özgüveni yıkılan güzel bir psikiyatrist ile evli bir erkeğe âşık olan tecrübesiz bir aktrisin yaşadıklarını, evlilik, tutku, bunalım, travmalar temaları eşliğinde ustalıkla işliyor.

Brezilya sinemasında toplumsal içerikli, sosyal mesajlar taşıyan eleştirel filmleriyle tanınan Kleber Mendonça Filho'nun, yanına set direktörü Juliano Dornalles'i katarak müştereken yaptıkları "Bacarau" adlı film Cannes'daki ödül listesine girmeyi başardı. Jüri Ödülü'ne ortak olan bu film, politik yozlaşma, sömürgecilik, mafya temalarını ustalıkla işlerken, Filho "Aquarius"tan sonra düzene ve yozlaşmış siyasilere olan öfkesini bir kez daha dile getiriyor.

Yazımızın 'politik sinema trendi' bölümünü, türün en savaşçı mensuplarından Ken Loach ile bitirelim. Hayatı boyunca doğruların peşinden giden, ezilen proleter sınıfın haklarını koruyan, politikacıların kirli yüzlerini açığa çıkaran bu yorulmak bilmez İngiliz usta, geçen yıl Cannes'dan Altın Palmiye Ödülü'yle ayrılmıştı. "Ben, Daniel Blake" filmi, geçirmekte olduğu sağlık sorunları nedeniyle hayatında ilk kez sosyal yardım istemek zorunda kalan, sosyal hizmet ağının kurbanı bir marangozun bürokrasiye karşı açtığı onurlu savaşı anlatıyordu. Ken Loach, görevini yapamayan politikacılara karşı açtığı savaşı, açlık sınırında yaşayan çalışkan bir aile üzerinden, "Sorry We Missed You" ile sürdürdü.

Yaşlanmayan devrimci

Kimileri onu çok tartışmalı inançları adına yüzlerce kişiyi öldüren fanatik bir suikastçı olarak algılıyor. Diğerleri ise dünya çapında, gençleri tişörtleriyle gurur duyarak büyüleyen romantik bir karakter... Ama gerçekte kimdi bu Güney Amerikalı devrimci?

Kimdi Küba'da iktidara kadar ulaşan ve yabancı bir ülkede ölen ve ölümünden önce ve sonrasında da, hayranlarının koşulsuz sevdiği, düşmanlarının da şiddetle hor gördüğü bu kişi?

Che'nin ölümünden bu yana geçen 40 yıldan sonra, iki eski büyük blokun istihbarat teşkilatları, Küba Devrimi mitinin gerçek kimliğini açığa vurarak arşivlerini açtılar.

Son zamanlarda gün yüzüne çıkan belgeler, "Che Guévara" olarak bilinen Ernesto'nun kişiliğinin ve eserlerinin derinliğine nüfuz etmemize izin veriyor. Söz konusu bulgu ve bilgilerin en ilginç bölümleri, Yahudi kimliğine sahip olduğu ve son birkaç yılını da bu halka ve toprağına derin bağlılık içinde geçirdiğini belirliyor.

1964 yılında, annesi Celia, ölümün yaklaştığını

hissettiğinde, pişmanlıklar içinde, oğluna, uzun süredir gizli tuttuğu ailesinin tarihini anlatır. Celia bu itirafından bir yıl sonra, Mayıs 1965'te ölür.

Annesi Celia Sharon – Sheinerman

Celia 1908 yılında, Rus göçmeni Siyonist bir Yahudi aileden, Buenos Aires'te doğar. Adı, bir pogrom sırasında öldürülen teyzesinin anısına Celia olarak seçilir. Celia Sharon – Sheinerman, 18 yaşına kadar Arjantin'in başkentinin Yahudi mahallesinin kapalı ortamında ve geleneklere son derece bağlı, neredeyse dindar denilecek bir eğitim alır. Ancak, 18 yaşındayken, Arjantinli

bir Katolik olan Doktor Ernesto Guévara Linch ile tanışır ve onunla evlenebilmek için ailesini terk eder. Böylece Yahudiliğini ve hatta Sharon soyadını da sonsuza dek terk edecektir. Bir yıl sonra Ernesto'yu (Che) doğurur.

Che ve kardeşleri, Yahudi köklerine sahip olmaları ihtimalini hayal bile edilemez hale getirecek kadar Katolik bir eğitimle büyürler. Celia, Yahudi kökenlerini ustalık ve kararlılıkla kendi eşinden bile gizlemiştir.

Annesi Che'ye itiraf ediyor

Ancak, ölümünden kısa bir süre önce, büyük oğlu Ernesto'ya konuyu açmaya karar vermişti. Ernesto, annesi Yahudi olduğundan Tevrat'a göre Yahudi olduğunu öğrendiğinde son derece şaşır-mış, üstelik eski dünyada birinci dereceden kuzenleri olduğunu öğrendiğinde ise duyduklarına inanamamıştı. Kendi gibi Yahudi kuzenler! Celia, kardeşi Samuel'in ateşli Siyonist olarak 18 yaşında Rusya'yı terk ettiğini ve İsrail'e göç ettiğini anlatır ona.

Annesinin itirafları, o güne kadar İbrani kültürü ve İsrail'e hiçbir ilgi duymamış olan Che'nin zihnini allak bullak eder. Eline geçirebildiği tüm kutsal metinleri, Yahudilikle ilgili tüm bilgileri yutarcasına okumaya ve hararetle araştırmaya başlar.

60'lı yıllarda, Che kendisini fiziksel olarak atalarının dünyasına bağlamak için daha güçlü bağlantılar edinme ihtiyacı duyar. 24 Aralık'ta Mısır'a giderek bir hafta kadar kalır. 1 Mart'ta Nil Vadisi'nde yeniden ortaya çıkar ve bu kez de Mısır'da iki hafta kalır.

Evet, Kübalı Bakan ve Küba Ulusal Bankası'nın Başkanı Che Guévara, 24 Şubat - 1 Mart arasındaki dönemde tam olarak nerede bulunmuştu? Bu muammanın cevabı 2007'de ortaya çıkacaktı.

İsrail'de kuzenlerle buluşma

2007'de CIA, ünlü devrimci ile ilgili bazı dosyaların oldukça gizli içeriğini açıklamıştı: 24 Şubat'ta Guévara Mısır'dan ayrılmış, Kıbrıs yolu ile İsrail'e ulaşmıştı. Hayatında ilk kez atalarının toprağına ayak basıyordu. Oraya, sahte kimlikle, yalnızca amcası Samuel'in ailesiyle kişisel ve siyasi ilişkiler kurmak amacıyla gizlice gelmişti. Bu arada, kendisi ile aynı yaştaki amcasının oğlunun -kuzeninin- varlığını keşfetmişti. Hiç vakit kaybetmeden gizemli kuzeniyle tanışmak için Tel Aviv'e gidecekti. Bu gizemli kuzen, IDF'nin İlk Zırhlı Tümen Komutanı General Ariel Sharon'dan başkası değildi!

Kısa bir süre önce, İsrail gazetesi Maariv, Arjan-

tinli Ernesto Che Guévara ile eski İsrail Başbakanı Sharon'un ilk dereceden kuzen olduklarını ve gizlice çok sık karşılaştıklarını belirten bir rapor yayınladı.

"Celia de la Serna, aslında pogromlardan kaçan bir Rus Yahudi'siydi. Asıl soyadı Sheinerman olan ve 20. yüzyılın başlarında Rusya'dan İsrail'e göç eden -Ariel Sharon'un babası- Shmuel Sheinerman'ın küçük kız kardeşi Celia Sheinerman idi."

105 yaşındaki Avustralyalı Aborjin sanatçı, ABD’de sergi ile onurlandırılıyor!

Aborjin sanatçı *Loongkoonan*, resim yapmaya ancak 90’lı yaşlarının ortalarında başladı... Bu işi kendine o kadar güvenerek ve kendini vererek yaptı ki, çok kısa zamanda özgün resimleri müzelerde ve özel koleksiyonlarda yerini almaya başladı.

Avustralya’nın Kimberley bölgesinde aile reisi olarak doğan Loongkoonan boya fırçasını eline ilk kez 90’larında aldı. Şimdi ise, Aborjin Avustralyalı sanatçı Loongkoonan, “hala çok dinamik” olarak nitelendirildiği 105 yaşında, ABD’de Beyaz Saray’ın bir kaç dakika ilerisindeki ilk uluslararası “Yimardoowarra: ‘Nehrin Sanatçısı’” sergisiyle onurlandırılıyor. Parisli sanat uzmanı Mary Durrack’a göre: “Loongkoonan’ın çalışmaları, uluslararası koleksiyonerlerin Aborjin sanatı ile bağdaştırdıkları noktalar ve toprak boyamalardan daha farklı ve onun eserlerini bu kadar özel yapan da buna uymaması. Eserleri tamamen orijinal...”

Dünyada sadece bir kaç yüz kişi tarafından konuşulan nesli tükenmekte olan Nyikina dilinin saygın bir koruyucusu olan Loongkoonan’ın eserleri, Avustralya’nın Eski Parlamento Binası, galeriler ve üniversitelerde birçok kez sergilendi; çok parlak eleştiriler, sanat ödülleri aldı. Ancak şimdi, eserler ilk kez uluslararası olarak sergileniyor. “Çiftliklerde üç eş ile iyi bir yaşantım oldu” diye özetliyor hayatını Loongkoonan. “Bugün bekâr bir kadımm. Ülkemde seyahat etmeyi ve ülkemini insanlarını tanımayı seviyorum. Ülkemde hala yürüyerek gezmeyi ve gençlere ‘goanna’ (Avustralya kertenkelesi) kovalamayı ve balık tutmayı öğretmeyi seviyorum.”

“Resimlerimde, büyüdüğüm yerleri resmediyorum. Nyikina ülkesini, kartalların gökyüzünden gördükleri gibi çiziyorum.”

Dünyanın en yaşlı sanatçılarından biri olan Loongkoonan’ın benzersiz çalışmaları Washington’daki Avustralya Büyükelçiliği’nde sergileniyor. Bu sergi, eserlerine asırlık bir hafızayı, gelenekleri ve maneviyatı katmayı başarmış yerli bir kadının oldukça geç başlamış sanat kariyerini temsil ediyor. Aborjin sanatı ve kültürü uzmanı Henry Skerritt şöyle özetliyor: “Bu serginin yansıttığı dünya görüşü, birbiriyle çarpışan kültürlerle şekillenmiş.” Loongkoonan’ı, 2004 yılında 95 yaşındayken resme başlaması için yeğeni Margaret çok cesaretlendirmiş. Ve çok kısa zaman sonra eserleri ilgi görmeye başladı. Loongkoonan, büyük bir heye-

“Resimlerimde, büyüdüğüm yerleri resmediyorum. Nyikina ülkesini, kartalların gökyüzünden gördükleri gibi çiziyorum.”

can, güven ve özveri ile beş yıldan kısa bir süre içinde 380 eser üretti. “Nyikina Country” isimli eseri hemen sanat simsarları Diane ve Dan Mossenson’un dikkatini çekti. Sanatçıyı ilk kez Melbourne kitlesiyle onlar tanıştırdı. 1910’da dünyaya gelen Loongkoonan, Batı Avustralya’nın büyük sığır istasyonlarında ve Anderson Dağı’ndaki muazzam çiftliklerde büyüdü. Sığır ve koyun çobanı olarak çalıştı, ata binip kamplarda yemek pişirdi. Sığır endüstrisi, yarım yıl boyunca kapandığında, Loongkoonan gibi insanlar yağışlı mevsimi ülkede yürüyüş yaparak, törenler düzenleyerek geçirebiliyordu. “Loongkoonan’ın eserleri, atalarının topraklarında yaşayan bir yaşamın zenginliğini ifade ediyor. O, sığır istasyonlarında şafaktan alacakaranlığa kadar çalışarak büyüdü. Çalışmadığı zamanlarda da geleneklerinin tüm yükümlülüklerini yerine getiriyordu ve 40.000 yıldır halkın yaptığı her şeyi yapıyordu” diye anlatıyor Skerritt. “Bu sergide çok uzak bir kültürden ve hatta çok uzun bir zamandan gelen, 20. yüzyılın başlarında büyümüş bir sanatçı, dünyayı kültürler arası bakış açısıyla bize gösteriyor ve bu olağanüstü bir hediye.” Skerritt, Aborjin sanatını ‘yerli geleneklerinin sürekliliğini günümüzde dile getiren’ bireylerin sanatı olarak kabul etmenin önemini vurguluyor.

“Dünyanın, Avustralyalı Aborjin çağdaş sanat hareketini gerçekten tanımamasını istiyorsak, yenilikçi bireylerin başarılarını takdir etmemiz gerekiyor” diyor. “Ve Loongkoonan, zengin bir sanat yapma geleneği ile çağdaş ve örneği olmayan işler yapıyor” diyerek nokt alıyor Skerritt.

Zafer Ekin Karabay

Zafer Ekin Karabay, 1975 yılında Kayseri’de doğdu. 1999’da Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ni bitirdi. Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladı. *Sanat Eylemi* adlı derginin çalışmalarına katıldı. Dergilerde yazılar ve şiirler yayımladı. Politik ve kültürel eylemlerin düzenlenmesine katkıda bulundu. *Şubatta Saklambaç* adlı kitabı, ölümünden sonra yayımlandı.

Zafer Ekin Karabay, şair kardeşim, 2002’de, 29 yaşında, Hukuk Fakültesi’nde Araştırma Görevlisi iken yaşamına son verdi. O meşum günden bir yıl önce. Ekim sonu. Cebeci’den birlikte yürüyoruz. Yolumuzun üstündeki Kurtuluş Parkı mola vermek için çok uygun. Üstelik bir-iki an fotoğrafı çektiğim için de... Hem yaklaşık iki saatir benim İletişim Fakültesi’ndeki odamdayız. Şimdi parkta, serin ama güneşli havada oturmak iyi gelecek. “Burada bir fotoğrafımız olsun, abi!” diyor Zafer. Tamam, şu bank iyi... Aslında o gün saatlerdir birlikteyiz. Fakülteye, yanına geldi. Epey konuştuk şiirden, hayattan, aşktan, onun okul sorunundan. Evi fakültenin hemen yakınındaydı. Beni eve davet etti. “Bir şeyler atıştırırız, müzik dinleriz, evimi görmüş olursun” diyordu. Çıktık, gittik. Bir yokuştan sonra sola dönülen bir sokağın üzerinde, alçakgönüllü bir ev. “Nasıl bir müzik istersin?” diye sordu. “Bizim konuşmamıza egemen olmayan ama kendini de hissettiren, derin, sessiz bir müzik olsun” dedim. Koydu. Çay içerken konuşuyoruz. Kitaplığı karıştırıyorum. Gerçekten müzik tam istediğim gibi. Adını soruyorum. “Angeloptulos’un bir filminin müziği” diyor. Filmi görmedim ama müzik etkileyici. Ölüm gibi bir şey... (Üç ay sonra, bir öğrencim, *Sonsuzluk* ve *Bir Gün* adlı bir film izlediğini ve benim mutlaka izlemem gerektiğini söylüyor. Hemen

izliyorum bu filmi. “O da ne, Zafer’de dinlediğimiz müzik!”)
İşte bu müziğin, içilen çayların, konuşulan şiirlerin, hayatların ve aşkların üzerimizde kalan tortusuyla oturuyoruz bu bankta. Ben, Zafer’in bir yıl sonra canına kıyacağından habersizim. Oysa o bunu biliyor. Ketum gülümsemesinin altında

YARA BANDI

Gün gizini sürdürdü sessizliğe, konuğunu
Bütün gece bekleyen sokak ışıklarına,
Kaldırımlara. Ben sesini duydum yüzünde
Ağlayan kedinin, acısını anladım ve
annemi
Anımsadım, bacağı saklayan basma eteği
Görünce yara bandı satan kızın.
Sarıydı teni ve kirliydi elleri. Bir gecenin
Konusu yürümüşü gözlerindeki kısa
Patikada. Çocukluğunu oyuncak bir
trenden
Çıkarıp taşıtı sulamıştı kaldırımların.
Ve anlamıştı: insanlığın yarası olan
Varlığıyla en çok yarasını sarmayı
Gereksindiğini insanların.
“Yara bandı alın” mı diyordu yoksa
“Beni sarın” mı? Anlayamadım.

ZAFER EKİN KARABAY

yatan düşünceyi şimdi görebiliyorum. Denebilir ki, onun şu an öyle bir düşüncesi yok, canına kıymayı bir an düşünmüş olabilir... Ama kendini öldürmeden önce yazıp masasına bıraktığı mektuptaki cümlelerin arkasında yatan soğukkanlı duruşa bakarsınız, bence o planlıyordu bunu. Örneğin mektubunda şöyle diyordu: “*Hani ‘Hayatın neresinden dönülse kârdır’ dizesi var ya Nilgün’ün, canım benim. Ben yaşamın neresinden döneceğimi belirlemiştim.*” Gördünüz mü? Ölümünü çoktan hesaplamış! Ben onunla dünyevi şeyler hakkında konuşurken, onun dünyevi yaklaşımlarına muhatap olurken, o, ben faniyi biraz da konu mankeni olarak kullanmış demek! Çünkü yaptığı hesaplamalar da bunun kanıtı: “*Nilgün Marmara’nın 29 yaşında intihar etmesi, Sylvia Plath’ın da Şubat ayında intihar etmesi, benim de 29 yaşının Şubat’ında intihar etmemi gerektirmez...*” Evet gerektirmez. Ama Nilgün Marmara ve Sylvia Plath’ın intihar etmesi, senin de intihar etmeni gerektirmez! Eğer bunu düşüntüyorsa, tıpkı iyi bir şiirde olduğu gibi, örneğin senin şiirinde olduğu gibi, ölmek için de özgün bir yol seçersin, kimseyi taklit etmezsin. Taklit edilmiş bir intiharla yaşamına son veren birinin yazmış olduğu şiirin özgünlüğünden kuşku duyarım. Biz de anlayamadık, niçin, niçin?

Sylvia Plath ile ilgili okumalar yaparken, onun aile dostu ve yayıncısı Alfred Alvarez’in, intihar üstüne yazdığı kitabı okumuştum. İntihar ile ilgili çeşitli nedenler öne sürüyordu. Ama durup dururken de intihar edilebileceğini söylemiyordu. Bir insanın sevgilisi varken, şiirler yazarken, aldığı bir ödülle birlikte kitabı yayımlanmayı beklerken, üniversitede akademisyenlik yaparken, bütün bunları paylaşabildiği dostları varken de intihar edebileceğini söylemiyordu. Belki de Alvarez, ‘insan yaşamaktan vazgeçtiği zaman şiirin ve kitabın ne önemi var ki; bu intihar nedeni olamaz’ diye düşünmüş olabilir. Ama bakın, Zafer kendini öldürmeden önce yazdığı mektupta şu cümleye yer veriyor: “*O kitabı görmeden ölmek bana nasıl acı veriyor bilemezsiniz.*” Kitabının adı, *Şubatta Saklambaç*. Planına göre kitap çıktıktan sonra kendini öldürecek ve bütün taşlar yerine oturacaktı. Oluşturduğu kodları çözebileceğimiz tek şifre böylece açığa çıkacaktı: Şubat. Nasıl da kendi kendine planlar yapmış! Sanki bütün dünya kendisiyle ilgili. Sanki ondan sonra tufan olacak. Tam bir şair saflığı... Çocukluk...

Bankta otururken omuzlarımız birbirine değiyor. Omuz omuza vermişiz. Sonbahar. İkimiz de başparmaklarımızı tutmuşuz. İlginç! Yüzlerimizde yaklaşık aynı ifade. Duruşumuz da aynı. Kendi-

mizi pek fazla bir fotoğrafa ait görmüyormuşuz gibi. Bakışlarımız uzak ve biraz tedirgin. Kaygılı. Tam bir şey konuşuyormuşuz da fotoğraf için bir an ara vermişiz. Zafer büyük olasılıkla, *Edebiyat ve Eleştiri* dergisinin son sayısındaki yazısını okuyup okumadığımı soruyor. Ben de okuduğumu söylüyorum. Nasıl bulduğumu soruyor. Aslında kendisinin iyi bir entelektüel olduğunu, yazılarının güçlü olduğunu, Türkiye’de iyi yazılar yazan pek az şair olduğunu söylüyorum. Bu bakımdan gelecekte iyi bir şair olacağını umduğumu söylüyorum. Bu hoşuna gidiyor. Bana özel yaşamını anlatıyor. Ailesinin onu istemediği bir liseye gönderdiğini belirtiyor. Ama kitaplar okuyarak ve düşünerek, bu eğitimin kendinde oluşturacağı körlükleri aştığını belirtiyor. Bu sürecin zor geçtiğini, bunalmalara girdiğini ama şimdi iyi olduğunu söylüyor.

Şubatta Saklambaç’ta yer alan şiirler, kesinlikle patolojik ve karanlık bir ruhsal dünyanın sözcüklerinden oluşmuyor. Duru, aydınlık, aralarından güneşin geçmesine izin veren dizeler. Bilinçli bir poetikanın yansımaları. İlk kitap olmasına karşın şaşırtıcı bir olgunlukta imge dünyası. Bireysel trajediyle toplumsal trajedinin kesişim noktalarından biriktirilen duyarlılıklar.

“Bankta otururken omuzlarımız birbirine değiyor. Omuz omuza vermişiz. Sonbahar. İkimiz de başparmaklarımızı tutmuşuz. İlginç! Yüzlerimizde yaklaşık aynı ifade. Duruşumuz da aynı. Kendimizi pek fazla bir fotoğrafa ait görmüyormuşuz gibi. Bakışlarımız uzak ve biraz tedirgin. Kaygılı. Tam bir şey konuşuyormuşuz da fotoğraf için bir an ara vermişiz.”

Salih Bolat, Zafer Ekin Karabay ile Kurtuluş Parkı’nda, 2001

Kravatımdaki Mordillo

Haziran ayının son günü gelen bir ölüm haberi, özellikle benim gibi orta yaş merdiveninin üst basamaklarına ulaşan karikatür-severleri büyük üzüntüye boğdu. Guillermo Mordillo veya herkesin bildiği imza adıyla kısaca Mordillo, İspanya'nın Mayorka kentinde gittiği bir lokantada rahatsızlanarak hayata veda etmişti.

1932 yılında Arjantin'de doğan ve 18 yaşında karikatür çizmeye başlayan sanatçı, gençlik yıllarında Peru'da çalıştıktan sonra 1960 yılında New York'a taşınmıştı. Bir süre Temel Reis adıyla bilinen ünlü çizgi filmi oluşturulan ekipte yer alan çizer, 1963'de Paris'e yerleşti. Karikatürcü Mordillo'nun ünü işte o tarihten sonra bütün dünyaya yayıldı. Peki, neydi Mordillo'nun çizgilerindeki bütün dünyayı kendisine hayran bırakan tulsım?

Kimileri kullandığı renklerin çeşitliliği diyorsa da ben buna itiraz

ediyorum! 1970'li yıllarda Türkiye'de yabancı karikatür albümlerini bulmak neredeyse imkânsızdı. Yayıncılar ise nedense sadece Türk karikatürcülerin albümlerini basarlardı. Yabancı karikatürcülerin çizgileri kimi zaman bazı mecmuaların, ya da gazetelerin mizah sayfalarında yer alırdı ki, bunların da baskıları çok kötüydü. Ta ki, Çağaloğlu'ndaki "Meta" adındaki bir yayınevi, 1976 yılında bir "ünlü karikatüristler dizisi" çıkartma yürekliliğini gösterinceye dek. Cep kitapları boyutundaki bu albümler saman kâğıdına basılı

siyah-beyaz karikatürlerden oluşuyordu. Sadece kapakları renkliydi*. Dizinin Ino'lu kitabı ise bir Mordillo albümüydü. Ve tabii ki, kapaktaki hariç, içerdeki bütün karikatürler siyah-beyazdı, yani sanatçının renk kullanımıyla ilgili hiç bir referans yoktu. Buna rağmen Mordillo'nun çizgilerine ve mizahına hayran kalmıştım!

Sanatçı 2000 yılında 17. Aydın Doğan Karikatür Yarışması'nın jüri başkanlığını yaptığımda, Hürriyet Gazetesi'nin kendisiyle gerçekleştirdiği bir röportajda çizgisinin özelliğini şöyle tanımlamıştı: **“Benim sanatım evrensel bir sanat. İnsanların anlayabildiği üç dilden ikincisi. Birincisi müzik, ikincisi karikatür, üçüncüsü de spor. İlk çizdiğim dört karikatür dışında hiç yazılı karikatür çizmedim. Bütün insanların dilini bilmem imkânsız, ben çizgi diliyle konuşuyorum.”**

Gerçekten de sanat hayatı boyunca politikaya hiç bulaşmayan, buna karşın futbola, dağcılığa, tenise, sporun her türüne, plastik sanatlara, aşka, yemeğe ve mutfığa meraklı koca burunlu, yuvanlak gövdeli sempatik tipler yaratılan, uzun boyunlu komik zürafaları, şişko obez filleri ve zebralarıyla çizgi film tadında karikatürler çizen Mordillo, herkesin anlayıp zevk aldığı evrensel bir mizah dili geliştirmişti.

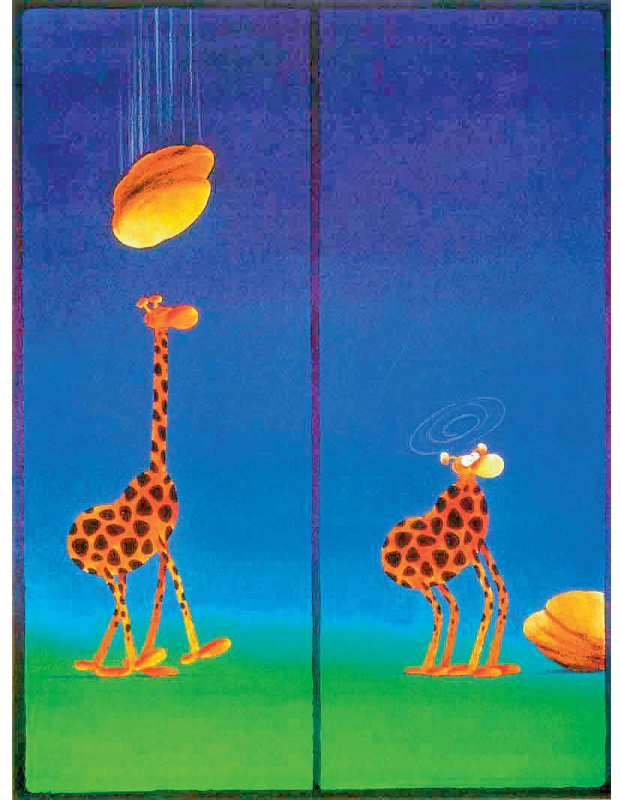
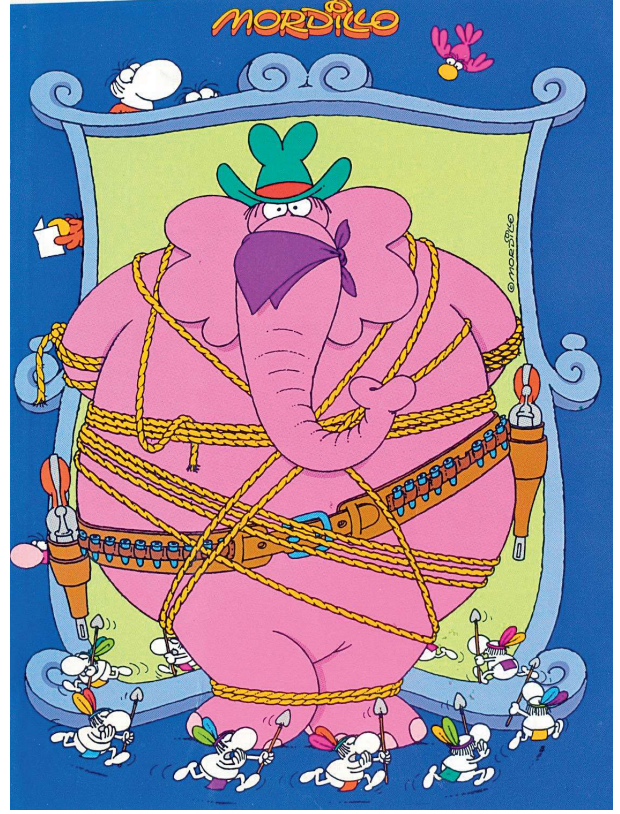
İsviçre'nin “Le Temps” gazetesinde, 2005 yılında verdiği bir röportaj esnasında dil konusunda şunları söylemişti:

“1966 yazında kendimi Paris'te buldum. Bir başıma ve işsiz, üstelik hiç Fransızca bilmiyordum. İşte o zaman, sadece yemek yiyebilmek için mizah karikatürleri çizmeye başladım. Sözsüzdüler çünkü ‘konuşma balonlarına’ söz yazmayı beceremiyordum. Kırk yıldır bu şekilde devam ediyor.”

1990'lara geldiğinde yarattığı karakterler o kadar tutmuştu ki, onları artık çeşitli kırtasiye ve mutfak objelerinin üzerinde, yap-bozlarda, tahta oyuncaklarda, hatta eşarp, kravat, tişört gibi tekstil ürünlerinde bile görmek mümkündü.

Mordillo'nun çizgilerine öylesine hayrandım ki, bir İtalya yolculuğum esnasında Milano'dan Mordillo imzalı bir kravat satın almıştım. Kravatın üzerinde yüzlerce koca burunlu Mordillo tipleri yer alıyordu. Bu tipler, kravatın uç kısmında, iki kişi arasında cereyan etmekte olan bir satranç karşılaşmasını büyük bir heyecanla izlemekteydiler. Böylesine basit fakat çizimi güç bir konu bu kadar mı güzel anlatılırdı? Hem de ince uzun bir kravat üzerinde! Bazı iş toplantılarına bu kravatı takar gider, insanları şaşırtırdım.

60'ncı sanat yılında Mordillo'nun çalışmaları Hamburg'da Altonaer Museum'da sergilendi. Ardından İspanya'da Alcalá de Henares Üniversitesi

“Benim sanatım evrensel bir sanat. İnsanların anlayabildiği üç dilden ikincisi. Birincisi müzik, ikincisi karikatür, üçüncüsü de spor. İlk çizdiğim dört karikatür dışında hiç yazılı karikatür çizmedim. Bütün insanların dilini bilmem imkânsız, ben çizgi diliyle konuşuyorum.”

tarafından kendisine “Mizahın Onursal Profesörü” (Professor Honorifico Del Humor) unvanı verildi. O yıl, Mordillo’nun yakın dostları dünya çapında bir kampanya başlattı. Tüm karikatürcülere bir çağrıda bulundu: Mordillo’nun 60’ncı yılı için çizin, ona bir armağanda bulunun! Üzerinde çokça düşünüp kafa yordum. Karikatürler hızla geliyor, Mordillo için açılan web sitesinde yayınlanıyordu. Sanatçıların çoğu çizimlerinde Mordillo’nun tiplmelerini kullanıyordu. Bu büyük mizah ustasına, kendi tiplmeleriy-le bir çizim yapıp göndermeyi kendime yediremiyordum. Başka bir fikir bulmalıydım. Birden aklıma Mordillo imzalı kravatım geldi. Büyücek bir kartonun üzerine kendi karikatürümü anadan doğma olarak çizdim. Resimdeki boyun kısmına kravatı bağlayıp, Trump’ın kırmızı kravatı gibi yere kadar sarkıttım. Edep yerlerim kravatın geniş ucu sayesinde örtülmüştü. Yukarıya bir yere, “Ben yalnız Mordillo gibiyim” diye yazdım. Geriye bu resmin fotoğrafını çekmek kalmıştı. Gönderdiğim iş, üstadın hoşuna gitmiş olmalı ki, hemen sitede yayımlandı, ardından da sıcak bir teşekkür mektubu geldi. Mordillo’nun yaratmış olduğu karakterler o kadar sevilirdi ki, 1998 yılında France Telecom

şirketi dört yüz bin adet telefon kartında sanatçının karakterlerini kullandı. Sony firması ise, “Mordillo le foot” adı altında sanatçının futbol karikatürlerinden oluşan minik bir albümünü beş yüz bin adet olarak bastırıp dağıttı. UNICEF için de çeşitli kartpostallar hazırlayan Mordillo’nun çizimlerine günümüzde bile İsviçre postanelerinde rastlamak mümkün.

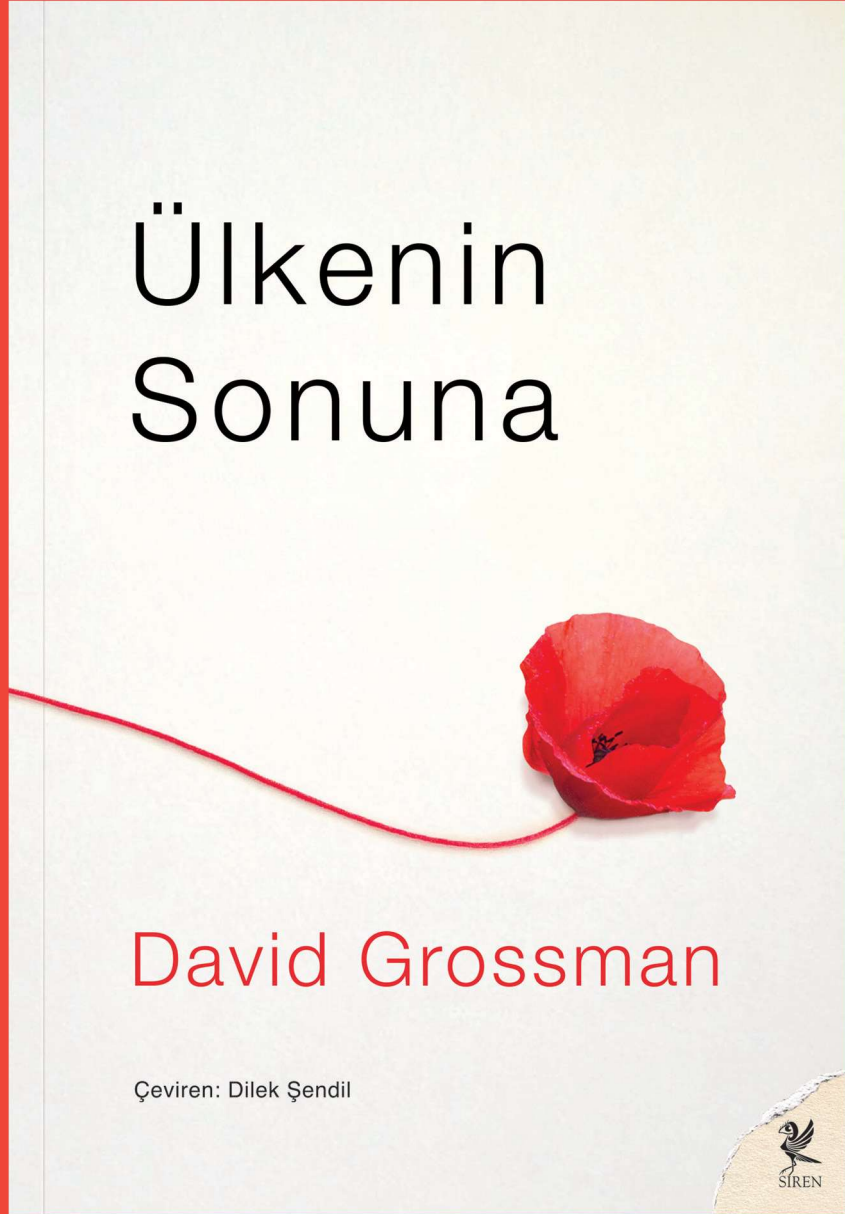
Değerli dostumuz İsraili karikatürcü Michel Kichka, 2010 yazında Tel-Aviv’de gerçekleşen “Animix” Çizgi Film Festivali’nin onur konuğu olan ünlü sanatçıyla bir söyleşi gerçekleştirmişti. Onun mütevazı kişiliğinden son derecede etkilenen Kichka, Mordillo’nun ağzından dökülen bazı incileri okurlarıyla blogunda paylaşmıştı. Kichka’nın izniyle bunları Türkçeye çevirdim. Büyük ustayı kendi incileriyle uğurlayalım:

- Mizah korkunun duyarlı halidir (mizahın, umutsuzluğun kibar hali olduğunu söyleyen Boris Vian’a nazire olarak).
- Uzaklara gidildiğinde ruh vücuttan iki gün geç gelir (vücut uçakla giderken, ruh yaya gelir; işte bu yüzdendir ki, bir adaptasyon sürecine gereksinim duyulur).
- Zaman onsuz yapıları affetmez!
- Karikatürcüler insanlığın hayırseverleridir.
- Sokakta karşılaştığım insanları beni tanımaz, ama karikatürlerimden birini gördüklerinde “Bu bir Mordillo!” derler.
- “Birbirinizi sevin” sözüne inanmıyorum, çünkü tek gördüğüm: “Birbirinizi öldürün!” sözüdür.
- Editöryal karikatürcüler dünyayı olduğu gibi çiziyorlar. Ben ise olmasını istediğim gibi çiziyorum, düşlediğim gibi..
- Agnostikim. İnançlı biri değilim. İnsana inanıyorum. “Tanrı var, ama az!”

* Yıllar sonra, bu albümler için yazar ve çizicilere herhangi bir telif ödenmediğini, hatta dizide yer alan çizimlerin bu yayınlardan hiç haberleri olmadığını birinci ağzıdan öğrenecektim.

İsrail ve dünya edebiyatının büyük ismi David Grossman'dan kırkı aşkın dilde okurla buluşan bir başyapıt...
Bir kadınla iki erkeğin, bir anne ile iki oğlunun ve kayıplara rağmen yaşamın öyküsü.

*Bazı kitaplar insanın yaşamına dokunur...
Ülkenin Sonuna, yaşamın dokunduğu bir kitap.*

Tüm Kitapçılarda

SİREN

www.sirenyayinlari.com

sireninsesi.blogspot.com

@SirenKitap

@sirenkitap

siren.yayinlari

Kitapların koruyucusu: “Yâ Kebikeç”

Kebikeç; kitap sevdalıların, sahaf müdavimlerinin, yazma koleksiyonerlerinin bildiği, ancak ‘bu dünyaya’ uzak olanların, hakkında bir fikir yürütemediği kelimelerden biri.

iddialı olur mu bilmiyorum ama bir kişinin kitaba olan merakının derecesini anlamak için belki “kebikeç” kelimesini bilip bilmediğini ölçü olarak almak mümkün olabilir. Hali hazırda Ankara merkezli olan, kültür hayatımızın en nitelikli dergilerinden biri de bu ismi taşıyor.

Aziz Gökçe, derginin bu isimle yayınlanma gerekçesini şu satırlarla ifade ediyor: “*Nasıl ki,*

kebikeç, kitapları zararlı haşerelerden koruyorsa, bu dergi de bilimi ve bilim adamlarını koruyacak, böylece kebikeç görevini bir kez daha yerine getirmiş olacak.”

Sihirli kelime: Kebikeç

Bu kelimeye, daha çok yazma eserlerin ilk ya da son sayfalarında tesadüf etmek mümkündür. Bilindiği üzere yazma eserlerin korunması ve saklanması son derece güçtür. Yazmaların en önemli düşmanlarından biri de kitap kurtlarıdır. Her ne kadar sahaf terminolojisinde “kitap delisi”, “kitap aşığı” olan insanları nitelemek için bu tabir bir benzetme olarak kullanılsa da, gerçek anlamda kitap kurdu, kitapların en büyük düşmanıdır. İşte bu sihirli sözcüğün -kebikeç-, kitapları, söz konusu hasereden koruduğuna inanılır.

Kebikeç bitkisi

Bu deyim ilk olarak ne zaman kullanıldığı sorusu gizemini koruyor. Ancak çok eski zamanlardan itibaren bu kelimenin ne anlama geldiği sorusu tartışılmalı. Bazı kişiler kelimenin, kurtçukları kitaptan uzak tutan bir sihirli cin ya da meleğin adı olduğunu iddia etmiş. Bazıları ise buna botanik bilimi açısından yaklaşmayı denemiş. Bu yolla yaklaşanlar, söz konusu bitkinin ne tür bir bitki olabileceği konusuna kafa yormuş. Genel olarak ortaya atılan görüşlerden biri, söz konusu bitkinin mayda-

nozgiller familyasından olduğu ve sayfa arasına konduğunda yaydığı kokunun kurtçukları kitaptan uzak tuttuğu şeklindedir. Bazı çalışmalarda ise bu bitkinin bir tür zehir yaydığı, bu zehrin insanlara değil ama kurtçuklara zarar verdiği yönündedir. Yine bu bitkinin öz suyunun mürekkep içine karıştırıldığı ve böylelikle de kurtçukları uzak tuttuğu da rivayet olunur. Bazı kaynaklarda söz konusu bitkinin Türkçede “dügün çiçeği” olarak adlandırılan bitki olduğu kayıtlıdır. Bunun dışında bu bitki için sarı çiçekli dügün otu, keffü’s-sebu, kurlangıç otu, kes-i viran, şecerü’ d-defadı, kibrit çiçeği, kurbağa ayası, kâğıt hane çiçeği, sırtlan ayası, sütleşen gibi isimler de kullanılır.

Bilindiği üzere eski yazmalarda yer alan bazı malzemeler adeta kurtçukları davet eden türdendir. Balmumu, nişasta hamuru ve doğal yapıştırıcı maddeler bu cezbedici unsurlardan sadece bir kaçıdır. Kebikeç otunun kitabın arasına konması durumunda bu küçük kitap düşmanlarının kitaptan uzak duracaklarına inanılmaktadır.

Kebikeç’in kökeni

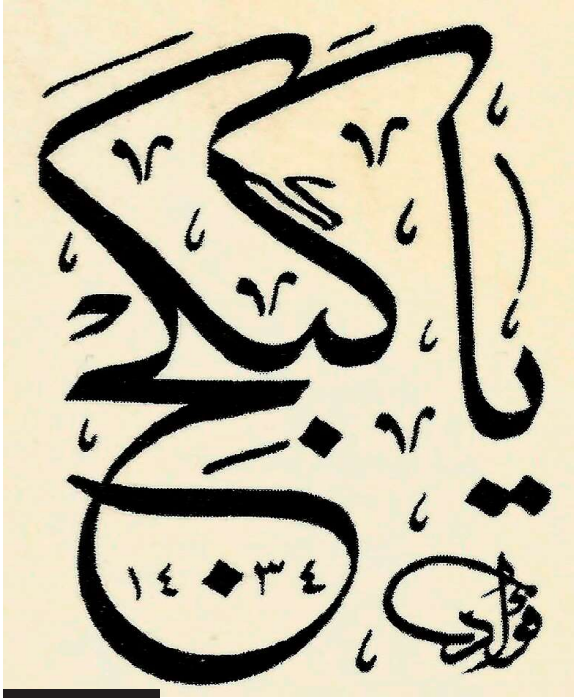
İşin sihirsel boyutuna gelince... Kebikeç’in Süryani kültüründe böceklere hükmeden kralın adı olduğu söylenir. Bundan dolayı kelimenin Süryani dilinde yer aldığı şeklinde bir tez ortaya atılmıştır. Ancak Cavit Orhan Tütengil, Süryanice’de “ç” harfinin olmamasından dolayı bu tezin doğru olamayacağını öne sürer. Hüsrev Hatemi bir adım daha ileri giderek bu kelimeyi Süryani başpiskoposlarından Aziz Günel’e sorar ve ondan, kesinlikle Süryanice menşeli olmadığı cevabını alır.

Öte yandan kelimenin Farsî kökenli ya da

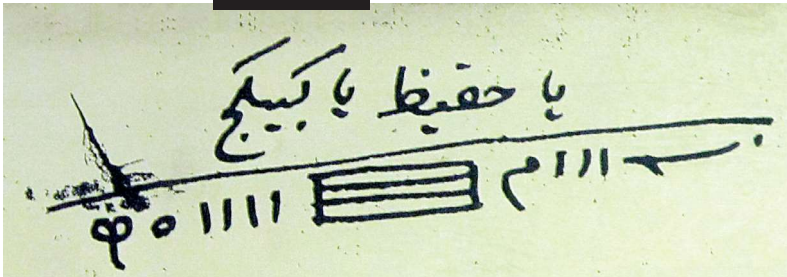

Eski el yazmasında
yer alan “Yâ Kebikeç”
sözcüğü

“Kebikeç kelimesi her ne kadar yazma eserleri korumada hükmünü icra edemese de kültür hayatımızın en mühim unsurlarından olarak yaşamaya devam ediyor.”

“Yâ Kebikeç”

Sanskritçe menşeli bir sözcük olduğunu düşünenler var. Kelimenin Sanskritçeden türediğini iddia edenlerin ortaya attığı görüşe göre “Kebikeç”, Hindistan’da hamam böceklerinin kralının adıdır. Dolayısıyla ondan medet ummak, kitapların her türlü haşerattan korunmasını güvence altına almak anlamına gelir. Kelimenin hüdhüd kuşu ile bağlantısını kuranlar da bulunuyor. Onların iddiasına göre de bu kuşun tüyleri, yazmaları koruyucu birtakım özelliklere sahiptir. Dolayısıyla bu tüylerin kitap arasına konması, yazmaların ömrünü uzatan önemli bir etkindir.

“Yâ Kebikeç”

Kitapların sonuna bazen de ilk sayfasına bu ibare “yâ kebikeç”, “yâ hâfız, yâ kebikeç” gibi formüllerle yazılırdı. Ancak görünen o ki, bu yazma işleminin çok da işe yaradığı söylenemez. Nitekim bu durumu Hilmi Yavuz bir yazısında Abdülbaki Gölpınarlı’dan yaptığı alıntı ile şu şekilde dile getirir: “Hocanın biri mollasından bir kitap ister. Molla kitabı eline alınca görür ki, lime lime, güve delik deşik etmiş. ‘Hoca’ der, ‘kitabı güve yemiştir!’ Hoca bağırır, “yâ kebikeç” yazmadın mı?’ Molla cevap verir: ‘Yazdım, yazdım ama önce Kebikeç’i yemiş, sonra da kitabı yemiş.’” Gerçekten bugüne gelen pek çok yazmada bu durumu somut olarak gözlemlemek mümkündür. Hâsılı, “kebikeç” kelimesi her ne kadar yazma eserleri korumada hükmünü icra edemese de kültür hayatımızın en mühim unsurlarından olarak yaşamaya devam ediyor.

Kaynakça

Tuba Çavdar; “Kebikeç”, Yavuz Ağıt Armağanı, İstanbul 2010, s. 204-205.

Adam Gacek; “Arapça Elyazmalarında Kebikeç”, Kebikeç, sayı: 5, 1997, s. 5-8.

Aziz Gökçe; “Kebikeç’in aslı-Faslı: Kebikeç Adı Üzerine Bir Araştırma”, Kebikeç, sayı: 3, 1996, s. 5-7.

Muzaffer Gökman; Evimizin Kütüphanesi, İstanbul 1966.

Orhan Şaik Gökyay; “Kebikeç Duası”, Türk Dili, sayı: 280, Ocak 1975, s. 9-16.

Hüseyin Hatemi; “Yâ Kebikeç”, Kebikeç, sayı: 4, 1996, s. 5.

Ergin Deniz Özsoy; “Kebikeç ve Kitap Yurdu Melûnu” Kebikeç, sayı: 6, 1988, s. 5-7.

Cavit Orhan Tütengil; “Yâ Kebikeç”, Kebikeç, sayı: 2, 1995, s. 5-6.

Hilmi Yavuz; “Yâ Kebikeç”, Kebikeç, sayı: 1, 1995, s. 5-7.

KEMERBURGAZ'DA YENİ BİR YAŞAM, DOĞRU YATIRIM FIRSATI

SINIRLI
SAYIDA
DAİRELER İÇİN
BÜYÜK
FIRSAT!

Bloque 17, tümü açık ufka bakan farklı tipte 38 konforlu daire ve 4 şık mağaza seçeneği ile size İstanbul'un en değerli yerleşim noktalarından Kemerburgaz'da, şehrin karmaşasından uzak ancak şehir hayatının bütün olanak ve kolaylıklarını içinde barındıran bir yaşam sunuyor.

Maslak: 14 dk.

Yeni İstanbul Havalimanı: 11 dk.

Taksim: 18 dk.

Kemerburgaz metro istasyonunun yanı başında

YÜKSEK TAVANLAR, GENİŞ HACİMLER

ŞUBAT 2020'DE TESLİM

 bloque 17

212 325 67 83 | bloque.com.tr

"Blokue" bir Dayan Yatırım ve İnşaat A.Ş. markasıdır.

Kökler ve kanatlar

Çok kıymetli Büyükkanneler, Büyükbabalar, Bu “Mektup” size ve de sizin çocuklarınıza...

Bir babalar günüydü. Tanımadığım iki ailenin konuşmasına kulak misafiri olmuşum. Birbirlerine çocukları büyüdüklerinde, ne olmalarını istediklerini anlatıyorlardı: finans analisti, ekolog, ergonomi mühendisi, genetik mühendisi, web tasarımcısı... Ben de kendime sordum; her anne gibi benim de kızlarım için hayallerim çok, niyetimiz onların hayallerine ulaşmaları için bildiğimizin en iyisini sunabilmek... Bir daha düşündüm, ne olmalarını isterdim diye...

Ben bu diyalogdan etkilendim ve yakın çevremde birkaç kişiye sordum; çocuğunun büyüyünce ne olmasını istersin diye... Kalbimdeki cevabım başkaydı. Bana kalırsa bu sorunun ‘doğru’ veya ‘yanlış’ cevabı yok. Herkesin, kendine ve o an içinde olduğu zihinsel-duygusal-fiziksel koşullara göre verdiği yanıtı farklılaştığını fark ettim. Kendime bir daha sordum: “Layza iki kızın var; büyüdüklerinde, Ari ile (babaları), onların ne olmalarını isterdiniz...” Kalbim konuştu: “Her daim ve büyüdüklerin-

de, önce *mutlu yetişkinler* olsunlar” dedim, sonra “sevgi dolu, hoşgörülü, cesur, özgüvenli, huzurlu...” sonra “*mutlu kadınlar* olsunlar, aşk ve sevgi dolu, hoşgörülü, neşeli, cesaretli, özgüvenli...” sonra “*mutlu anne* olsunlar sevgi dolu, kendilerini ve çocuklarını tanıyan-anlayan-doğru yorumlayan, ışık yayan...” sonra “*mutlu büyükanne* olsunlar, sevgi yaysınlar, öğretici olsunlar, ılık ılık gülsünler, çevreleri hep kalabalık olsun, kahkahaları bol olsun ve huzur olsun...”

Mutlu anne, mutlu baba olmak... Bir anne-baba, anne-baba olmayı kimden öğrenir? Önce kendi anne-babasından; kendisine uygulanmasından hoşnut olduğunu alır, hoşnut olmadığını almaz; bazen ne kadar uğraşsa da ‘kendi çocuğuma yapmayacağım’ dediği konuyu aynen kendi çocu-

ğunda da uyguladığımı fark eder. O zaman anne-baba olmak ne kadar özel, ne kadar zihni ve kalbi doluran bir sıfat! Ve zaman karşısında ise, anlamını, yaş kaç olursa olsun yitirmeyen, varlığıyla veya bir zamanlar var olmuşluğuyla yıldız gibi hep parlaklığını hissettiren, güven veren yaşamın tadıdır anne ve baba olmak. Her çocuk kendi anne-babasının yükünü üzerinde taşır. O anne-baba, yaşamı boyunca edindiği tecrübeler yoluyla VE farkındalığını kazandıkça VE kendi 'iç-ben'ini geliştirerek VE eskiden gelen hesapları kendi çocuğuna aktarmayarak, bazen bir temizlik yapmayı başarır. O çocukların da ileride huzurlu ve sağlıklı ebeveynler olabilmeleri için bu temizliğe ihtiyaç vardır. O zaman, çocuklarımızın yükünü azaltarak onları ileri taşıyabilirsek, o kadar sağlıklı bireylerin yetişmesine zemin oluşturmak mümkün olacak.

Torunlar ve büyükanne- büyükbabalar

Nietzsche'nin dediği gibi 'yaşamın tadı onun kıvrımlarında saklıdır'; torunlar, büyükanne-büyükbabalarından aldığı 'akıllı' sevgi, hoşgörü ve şefkat ile beslenerek büyüdüklerinde yaşamın tadını onların tecrübeleriyle çıkarırlar, yaşama farklı açılardan bakmayı öğrenerek vizyonlarını zenginleştirirler. Torun ile geçirilen vakit, hiç şüphesiz büyükanne-büyükbaba için de dengeyi ayarlayabilmek adına, keyifli ancak dikkat edilmesi gereken birçok unsuru da beraberinde getirdiği için uyumlanmayı zorlaştıran bir durumdur. Bu anları bütün aile fertleri için mutluluk veren tecrübeler haline getirmek, uzlaşma içerisinde olmaktan geçmektedir. Yapılacak bazı düzenlemeler ve uygulanacak davranış yöntemlerinin belirlenmesi çocuğun faydasına olacaktır. Büyükanne-büyükbaba ile anne-babanın ortak paydası-çocuğun gelişimine ise olumlu katkı sağlanacaktır. Nasıl mı? Kimse kolay demedi, ben de demiyorum. Hele ki, büyükanne ve gelin arasında saygı, empati ve hoşgörü kavramları oluşmamışsa daha da zor. Burada baba ile kendi annesi arasındaki diyalogun şekli de önem teşkil eder.

KUŞAKLARARASI DİSİPLİN YÖNTEMLERİ

Anne ve baba olmak ne kadar özel bir yaşam süreci ise, onların anne-babaları için de özeldir... Sağlıklı anne-baba-çocuk ilişkisinin temelleri tek başına olmuyor. Günümüzde çalışan annelerin sayısında ve çalışma saatlerinin uzamasında ciddi bir artış var. Çocuklar ya çok küçük yaşlarda, uzun saatler okulöncesi kurumlarda ya da bakıcılarla uzun saatlerini geçirmek durumunda kalmaktalar. İşte böyle bir ortamda (ve aslında her türlü şartta ve ortamda), **büyükanne ve büyükbabanın çocuğun gelişiminde önemli bir rol oynadığı** görülmektedir. Bu durum beraberinde bazı sorunları da getirebilmekte.

Kuşak farkından kaynaklı *fikir ayrılıklarından* doğan sorunlar olduğu gibi, çocuğa uygulanan *disiplin yöntemlerinin sabote edilmesi* de farklı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuşak farkından kaynaklı sorunda, büyükanne-büyükbabaların yaklaşımlarının; anne-babanın benimsediği yöntemlerle uyumadığı görülebilmektedir. Disiplin yöntemlerinin sabote edildiği durumlar ise en sık karşılaştığımız ve çözümsüz kaldığımız konulardan biridir. Bunun çözümünün büyükanne-büyükbabalar ile kendi çocukları arasında zamanında inşa ettikleri diyalog kurabilme becerisinden geçtiğine inanıyorum.

Eğer anne-baba kendisinin ne kadar zor durumda kaldığını, 'an'ı kurtarmak için yapılanların, uzun vadede ne kadar sıkıntı yaratabileceğini, her evin ayrı bir yapılanması olduğunu kendi anne-babasıyla paylaşabilir ise ve büyükanne-büyükbaba da alınganlık değil anlayış ile karşılarsa takımın güçlü ve en güven veren oyuncularını arasında yerini alır.

Yazımın başında mektuptan söz ettim. Büyük anne-babalar için hem zarfımı, hem de posta kutumu açıp mektubu yazmaya başlıyorum:

Sevgili Büyükanne-Büyükbabalar!

Dilerim ki, torunlarımın her türlü yaşam olayının en yakın şahitlerinden, sırdaşlarından, muzur ve güvenilir arkadaşlarından olabilirim. Bu kimlik için, mutlu torunun mutlu büyük anne-babası olmayı deneyimlenmesi için pratikte denenmiş bazı önerilerle ışık tutmak isterim.

Siz çok kıymetlisiniz! İhtiyaç hissedilensiniz, genç anne ve babanın hala sizin kapsayıcılığınıza ihtiyacı var. Bunun için:

○ Çocuğun asıl sorumluluğunun anne-babada olduğunu, yani orkestra şefinin onlar olduğunu kabul ettiğinizde; çocuğun yetiştirilme sürecinde destekleyici olan olarak tarihe geçersiniz. Anne-baba ile de gerilmeden süren ilişkilerle mutlu torunun mutlu büyükanne-büyükbabası olma yolunda birlikte büyütürsünüz...

○ Çocuğun gelişiminde tutarlılık, kararlılık, netlik önemlidir, özgüveni destekleyicidir. Anne-baba tarafından konulan kurallara uyduğunuzda, evde istikrarlı bulunduğu mesajı ile mutlu torunun mutlu büyükanne-büyükbabası olma yolunda birlikte büyütürsünüz...

○ Anne-baba ile aynı görüşte olmadığımızda, bunu çocuğun önünde tartışmamak önemlidir, çünkü çocuğun gözünde anne-baba imajı bozulabilir, bu durum tabii ki, konuşulabilir ancak anne-babanın alacağı karara saygı duymak önemlidir. Unutmayın, mutlu torunun mutlu büyükanne-büyükbabası olma yolunda birlikte büyütürsünüz...

○ Torunları mutlu etmek için aşırıya kaçan hediyeler almanıza hifiç gerek yok. İleride oluşabilecek olan doyumsuzluk duygusuna zemin oluşturmayın. Varlığınız ve sevginiz onlara en büyük hediye.

○ Anne-babanın koyduğu sınırı ve disiplini zorladığınız zaman, çocuk amacına zahmetsizce ve kolayca ulaşabileceği fikrini edinir. Her kuşağın deneyimlediği zorluklar farklı, sizler iki kuşak sonrasının tanıkları olarak onları daha da güçlü, özgüvenli kılmak gerektiğini bilin. Bu en güzel takım oyunu ile başarılır.

○ Çocuğun, büyükanne-büyükbaba-

basının; anne-babaya, anne-baba olarak saygı duyduğunu hissetmesi gerekir. "Bunun gibi iki tane büyüttüm" demek veya kendi çocuklarımızla yapamadıklarınızın torununuzla telafi edilmesi mümkün değildir. Bu tip sapmalar çocuğun özgüvenini sarsan etkiler yaratır. Unutmayın, mutlu anne-babanın, mutlu çocuğunun en yakın şahitleri, mutlu büyükanne-büyükbaba olarak birlikte büyütürsünüz...

Sevgili Anne-babalar!

Size mektubumu zarftan çıkarmıyorum. E-posta ile yolluyorum:

Dilerim ki, çocuklarımızın kendi hayallerine zemin oluşturan, çocuğunuzla uyumlanan, kapsayıcılığı yüksek anne-baba olmayı deneyimlersiniz. Bunun için:

● Çocuğun eğitiminde sorumluluğun sizde olduğunu unutmayın. Büyükanne-büyükbabayla mesafeyi ayarlarken onları kırmadan gereken ortamı hazırlayın. Bunu yaparken onların ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak, anlayış ve empati ile yaklaşın.

● Çocuk her türlü ortama uyum sağlamayı öğrenir, kime nasıl davranacağını öğrenir. Eğer büyükanne-büyükbaba ile geçirilen süre uzun ve iş birlikten uzak ise; bu birlikteliğin büyükanne-büyükbabanın evinde olmasını sağlamak daha sağlıklıdır. Çocuk, büyükanne-büyükbabasının evinde koltukta zıplarken;

kendi evinde zıplanmaması gerektiğini bilir. Ancak burada anne-babanın da tutarlı olması önemlidir.

● Eğitim büyükanne-büyükbabanın işi değil; kimi kişiler anne-baba olduklarından çok daha iyi büyükanne-büyükbaba olmuşlardır.

Hesaplaşmanız var ise çocuk üzerinden yapmayın.

● Çocuğunuzun onlara emanet ettiğinizde, her şeyi kontrol etmeniz mümkün değil.

Kıymetli büyükanne-büyükbabalar,
Hodding Carter'in dediği gibi "Çocuklarımızı vermeyi umabileceğimiz iki kalıcı miras vardır: *Biri kökleridir, öbürü de kanatları...*"

Kahramanım annecim ve canım babam Atıcım, siz benim yaşamıma kattıklarınızla, canım annecim sen kızlarımın da yaşamlarına kattıklarınızla hem köklerim hem kanatlarımsınız.

*Uzman Psikolog - Oyun ve EMDR Terapisti

EPHESUS

*Tim dost ve
müsterilerimizin
Roş Aşana
Bayramı'nu
en içten
dileklerimizle
kutlarız...*

The Perfect Holiday

CELLA®
Boutique Hotel & Spa

P +90 232 892 68 85 / F +90 232 892 68 88
www.cellahotel.com e-mail: info@cellahotel.com

Atatürk Mah. 1079 Sokak No:21 Selçuk / İZMİR / TURKEY

Transandantalizm, Thoreau ve Ege'de Fasulye Yetiştirme

Hepimizin ara sıra İstanbul'da yaşadığı şöyle günler vardır: İşimizde sıkılmış ve yorulmuşuzdur, saatlerce trafikte mahsur kalmışızdır, sokakta insanlar üstümüze üstümüze yürüyordur. Ve çoğumuzun aklından şu cümle geçer, “Bıktım artık bu şehirden, işi-gücü bırakıp, bir köye taşınıp, basit bir hayat yaşamak istiyorum!” Peki, bu cümlelerin bıkkınlıkla gelen bir haykırış olmasının yanı sıra, 19. yüzyılda Amerika'da başlayan Transandantalizm adlı spiritüel bir akımın çıkış noktası olduğunu biliyor muydunuz?

Transandantalizm

Transandantalizm (Türkçede “deneyüstüculük” olarak da geçer) 1830'lu yıllarda materyalizme ve rasyonalizme tepki olarak doğdu. Romantizm ve Hinduizm'den etkilenen bu akım, insanlığın özünde saf ve iyi olduğunu savunuyor. *Transandantalizm akımı*, insanların çevreleri tarafından yozlaştırıldığını ve yalnızca kendi içlerine ve do-

ğaya yönelerek özlerindeki iyiliğe dönebileceklerini öğretiyor. Yani, bu akım için hayattaki en önemli unsurlar spiritüellik, bağımsızlık ve kendine yeterlilik.

Henry David Thoreau

Bu akımın en önemli isimlerinden biri Harvard Üniversitesi mezunu bir yazar, şair ve filozof olan Henry David Thoreau. Thoreau, 1845 yılında

Harvard'daki sahtelikten ve züppelikten bıkararak Walden Gölü'nün yakınındaki bir ormanda kendi kulübesini inşa edip yaşamaya başlıyor. Bu kulübede yaşadığı iki senesini bir deney olarak görüp, deneyimlerini 1854 yılında *Walden* isimli bir kitapta anlatıyor. Yalnızlığın psikolojisinden tutun, kulübesinin yanına ektiği fasulyelerin ekonomik getirisine kadar pek çok konu hakkında yazan Thoreau'nun düşünceleri 150 sene sonra bile güncelliğini koruyor.

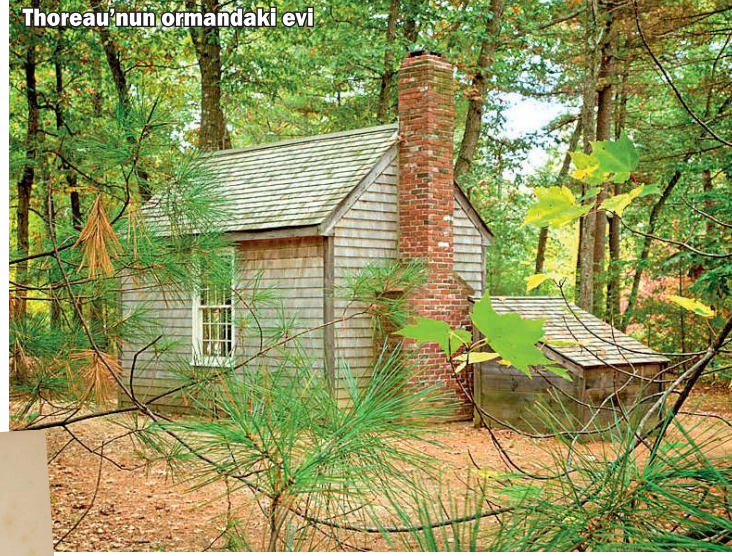
Kendimize yetecek her şey doğada zaten var

Bill McKibben, *Walden* kitabının ön sözünde Thoreau'yu "environmental prophet" yani çevresel kâhin olarak tanımlıyor. Bizim günümüzde "organik" olarak tanımladığımız yaşam tarzını Thoreau 1854 yılında yaşamış ve anlatmış. Belki "paleo diyeti" modasının farkında değil ama kendi ekip biçtiği sebze, kendi tuttuğu balığı yemenin ne kadar önemli olduğundan bahsediyor. Kendimize yetecek her şeyin doğada zaten var olduğunu, doğada bulduğumuzdan fazlasını istemenin ağırlıklı olduğunu savunuyor. Günlük hayatımızda sıkça bahsettiğimiz küresel ısınma, iklim değişikliği, karbon ayak izi gibi kavramların henüz ortaya çıkmamış olmasına rağmen, Thoreau kendisinden 150 sene sonra gelecek tehlikenin de oldukça farkında. Örneğin, 19. yüzyıldaki Sanayi Devrimi'ne, kendi şehrindeki ormanların fabrikalar inşa etmek için katledilmesine, yani insanların çevreyi kendi çıkarları için mahvetmelerine iğrenerek bakıyor. İklim değişikliğinin varoluşsal bir kaygı olduğu günümüzde Thoreau, gerçekten de bir çevresel kâhin olarak okunabilir.

Para konusu da çok önemli

Thoreau'nun çevre kadar önemsemediği başka bir konu da para. İnsanın ağırlıklılığına, hürsına ve doyumsuzluğuna oldukça tepkili. Göl kenarında bir kulübede yaşamasının başka bir nedeni de en basit şekilde hangi temel ihtiyaçlarını gidererek yaşayabileceğini görmek.

Thoreau'nun ormandaki evi

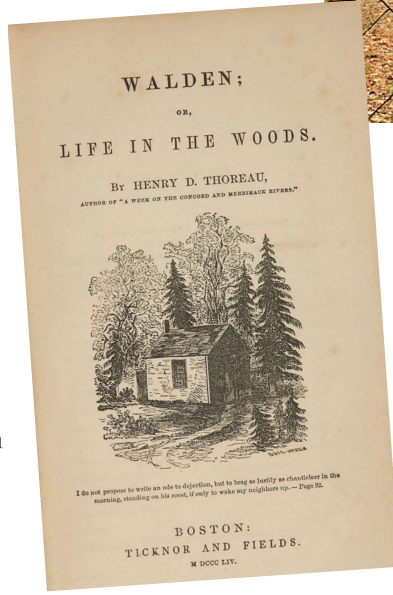

Thoreau için spiritüelliğinin temelinde doğayla iç içe olmak, doğayı örnek almak yatıyor. Bence düşüncesini en iyi özetleyen cümlesi "Her şeyden önce doğa kadar sade ve iyi olalım."

Thoreau'ya göre iki şekilde yaşayabiliriz: ya gelirimizi arttırmaya çalışabiliriz ya da giderlerimizi azaltmaya. Thoreau, göl kenarındaki iki senesinde giderlerini öğrendiğince azaltmaya çalışıyor. Önce giderlerinin en küçük ayrıntısına kadar bir listesini çıkartıyor, sonra hangi harcamalarının gerçekten gerekli olduğunu sorguluyor. Harcamalarının kuruşuna kadar listesini çıkarması bizim tarafımızdan cimrilik ya da absürtlük olarak görülebilir. Şahsen ben, "Fasulye tohumlarını aldıktan sonra cebimde 12 buçuk sent kaldı" cümlesini okuduğumda "Nasıl yani, buçuk mu?" tepkisini vermiştim. Ama bu hesap, Thoreau için doğaya ve özümüze dönmek önemli bir adımı.

Çalıştığımız koşullar

Thoreau'nun tepkili olduğu başka bir konu da çalıştığımız koşullar. Örneğin para kazanmak için işe gittiğimizi ve işimizden kazandığımız paranın ciddi bir miktarını işe giderken kullandığımız arabanın benzinine, vergisine ve kredi taksitine harcadığımızı öğrense katıla katıla gülerdi herhalde. Thoreau için önemli olan istediğimiz saatte uyanabilmenin, zamanımızı nasıl geçireceği-

Henry David Thoreau

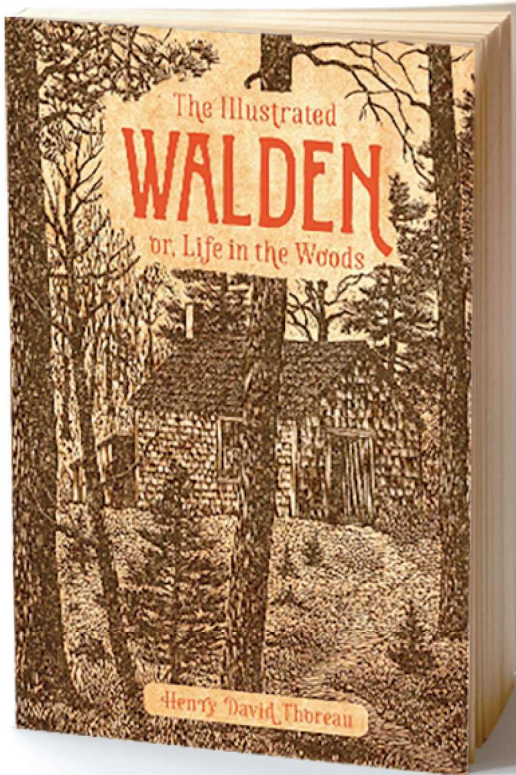
“Evimin kapısında gün doğumundan öğle vaktine kadar oturdum, hayallere dalarak, çamlar ve sumakların arasında, bozulmamış yalnızlık ve durgunluk ile, etrafımda kuşlar öterken. Bu vakit benim hayatımdan bir kayıp değil, her zamanki kazancımdan çok daha fazlasıydı.”

mizi belirlemenin ve para kaygısı çekmeden yaşayabilmenin özgürlüğü. Ve bu özgürlüğe ulaşabilmemiz için tek yapmamız gereken harcamalarımıza bakıp, “Bunlardan hangisi olmasaydı yaşayamazdım,” diye düşünmek.

Doğaya olan aşk...

Thoreau'nun belki en büyük özelliği doğaya olan aşkı. *Walden* kitabında gölde yüzerek, kulübesinin önünde güneşlenerek ve doğa yürüyüşlerine çıkarak geçirdiği günlerini uzun uzun anlatıyor. Walden Gölü çevresinde gördüğü bitkilerden, böceklerden ve kuşlardan tutkuyla bahsediyor. Thoreau için spiritüelliğinin temelinde doğayla iç içe olmak, doğayı örnek almak yatıyor. Bence düşüncesini en iyi özetleyen cümlesi “Her şeyden önce doğa kadar sade ve iyi olalım.”

Kitabın son bölümünde “Hayatı basitleştirdikçe evren daha az karışık gözükecek, yalnızlık yalnızlıktan, yokluk yokluktan ve zayıflık zayıflıktan çıkacak,” diyor. Mutlak gerçeğin sadece doğada yaşayıp çalışarak deneyimlenebileceğini düşünüyor. Doğaya yaklaştıkça kendi özümüze ve evrene de yaklaşacağımızı söylüyor. *Walden* kitabındaki bazı satırlar

adeta Budizm ya da Hinduizm kutsal kitaplarından çıkmışçasına şiirsel: “Eğer gündüz ve geceyi neşe ile karşılıyorsan, hayat çiçekler ve tatlı kokulu bitkiler gibi kokuyorsa, daha uyumlu, yıldızlarla dolu ve sonsuzsa, başarın budur.”

Budizm, Hinduizm ve Zerdüştlük

Thoreau, kitabında Budizm'den, Hinduizm'den ve Zerdüştlük'ten sıklıkla bahsediyor ve alıntılar yapıyor. Bence çevresel konular hakkındaki düşünceleri kadar Doğu dinlerine ilgisi de Thoreau'nun kendi vaktinin neredeyse iki yüzyıl ilerisinde olduğunun bir kanıtı.

Günümüzdeki yüzlerce “mindfulness”, meditasyon ve yoga workshoplarına kıyasla Thoreau'nun öğretisi çok daha basit ve sade: Bir ağacın gölgesine uzan ve kuşların sesini dinle!

Thoreau'nun felsefesi

Thoreau ve *Walden* kitabının yeri benim için çok özel. Spiritüellik, doğa, çevresel sorunlar, tüketim toplumu, para, iş ve daha bir sürü konu hakkındaki düşüncelerimin temeli bu kitapta yatıyor. Boston'da yaşarken yürümeye, dinlenmeye, düşünmeye gittiğim Walden Gölü, hayatımda en büyük etki bırakan yerlerden biri. Yazımı, Thoreau'nun bence en güzel cümlelerini çevirerek bitirmek istiyorum. “Evimin kapısında gün doğumundan öğle vaktine kadar oturdum, hayallere dalarak, çamlar ve sumakların arasında, bozulmamış yalnızlık ve durgunluk ile, etrafımda kuşlar öterken. Bu vakit benim hayatımdan bir kayıp değil, her zamanki kazancımdan çok daha fazlasıydı.” Benim için bu cümleler, Thoreau'nun felsefesini takip ederek ulaşabileceğimiz huzurun, spiritüelliğinin ve sadeliğinin mükemmel bir tasviri.

CAN SABANER

Psikolojik danışman ve araştırmacı Can Sabaner, ABD'de Brandeis Üniversitesi'nde Psikoloji ve Felsefe üzerine lisans yaptı. Ardından Boston College'da “Mental Health Counseling” üzerine yüksek lisansını tamamladı. Can Sabaner, terapi uygulamalarında Hümanist psikoloji, varoluşçuluk ve feminist teorilerini kullanıyor ve kaygı ve duygudurum bozuklukları ile çalışıyor. Bunun dışında Budizm ve Hinduizm gibi doğu dinlerine de ilgi duyuyor.

İSTANBUL'DA DÜĞÜN ANTALYA, BODRUM veya BERLİN'DE MUHTEŞEM BİR BALAYI

Yıldızların altında ya da şık bir balo salonunda rüya gibi bir düğün için
Titanic Hotels İstanbul'u tercih edin.
Masmavi Akdeniz'de...
Yemyeşil bir doğayı kucaklayan Antalya'da...
Ege'nin incisi Bodrum'da...
Geçmişe ve geleceğe ışık tutan Berlin'de...
Unutulmaz bir balayı size düğün hediyemiz olsun.

TITANIC

HOTELS

*Atık malzemelerle
bir meydan okuma*

Nirit Levav Packer

“Eskiye rağbet olaydı bir pazarına nur yağardı” diye bir tabiri hep duyardım. Bugünlerde İsrail’de, üzerine gerçekten nur yağan bir semt var: Yafo bitpazarı, nam-ı diğer Shuk Ha-Pişpişim. Kafeler, dükkânlar, sanat galerileri ve atölyeler ve polis karakolundan 5 yıldızlı deniz manzaralı bir otele dönüştürülen binası ile bir turizm çekim merkezi haline gelen bu semtte kısa bir tur atalım...

Yafo İsrail’in en eski kentlerinden biri. Kozmopolit yapısı her zaman dikkati çeken bir yer. Muhteşem manzarasının yanı sıra, sanat galerileri, gece kulüpleri, tarihi dokusu ile Yafo gezmeye doymak mümkün değil. Geçtiğimiz yıllarda değişime uğrayan Yafo bitpazarı, gezilmesi gereken yerler listesinde yer almaya başladı. Bitpazarı, eski ile yeninin adeta bir çarpışması. Antika objelerin satıldığı dükkânlar ile 2. el kıyafetler, halılar tasarımcılar dikkati çekiyor. Kaosun ortasında otantik sokaklar, en iyi İtalyan pizzalarının yapıldığı lokantaların yanı sıra İsrail’in en iyi humus ve fallafellerinin sunulduğu kafeler yöreyi daha da ilginç kılıyor. “Kültürel bir deneyim”, “kendi içinde bir eğlence” bitpazarını ifade etmek için kullanılan tabirlerden bazıları. Bitpazarında her zaman özel şeyler bulunur. Bitpazarları birer hayal pazarıdır. Yafo’da da bu kural bozulmadı...

Yafo sokaklarını gezerken bir galeri ile

karşı karşıya geliyorsunuz. Eski bir Osmanlı yapısı olan ve önceden ahır olarak kullanıldığı söylenen bu mekânda gerçek bir hazine var. Mekân Khanv Manuli ahırları olarak kullanılmış ve yaklaşık 400 metrekarelik bir alanı kapsayan eski bir yapı. Galerinin kendisi ihtişamlı. Siyah çelik mobilyalar, asma tavan, performans çeşitliliği ile yoğunlaşan buram buram sanat kokan bir yer. Önce, birçok sanatçının eserleri yer alıyor veya bir grup çalışması yapılmış diye düşünürken, sanatçı Nirit Levav Packer'in enstalasyonları ve heykelleriyle karşı karşıya geliyorsunuz. Biraz daha yaklaşıncaya bu kadar çok metal parçası, saat kayışı, bisiklet pedalları ve zincirleri ile burun buruna geliyorsunuz. Şimdi biraz düşünme ve sanatçıyı tanıma zamanı. Nirit Levav Packer'in hayata bakış felsefesiyle tüm bu eserler anlam kazanacak ve sizin de hayata bakış açınız değişecek...

1963 doğumlu evli ve 4 çocuk annesi olan Nirit'in en büyük destekçisi elbette eşi; ilham kaynağı ise anne ve babası. Nirit tatillerinin çoğunu, babası Tzvi Levav'a ait olan sahne dekorasyon atölyesinde geçirdi. Burada çeşitli malzemelerin kullanım alanlarını, nasıl kaynak yapıldığını öğrendi. En önemlisi denemek ve denemek için tereddüt etmemek tecrübesini edindi. Çok çeşitli malzeme ve sanat dalları ile yakından etkileşim halinde olmak Nirit'in yaşamını yönlendirdi. Babasının atölyesinde geri dönüşümün önemini anladı. Ve çocukluğundan beri durmadan biriktiren önceleri kendince 'önemsiz' olarak adlandırdığı bir atık koleksiyonunun sahibi oldu.

Bisiklet zincirlerinin inceliği ve esnekliği, çok yönde hareketli oluşu Nirit'i heyecanlandırdı. "Unchained" köpek serisi böyle ortaya çıktı.

Nirit Levav Packer

“Sanat sınır ötesi bir dildir. Bir tasarıma baktığımızda yaratıcısının uyruğu cinsiyeti derisinin renginin ne olduğu hakkında bilgi edinmemiz mümkün değildir. Sadece ne sergiledi diye bakar, ruhumuzun neresine dokunduğunu özümser ve evrensel bir dil oluştururuz”

Nirit Levav Packer eğitimini aldığı New York'taki Parsons Tasarım Okulu'nda yaptığı moda çalışmaları ile sanat hayatına atıldı. Moda tasarım kariyerini geliştirdikten sonra gelinliklere odaklandı. 2000 yılında farklı deneyimler kazanmak istedi. Kuyumculuk, seramik ve demir heykel üzerine bilgisini genişletti.

Bu konudaki çalışmaları başarılı olsa da metaller, dişliler, demiryolu bağlantıları, anahtarlar, ampuller, bebekler, cam parçaları gibi atık malzemelerle ayçiçeği tohumu, pirinç, deniz kumu, çakıl, deniz kabukları gibi doğal

malzemelerin çekiciliğine kapıldı. 2010 yılında bisiklet zincirleri ile, bir bisiklet tamircisini ziyareti sırasında tanıştı ve gene 'tesadüfen' köpeklerle odaklanmayı tercih etti. Materyalin inceliği ve esnekliği, çok yönde hareketli oluşu Nirit'i heyecanlandırdı. "Unchained" köpek serisi böyle ortaya çıktı. İlk olarak hurdadan 'sert ve korkutucu' olan bir Rottweiler'ı oluşturdu. Daha sonra uzun tüylü saçları olan bir Afgan Hound'u yarattı. Amacı köpeklerin yumuşaklığını, hareketliliğini, hassasiyetini ve her birinin kendine özgü ifadelerini yansıtmaktı. Her bir köpeğin yapımı tamamlandığında bir sonrakini hayal etmeye başladığını söyleyen Nirit, bu seriyi tamamlayınca ağaç dalları, saatler, bantlar, bisiklet parçaları, ampuller, anahtarlar, çakıl ve inşaat demiri gibi farklı malzemelerden yapılmış elbiseler dizisini yaratmaya başladı. 2015 yılında hepsi farklı otomobillerden, motosikletlerden ve bisikletlerden, elbise askılarından, yaylardan ve daha pek çok parçadan oluşan bir dizi hamile kadın üzerinde çalışmaya başladı. Soğuk bir malzeme nasıl bu kadar etkileyici olabilir diye düşündürken aslında kadın erkek eşitsizliğini de ortaya koyduğunu söyledi. "İçeriden" adını verdiği koleksiyonunda kadının doğurganlığını ve 21. yüzyılda anneliğin karmaşıklığını da vurguladı.

Nirit Levav Packer verdiği bir röportajında "Tüm insanların kendilerine has yetenekleri vardır. Odaklanırsak ve içsel benliklerimize dönersek kendimizle barış içinde yaşar, çevremizi de bu yönde etkileyebiliriz" dedi. "Sanat sınır ötesi bir dildir. Bir tasarıma baktığımızda yaratıcısının uyruğu cinsiyeti derisinin renginin ne olduğu hakkında bilgi edinmemiz mümkün değildir. Sadece ne sergiledi diye bakar, ruhumuzun neresine dokunduğunu özümser ve evrensel bir dil oluştururuz" diye devam etti.

Nirit Levav Packer gelinlik tasarımından, giyilemeyecek tasarımlarına geçişi bir *meydan okuma* olarak değerlendiriyor. Limitleri zorladığını fark etse de "Bunları yapabileceğimi fark ettim" diyerek izleyiciyi de zorluyor.

Yalier Balık Restaurant

Yeniköy – Sarıyer

www.yalier.com.tr
0212 262 12 88

Adres 1: Yeşilköy Mh. Çamözü Sk. No:17 Yeşilköy - 34153 Bakırköy / İstanbul
Adres 2: Yeniköy Mh. Köybaşı Cd. No: 145 Sarıyer / İstanbul

**Nobel
ödüllü
yazar**

Toni Morrison hayatını kaybetti

Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan (1993) ilk siyahi kadın Toni Morrison, 5 Ağustos akşamı, 88 yaşında hayatını kaybetti.

Afro-Amerikalı işçi sınıfı dört çocuklu bir ailenin ikincisi olarak Ohio'ya bağlı Lorain'de dünyaya gelen Morrison'un edebiyata düşkünlüğü çocuk yaşlarından başladı. Küçüklükten kitap okumaya meraklı olan Morrison'un en sevdiği yazarlar Jane Austen ve Leo Tolstoy'du. Gençliğinde, siyah entelektüel çevreye katılabilmek amacıyla, çoğunlukla Afro-Amerikalıların kabul edildiği Howard Üniversitesi'ne gitti, İngilizce bölümünden mezun olduktan sonra masturını Cornell Üniversitesi'nde yaptı. Daha sonra üniversitede İngilizce öğretmenliği yapan Toni Morrison, Jamaikalı bir mimar olan Harold Morrison ile evlendi. Altı sene sonra boşandıklarında ikinci çocuklarına hamileydi.

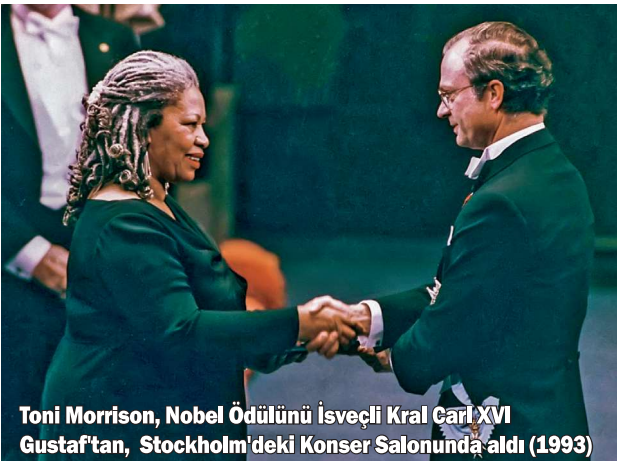
Random House'da editörlük

Boşandıktan sonra, Random House'ta editörlük yaparak yaşamına devam etti ve Random House'un hikâye/öykü alanında ilk kıdemli siyah kadın editörü oldu. Yazar, 'siyah edebiyatı'nın ana akım medyada görünür hale gelmesinde önemli rol oynadı.

İlk romanı olan "En Mavi Göz"de, mavi gözlere sahip olmak isteyen küçük siyahi bir kızın hikâyesini anlatıyordu. Morrison'un ikinci romanı "Sula", 1975'te National Book Award adaylığına seçildi. Üçüncü romanı "Solomon'un Şarkısı" ile, ulusal anlamda ün ve beğeni kazandı ve pek çok ödül aldı.

Nobel Ödülü'ne layık görüldü

Morrison 1987'de en çok ödül alan romanı "Sevgili" (Beloved) yayımladı. Romanında, köleleştirilen Afro-Amerikalı bir kadın olan Margaret Garner'in gerçek hikâyesinden esinlenmişti. 1988'de Pulitzer gibi pek çok önemli ödüle layık görülen Toni Morrison, 1993'te Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanarak, bu ödülün verildiği ilk siyahi kadın oldu.

Toni Morrison, Nobel Ödülünü İsveçli Kral Carl XVI Gustaf'tan, Stockholm'deki Konser Salonunda aldı (1993)

Roş Aşana
Bayramınızı
kutlar,
esenlikler dileriz

Bayram
hediyeliklerinizi
Gözlem'den
seçin, adınıza
biz yollayalım...

T: 0212 231 92 82
0212 240 41 44

www.gozlemkitap.com
kitabevi@salem.com.tr

İSTANBUL ROOFTOP FESTIVAL

Bir sonbahar klasiğine dönmüş İstanbul Rooftop Festival, 4. kez İstanbul'un 12 eşsiz terasında gerçekleşecek. Geniş bir müzik yelpazesi ve birbirinden farklı aktivitelerle yazı veda edecek olan festival şehrin içinde gerçekleşen en kapsamlı festival olarak tanımlanıyor.

7 Eylül Cumartesi 14.00 / Çeşitli Mekânlarda

RED BULL MUSIC FESTİVAL İSTANBUL

'Müzik, İstanbul'u Ele Geçiriyor' motosu ile yola çıkan festival, onlarca sanatçıyı şehrin en özel noktalarında ağırlamaya ve kentin kültür-sanat hayatını harekete geçirmeye hazırlanıyor. Farklı konsept geceleri, dikkat çekici performanslar, sergiler, interaktif deneyimler, şovlar, dünyaca ünlü sanatçılar ve yerli sahnenin yıldız müzisyenleri...

1 - 15 Ekim / Çeşitli Mekânlarda

MİLYON BEACH FEST İSTANBUL

Yıl boyunca Türkiye'nin dört bir yanında gerçekleştirdiği birçok büyük festivalde yüz binlerce genci rock ve alternatif müziğin yıldızlarıyla buluşturan Milyon Yapım, müzik ve eğlence tutkunlarına gerçek bir festival deneyimi sunacak.

13 - 15 Eylül / Milyon Beach, Kilyos

Hayatımızda, bir sanatçının paletinde olduğu gibi, sanat ve yaşamın anlamını sağlayan tek bir renk vardır. Bu da sevginin rengidir. Marc Chagall

16. İSTANBUL BİENALİ "YEDİNCİ KİTA"

Her iki senede bir gerçekleşen Bienal, bu yıl Pera Müzesi, Tersane İstanbul ve Büyükdada'nın yanı sıra farklı mekânlarda da ziyaret edilebilecek. Fransız yazar ve akademisyen Nicolas Bourriaud küratörlüğünde gerçekleşecek olan Bienal, bilim insanlarının okyanuslardaki atık yığına verdikleri isimle aynı başlıklı: Yedinci Kita.

14 Eylül - 10 Kasım / Çeşitli Mekânlarda

CLEON PETERSON "GÜNEŞİN İÇİNE BAK"

Pilevneli Art Gallery, Cleon Peterson'ın şiddet unsurlarını tablolarına yansıttığı distopik dünyasını, İstanbullu sanat severlerle buluşturmaya hazırlanıyor. Peterson'ın mağduriyet ve zorbalığı buluşturduğu tablolarını incelerken aynı tarihlerde başlayan Erdoğan Zümrütoğlu'nun "Tuz Zamanı" ve Tobias Rehberger'in "Bazen Hiç Olmadığından Daha İyi Olur" adlı sergilerini de ajandınıza ekleyebilirsiniz.

10 Eylül - 27 Ekim Pilevneli, Mecidiyeköy

İZ ÖZTAT "SUSPENDE"

Iz Öztat, bu solo sergisinde günlük yaşamda deneyimlenen güç dinamiklerini sorguluyor. Ajansları sosyal bağlamda ele alan sanatçı, baskıcı atmosferle başa çıkmanın imkânsızlığını, kullandığı belli tekniklerle izleyicisine hissettirmeyi amaçlıyor. "Suspended" isimli video ile başlayacak olan sergi, kamusal alanda ifade özgürlüğünün askıya alınmasına değinenerek, "ajanssız bir beden" olmayı araştırıyor.

6 Eylül - 2 Kasım Pi Artworks, Beyoğlu

FLORALFEST 19

İstanbul'un ilk ve tek çiçek festivali Floralfest mis kokusuyla çiçek tutkunlarını büyüleyecek. Festivalin ana konsepti, dünyada son dönem çok popüler olan 'etnik tasarımlar'. Festivalde çiçekli fikirler, söyleşiler, çiçek satış noktaları, yeni trend bahçe ve tasarım fikirleri, atölyeler, şehri süsleyen çiçekli eserler, tadı damağınızda kalacak çiçekli tatlar ve daha fazlasıyla çiçek gibi iki gün...

7 - 8 Eylül Cumartesi / Tomtom, Beyoğlu

NİLS FRAHM

Melodi ustası, hayallerin mimarı Alman besteci Nils Frahm, dâhiyane kompozisyonları ve sahne performansı ile 21. yüzyılın en başarılı bestecilerinden biri olarak anılıyor. Müziğindeki özgünlük, küçük yaştan itibaren inşa ettiği yeni ve eski gelenegi bir arada tutarak yüceltmeye yönelik zengin melodilerinden beslenen bir tarz ile yaratmaya yönelik.

19 Eylül Perşembe
20.30
Zorlu PSM, Beşiktaş

LAURA MISCH

Beat'lerini saksafonuyla ahenklendiren, synthesizer'ı ve melekleri kışkırtan sesiyle elektronikanın caza kucak açan deneysel yüzünde harikalar yaratan Londralı sanatçı ve prodüktör Türkiye'de ilk kez Salon İKSV'de.

3 Ekim Perşembe 21.30
Salon İKSV, Şişhane

YE EUN CHOI & DMITRY SHISHKIN

Dünyaca ünlü virtüöz Ye-Eun Choi ve 1,5 yaşında ilk eserini çalmış, 3 yaşında ilk konserini vermiş olan Dmitry Shishkin ilk kez Turkcell Platinum İstanbul Night Flight projesinde bir araya gelerek 'signature' olmaya aday bir konser verecekler.

28 Eylül Cumartesi 20.30
Aya İrini Müzesi, Sultanahmet

KIZLAR VE OĞLANLAR

"Kızlar ve Oğlanlar" özlemek üzerine bir oyun. Güzelliğin, aşkın, çocuğun, evin, paranın ve en önemlisi başarının değerini anlatıyor. Düşünsenize, elinizi birinin sımsıkı tuttuğunu ve düşünsenize her şeyin çok güzel olduğunu. Peki en sevdiğiniz giderken de güçlü kalabilir misiniz?

30 Eylül Pazartesi 20.30
Zorlu PSM, Beşiktaş

NİHAYET MAKAMI

İşgal altındaki İstanbul'da, bir zamanların şöhretli şairesi Şehvar Hanım'ın yalnız hayatı bir ziyaretle değişir. Eski hizmetçisi Sabriye onu yoklamaya gelmiştir, üstelik yanında anılar, hikâyeler, insanlar, şiirler, şarkılar, en çok da şarkılar vardır.

23 Eylül Pazartesi 20.30
%100 Studio Zorlu, Beşiktaş

SUTRA

Sutra, Buda'nın öğretileri için kullanılan "sutta" teriminden türetilmiş; Buda'nın kuralları ve özdeyişlerini kapsayan genel bir ifade. 21 ahşap kutusundan oluşan çarpıcı sahne düzeni ve piyano, vurmali çalgılar, yaylılar için yazılmış, canlı yorumlanan müzikleriyle, Shaolin Tapınağı'ndan 19 Budist keşişi bir araya getiren bu ödüllü işbirliği, dansın gelenek ve ruhunun fiziksel disiplinle buluştuğu nefes kesici bir deneyimi seyircilerin kalbini ve düşlerini yakalayan eşsiz bir yapıta dönüştürüyor.

16 Eylül Pazartesi 20.30 / Zorlu PSM, Beşiktaş

CEMİL TOPUZLU
AÇIKHAVA KONSERLERİ

Ajda 12 Eylül
Candan 13 Eylül
Cem Adrian 14 Eylül
Tarkan 20-23 Eylül
Sıla 29 Eylül
Ayta Sözeri 1 Ekim

VADİ AÇIK HAVA
KONSERLERİ

Sibel Can 7 Eylül
Teoman 13 Eylül
Nilüfer 14 Eylül
Ferhat Göçer 20 Eylül
MFÖ 21 Eylül
Funda Arar 27 Eylül

Sonbaharda ne moda?

Modanın tekerrür ettiğine dair herhangi bir şüpheniz kaldıysa, Sonbahar / Kış 2019 sezonunun hepsini ortadan kaldıracağından emin olabilirsiniz. Yeni sezonda neler olduğunu anlatmaya başlamadan önce uafak bir hatırlatma yapalım; sahip olmak istediğiniz bütün trendlerin hâlihazırda gardırobunuzda olması yüksek ihtimal. Hazırsanız, hızlandırılmış *sezon trendleri* turumuza başlayalım.

GÜÇ TAKIMI

Süpermen'in pelerini varsa, güçlü şehirli kadınların da kesin hatlı takım elbisesi var. Geçtiğimiz sezonlarda pastel ve neon tonlarında karşımıza pantolon ve ceket ikilisi, Sonbahar / Kış 2019 sezonunda daha ağırbaşlı yanını göstererek koyu tonları yanına alıyor.

İLHAM KILLING EVE

İlk baktığımız andan itibaren 'Killing Eve' dizisinin Villanelle'ini aklımızdan çıkaramadığımız bu trend, minimalist bir bakış açısından uzaklaşıp fırır, tül ve hacim üçlüsünü bir arada kullanmaktan çekinmeyenlere hitap ediyor. Trende ulaşmak için takip etmeniz gereken adresler arasında ise Erdem, Molly Goddard ve Marc Jacobs var.

NEON PARTİ

Tekrar sezon trendi olmasına ilk başta tepki versek de gözümüz alışıkça beğenmeye başladığımız neon, ona karşı beslediğimiz hisleri karşılıksız bırakmıyor ve Sonbahar / Kış 2019 sezonunda da yanımızda belirliyor.

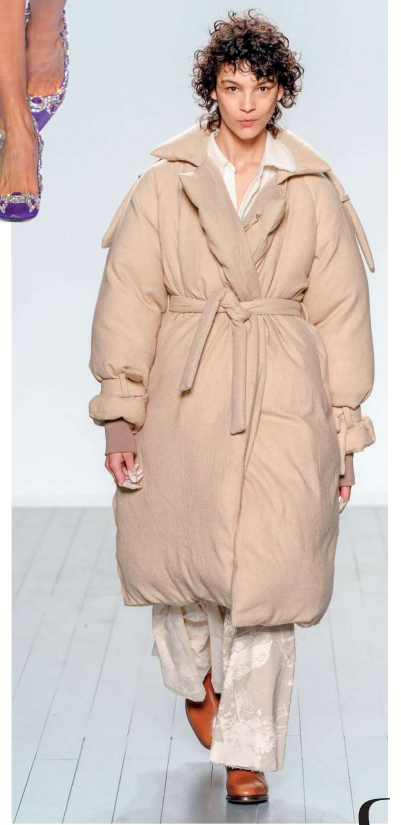
Millennial rengi

Yani mor. Giyilmesi pek de kolay olmayan bu rengi, gardırobunuzda yer alan parçalar arasına eklemenizde fayda var. Tabii millennial kuşağa ayak uydurmak istiyorsanız.

KARANLIK ÇİÇEKLER

Baharın coşkusundan sıyrılan çiçekler, Sonbahar / Kış 2019 sezonunda gotik etkiden ilham alıyorlar.

BATTANIYE GİBİ

Evrim geçiren pofuduk montlar, Sonbahar / Kış 2019 sezonunda battaniye formlarında karşımıza çıkıyorlar. Yataktan hiç çıkmadan sokağa adım atmak, kulağa hiç de fena gelmiyor.

BİLDİĞİNİZ LEOPAR

Klasik duruşundan taviz vermeyen leopar deseni, Sonbahar / Kış 2019 sezonunda risk almak istemeyen desen tutkularına kucak açıyor.

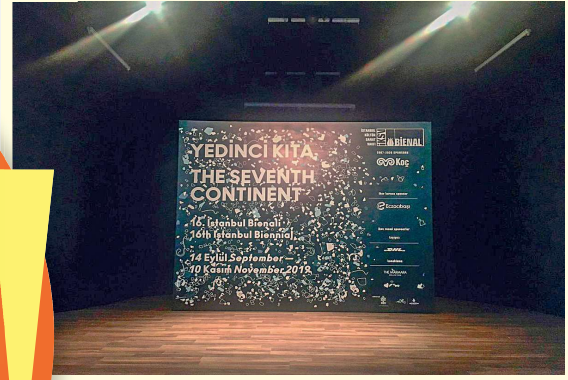
Bu MOLA, çok MODA

Ara verme anlamına gelen “mola” ile belirli bir süre etkin olan toplumsal beğeni anlamına gelen “modanın” aslında tek ortak noktaları kelimelerinin ses benzerliği değil... Bu sayfalarda; soluksuz koştuğumuz hayatımıza kısa bir “mola” verirken; en beğendiklerimizi, nam-ı diğer en “modayı” yarı başımıza alıyoruz.

Yeni gün ve yeni haftaya başlarken değil, ama yeni ay ve yeni yılda bir başka heyecanlanır mısınız? Hele bir de aylardan EYLÜL ise... Ben, özellikle Eylül’de umutlanır, yeni yıl bayramı Roş Aşana’nın coşkusu ile yeni başlangıçlara yelken açmak için heyecanlanırım. Türk Edebiyatı’nın genç ve çok okunan yazarı Hikmet Anıl Öztekin’in dediği gibi; “Her Eylül yeni bir başlangıçtır. Yeni umutlara, yeni hayallere, güzel günlere ve bir şeylerin değişeceğine dair. İyi Eylülüler...”

MODA

Atasözlerinde, şarkılarda, filmlerde çokça duyduğumuz ‘incir’, sonbaharda en çok tercih edilen, baldan tatlı meyvelerden biridir; Ege’de ona “Bardacık”, İstanbul civarında ise “Kavak inciri” denir. Bu arada, incir ağacının, güçlü kökleri ile yakınında duran bir duvarı bile çatlatabileceğini biliyor muydunuz? İncir; vitamin ve mineral deposudur ve içinde bir bardak süte eşdeğer kalsiyum barındırır. Aynı zamanda yaşlanmayı da geciktiren bu meyve antioksidan açısından çok zengindir. Ağaç dalından düşmeye yakın, içinden bal akan bir incire rastlarsanız, kabuğunu incecik soyarak

Mola

İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSU) tarafından 14 Eylül-10 Kasım tarihleri arasında düzenlenecek 16. İstanbul Bienali, insan faaliyetlerinin dünyada bıraktığı izleri araştırmak üzere yola çıkıyor. Nicolas Bourriaud’un küratörlüğünde düzenlenecek bienal, odağına insanlığın yarattığı doğal ve kültürel atıkları alarak, sanatçılar, düşünürler, antropologlar ve çevrecilerle birlikte sanatın güncel durumunu inceleyecek.

Bienal, ana başlığını, Pasifik Okyanusu’nun ortasındaki devasa atık yığınından alıyor. Popüler bilimde “Yedinci Kıta” olarak anılan bu kütle, 3,4 milyon km² genişliğinde, 7 milyon ton ağırlığındaki bir plastik yığınından oluşuyor. İnsan atıklarının okyanusun ortasında yeni bir kıtanın oluşumuna sebebiyet verdiği bu olay, 16. İstanbul Bienali için ekolojik sorunlar karşısında sanatın güncel durumunu pek çok sanatçı, düşünür, antropolog ve çevreci ile birlikte araştırmak için bir çıkış noktası oluşturuyor.

ister yoğurtla ister cevizle isterseniz de peynirle tüketerek tadını çıkarabilirsiniz. Ya da besleyici ve hafif küçük sandviçler hazırlayarak bir dilim tahıllı ekmeği kızarttıktan sonra üzerine keçi peyniri sürebilir ve dilimlenmiş inciri de ekledikten sonra fesleğen yapraklarıyla süsleyebilirsiniz.

Mola Yaza veda etmiş olabiliriz, ancak yaz boyunca özellikle parklarda popüler bir spor haline gelen, ruhumuzu ödüllendirdiğimiz, adeta düşüncelerimizi tatile çıkaran yoga'ya veda etmiyoruz, değil mi? Özellikle sonbahar mevsiminde; İstanbul'da çeşitli mekânlarda yoga aktiviteleri yer almakta. Yüz yogasının Türkiye'deki temsilcilerinden biri olan Zeynep Şensoy'un, Eylül'de Maçahel, Artvin'de gerçekleştireceği 5 günlük *Yüz Yogası* ve *Hatha Yoga Kampı* ile yoganın etkilerini sadece vücudunuzda değil, yüzünüzde de görme imkânını yakalayabileceksiniz.

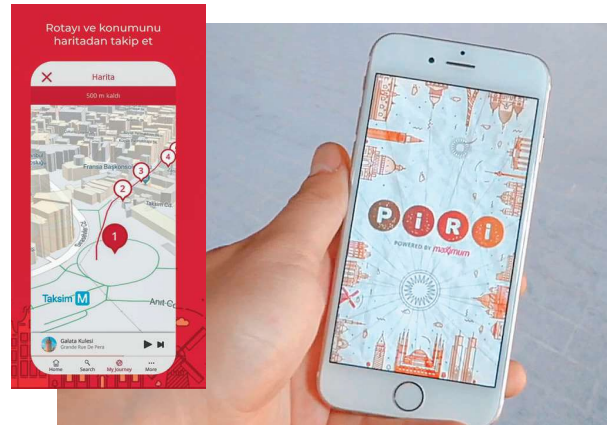
Özel koyların, doğanın tadını çıkarıp, organik yiyecekler, doğa yürüyüşleri, meditasyon ve nefes çalışmalarıyla kendinizi yenileyebilirsiniz.

MODA Bir şehri keşfederken ya da yakından tanımak için, eskiden kocaman haritalardan faydalanılırdı. Yıllar içinde her şey gibi bu alışkanlığımız da değişti, artık akıllı telefonların içinde yer alan sesli yürüyüş rehberleri var. Bunların sayesinde şehirleri daha iyi tanıyor ve gizli rehberlerin önerilerine kulak veriyoruz. Siz de bir tura katılmadan keşfi sevenlerdenseniz, Türkiye'nin ünlü rehberleri *Saffet Emre Tonguç* ve *Ali Canip Olgunlu*'nun hazırladığı içeriklerden oluşan *Piri* uygulamasını akıllı telefonunuza indirebilirsiniz. Rotalarda İstanbul'un çok özel tarihî semtleri, Anadolu'dan da Edirne, Konya, Kars gibi bazı iller yer alıyor.

Mola İstanbul'un Beykoz ilçesinin bir semti olan Kanlıca, geçmişten günümüze birçok esere konu olsa da en çok yoğurduyla anılmakta. Geçmiş yıllarda İstanbul'a gelen bir misafir, Kanlıca Yoğurdu yemeden ya da yedirilmeden dönmezdi. 1893 yılından beri, sahibi Poyraz Dede'den günümüze 5 kuşaktır doğal ve katkısız olarak üretilen *Tarihî Meşhur Kanlıca Yoğurdu* bugün tüm dünyada, bir marka olarak tanınıyor. Kanlıca yoğurdunu, Kanlıca İskelesi'nin tam yanında yer alan, 1870'ten beri aynı yerde servis yapan *İsmail Ağa Kafe*'de yemenizi öneririm. Yoğurdunuzu, birlikte gelen pudra şekerinin yanı sıra, benim gibi bal, pekmez, reçelle de tüketmeyi sevenlerdenseniz, ayrıca belirterek deneyebilirsiniz.

“Sen Gez, Piri Anlatsın” sloganıyla yola çıkan Piri sayesinde ister evinizde ister ilgili lokasyona gidip kulaklığınızı takarak şehri keşfedebilirsiniz.

MODA

Gece daha huzurlu uymak için lavanta yağı yastık kılıfına damlatma-

mız gerektiğini ya da evdeki kötü enerjileri temizlemek için adaçayının yakılması önerildiğini bilmeyenimiz pek azdır.

İşte böyle kadim zamanlardan günümüze unutulmaya yüz tutmuş koku tedavisi bilgilerini hatırlatabilmek, saf uçucu ve baz yağların beynimiz, vücudumuz ve ruhumuz üzerindeki paha biçilmez etkilerini anlatıp, bunları günümüz şartlarına uygun şekilde sunabilmek için kurulmuş bir markadan bahsetmek istiyorum: doğal ve sağlıklı yaşam sektöründe el yapımı üretimi aromaterapik ürünler sunan adı gibi sıcak "Homemade Aromatherapy".

Kuzguncuk'tan sonra, Nişantaşı ve hatta İstanbul Havalimanı'nda da şubeleri bulunan Homemade Aromatherapy ile tanışmanın ötesinde deneyimlemek isterseniz, "Kendin Yap" atölyelerinden birine katılmanızı öneririm. Atölyeler sayesinde, temel teorik bilgileri öğrenerek evde de yapabileceğiniz uygulamaları tecrübe edeceksiniz.

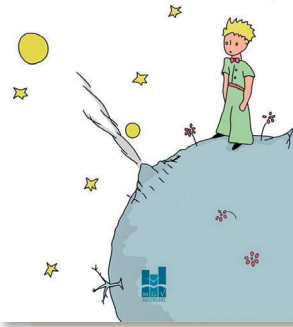

Mola

Sizin de yatağınızın başucunda okunmayı bekleyen bir "Başucu Kitabı" buluyor mu? Hayatımızın bir döneminde tekrar okumaya ve hatırlamaya değer bulduğumuz, belki altını çizdiğimiz satırları olan bu kitapların yol göstericiliğine inandığımız aşikârdır.

Küçük Prens

Antoine de Saint-Exupéry

Benim için yegâne başucu kitabı Küçük Prens'tir. Orijinal adı "Le Petit Prince" olan, Antoine de Saint-Exupéry tarafından 1943

yılında yazılan bu kitap çocuk kitabı gibi görünse de yetişkinlere seslenir.

Bence; tüm dünyanın başucu kitabı haline gelen 'Küçük Prens'i, sonbaharda ister sakin bir yazlık adada okuyun, ister kaotik bir şehirde, size hissettirecekleri benzer olacaktır.

Küçük Prens'in dediği gibi, "Büyüklerin hepsi birer çocuktur..."

Çocukken hissettiğim, hissettiğiniz;
İçimden geçen, içinizden geçirdiğiniz ne ise,
YİNE YENİDEN yaşayacağınız,
Çocuk neşenizin daim olacağı,
Sağlıklı, keyifli, şanslı ve ışıltılı bir yeni yıl diliyorum...
Sevgiyle,

Hayatı Kolaylaştırır

KOROPLAST

3

Kalemi Silgiyi Kitabı Defteri

KORUR

#KoroplastKorur

Sezaryendeki genel anestezi otizm riskini artırıyor

İsraili araştırmacılar, ameliyatın kendisinden ziyade sezaryen sırasında kullanılan anestezinin, otizm riskini artırdığını saptadılar.

Sezaryenle yapılan doğumlarda, otizm semptomları geliştirme riskinin daha yüksek olduğu bilinmekteydi. Ancak buna neyin sebep olduğu bir türlü bulunamıyordu. Çığır açan keşif, Beerşeva’da bulunan Ben Gurion ve Soroka Üniversitesi Tıp Merkezi’ndeki araştırmacılar tarafından *Otizm ve Gelişimsel Bozukluklar Dergisi*’nde 3 Mayıs’ta yayınlanan “Genel Anesteziye Maruz Kalma, Sezaryen ile Otizm Spektrum Bozukluğu Arasındaki Bağlantıya Katkı Sağlayabilir” başlıklı bildiri tanımlandı. Ben Gurion Üniversitesi Halk Sağlığı Departmanı ve Zlotowski Nörobilim Merkezi’nden Dr. Idan Menashe çalışmayı şöyle açıkladı: “Uzun yıllardır, sezaryenle doğan çocuklarda otizm riskinin daha yüksek olduğunu biliyorduk ancak tam olarak nedenini belirleyemiyorduk. Mevcut araştırmalar, ameliyatın kendisinden ziyade sezaryen için yaygın olarak kullanılan genel anesteziye maruz kalmanın, yaşamın sonraki safhasındaki iletişim zorluklarıyla ilgili olduğunu göstermektedir.” Ben Gurion Üniversitesi’ndeki Ulusal Otizm

Araştırma Merkezi’nin bilimsel yöneticisi olarak da görev yapan Dr. Menashe’ye göre: “Bu çok önemli, çünkü bulgularımız sezaryen ile otizm arasındaki ilişkinin potansiyel nedenini vurgulamakta ve epidural veya spinal sedasyon gibi diğer anestezi türleriyle yapılan sezaryenin nispeten güvenli olduğunu göstermektedir.”

2.690 çocuğun karşılaştırmalı doğum kayıtları

Dr. Idan Menashe başkanlığındaki ve Ulusal Otizm Araştırma Merkezi’nden disiplinler arası bir ekip tarafından yürütülen çalışma, otizm spektrum bozukluğu (ASD) olan 347 çocuğun, diğer gelişimsel gecikmeleri (DD) olan 117 çocuğun ve 2.226 yaş, cinsiyet ve etnik kökene uygun çocukların doğum kayıtlarını karşılaştırdı. Genel anestezi altında yapılmış sezaryen doğumlarda otizm riski artarken, epidural veya spinal (bölgesel) anestezi ile yapılmış sezaryenlerde artmadığını buldular. Çalışmayı kaleme alanlar, “Sezaryenin, otizm spektrum bozukluğu (ASD) riskini artırmasıyla anlamlı bir şekilde ilişkili olduğunu, ancak gelişimsel gecikme (DD) riskini artırmadığını tespit ettik” diye yazdılar.

Kaynak: www.israel21c.org (11 Mayıs 2019)

tatil sepeti

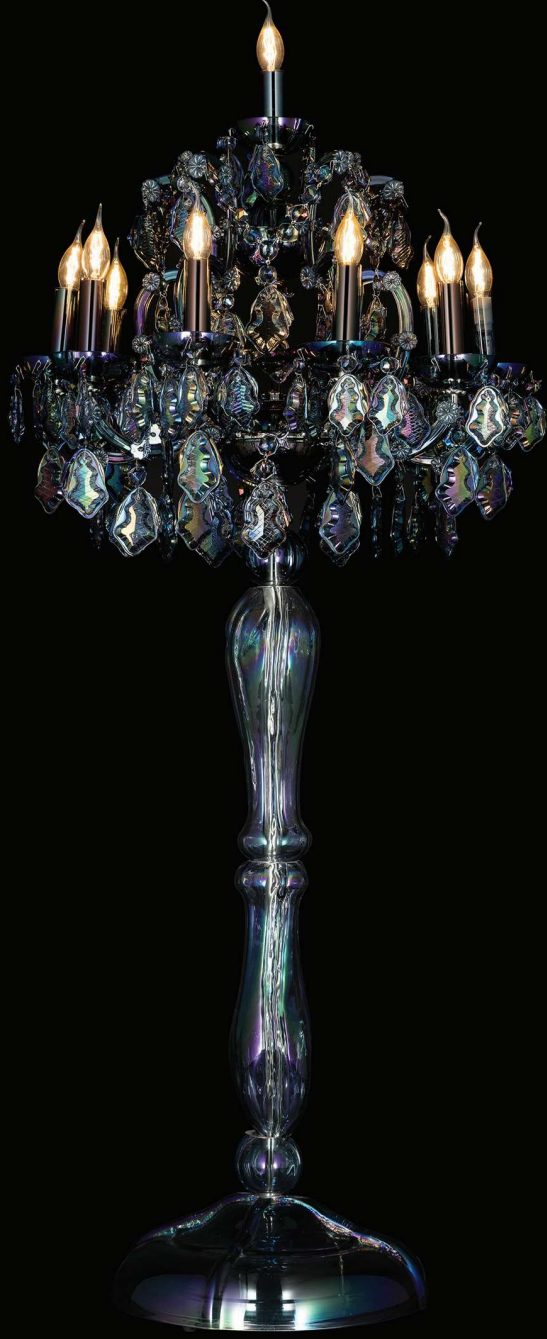
TATILINI SON DAKIKA PLANLAYANLAR İÇİN BİNLERCE FIRSAT!

%45
'e varan
indirimler

12 aya varan taksit seçenekleri

LASVIT

Empress'i incelemek için
kodu okutunuz.

TEPTA
AYDINLATMA